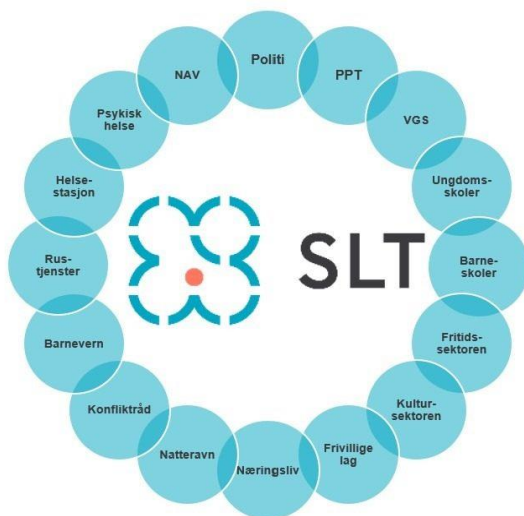

Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT)

Årsrapport 2024

Sammendrag

Denne rapporten gir et innblikk i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i Bærum kommune for 2024. Rapporten beskriver utfordringsbildet, sett fra politiet og kommunens side og gir status for tiltak initiert gjennom SLT (Samhandling av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak) modellen i foregående år.

2024 har, i likhet med 2023 vært et år preget av et nasjonalt fokus på ungdomskriminalitet. Økningen i ungdomskriminalitet som gjaldt for de fleste byer/kommuner i Norge for 2023, vedvarte i 2024. I Bærum viser politiets statistikk en nedgang, noe som hovedsakelig skyldes nedgang i anmeldte butiktktyveri.

Det har i 2024, i likhet med 2023, vært knyttet spesiell bekymring til utviklingen i voldskriminalitet blant barn og unge, og spesielt blant de under 15 år. Bekymringen gjelder både voldsanmeldelser hvor barn og unge er registrert som utøver, og voldsanmeldelser hvor barn og unge er registrert som fornærmet.

Kriminalitetsstatistikken må ses i sammenheng med at personene som beskrives i denne rapporten utgjør en svært liten del av barne- og ungdomsbefolkningen i kommunen. Datamaterialet til denne rapporten er begrenset til anmeldelser med gjerningssted i Bærum kommune, og alder ved gjerningstidspunkt i aldersgruppen 10-17 år. Datagrunnlaget er ikke begrenset til rettskraftige avgjørelser, men omfatter personer med status som «mistenkt», «siktet», eller «domfelt».

Oppsummering av politiets statistikk fra 2024:

- Kriminalstatistikken for 2024 viser en nedgang i registrert kriminalitet blant barn og unge i Bærum. Også Seksjon for forebygging ved Bærum politistasjon beskriver et roligere år sammenlignet med 2023. Nedgangen er likevel innenfor normalvariasjonen de siste syv årene. Det ble i 2023 observert en økning i antall voldslovbrudd sammenlignet med foregående år. Denne økningen ser ut til å ha vedvart i 2024.
- Nedgangen for 2024 kan i hovedsak tilskrives en nedgang i anmeldte butiktktyverier. Dette kan skyldes anmeldelsespraksis ved ulike salgslokaler, men også bero på en reell nedgang.
- Totalt ble 250 unike personer mellom 10-17 år mistenkt eller siktet for lovbrudd i Bærum kommune i 2024. Dette er en reduksjon på 75 (-23 %) personer sammenlignet med året før.
- Statistikken viser en nedgang i kriminalitet på tvers av kjønn og aldersgrupper, men reduksjonen i anmeldelser er klart sterkest blant jenter.
- Antall anmeldelser for narkotikakriminalitet har vært nedadgående siden 2019. Anmeldelsestallene for 2024 ligger på samme nivå som i 2023. Som følge av Riksadvokatens skriv¹ datert 09.04.2021 har politiet endret sine rutiner og praksis for håndtering av særlig mindre alvorlige narkotikalovbrudd. Det er naturlig å se dette i sammenheng med synkende anmeldelsestall, og stille spørsmål ved om nedgang i antall anmeldelser faktisk reflekterer endringer i unges omgang med narkotika.

¹ Riksadvokaten (2021, 9. april). *Påtalemyndighetens legalitetskontroll med tvangsmiddelbruk – relevant etterforskningsformål og forholdsmessighet – særlig om ransaking i narkotikasaker /21/955-3.*

- Barn og unge i Bærum har en økende bevissthet rundt den kriminelle lavalder i Norge. Det hersker nå en forståelse i ungdomsmiljøet om at det tilsynelatende er lite konsekvenser knyttet til det å begå alvorlig kriminalitet dersom man er under den kriminelle lavalder.
- Barn helt ned i 10-års alderen blir rekruttert til kriminalitet av eldre kriminelle aktører. Disse tilbys mat, gaver og en opplevelse av trygghet og beskyttelse i bytte mot å delta i kriminalitet. Det er en felles forståelse om at ungdom kan 'kjøpes' inn i kriminelle miljøer.
- Sosiale medier: politiet i Bærum observerer en økning i henvendelser fra barneskoler vedrørende trusler og hatprat blant elever. Denne tematikken har tidligere vært mest aktuell blant elever på ungdomsskolenivå.

Øvrig innhold i rapporten:

Rapporten vil peke på en rekke forskjellige mulige forklaringer, og retninger i kriminalitetsutviklingen, som bør følges i kommende år.

De aller fleste ungdom i Bærum er lovlydige. Ungdata ungdomsundersøkelser, sist gjennomført i Bærum i 2022, viser at det stort sett går bra med ungdom. Majoriteten rapporterer å ha et godt forhold til foreldre, venner og skole. Likevel viser variabler relevante for rus- og kriminalitetsforebygging at en andel ungdom rapporterer om rusbruk, vold og seksuell trakassering.

Samordning av Lokale Rus og kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT) er en modell utviklet av det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD), og er implementert i cirka 200 kommuner og bydeler i Norge. Modellen skal sikre et effektivt, forpliktende og koordinert samarbeid på tvers av fag-/etat-/sektor og kommunegrenser i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. Arbeidet skal være kunnskapsbasert og proaktivt. I Bærum kommune retter arbeidet seg hovedsakelig mot barn og unge i aldersgruppen 12-23 år.

SLT er en trenivå modell med et styrende-, koordinerende- og utførende nivå. SLT forplikter både kommune og politi til å ha et tett og nært samarbeid rundt bestemte innsatsområder.

Innsatsområdene for SLT 2024

Kriminalitetsforebygging

- Forebygge radikalisering og ekstremisme
- Forebygge vold og seksuelle overgrep mot barn og unge
- Forebygge kriminalitet i det offentlige rom
- Forebygge etablering av kriminelle ungdomsnettverk
- Forebygge rekruttering til kriminalitet

Rusforebygging

- Forebygge rusbruk blant ungdom

Forord

2024 har, i likhet med 2023 vært et år preget av fokus på ungdomskriminalitet, både nasjonalt og lokalt. Statistikken til politiet for 2024 viser at den anmeldte ungdomskriminaliteten i Bærum har gått ned, noe som hovedsakelig kan tilskrives en markant nedgang i butikktyverier. Den «utrygghetsskapende» kriminaliteten som trusler og vold har i tillegg gått ned for aldersgruppen 15-17 år. Nedgangen er positiv, men til forskjell fra de eldste ungdommene opplever aldersgruppen 10-14 år en økning i trussel- og voldslovbrudd. For politiet er det viktig å poengtere at denne økningen i stor grad kan tilskrives enkeltaktører.

Ved gjennomlesing av denne rapporten er det viktig å minne om at de aller fleste barn og unge aldri begår kriminalitet. Av de som begår kriminalitet vet vi at de fleste er anmeldt for kun ett lovbrudd. Det er et fåtall av unge som begår gjentatt og alvorlig kriminalitet, det gjelder i Bærum og i landet for øvrig. Det betyr at enkeltindivider kan ha stor betydning for anmeldte forhold som vises i statistikken, men også påvirke den allmenne tryggheten i skoler, på fritidsarenaer og i det offentlige rom.

Det bekymrer oss at ungdom som er anmeldt for lovbrudd knyttet til vold og trusler blir yngre. Vi har etter hvert mye kunnskap om hvilke faktorer som påvirker barne- og ungdomskriminaliteten. Ingen barn er født kriminelle. En gjennomgang gjort av politiet over barn og unge som er registret med mer enn ti forhold i Oslo politidistrikt, konkluderer slik:

Det tydeligste funnet er at gruppen i stor grad består av sårbare, unge gutter. Sårbarhetene gjør seg ofte gjeldende fra ung alder. Vold i nære relasjoner, omsorgssvikt og andre betydelige utfordringer knyttet til oppvekstvilkår fremstår som det mest fremtredende funnet i gjennomgangen.

Vi vet at utsatte barn er sårbare for rekruttering til kriminalitet, fra tidlig alder av. Vi må tidlig på banen! Vi må også ivareta de barna som blir utsatt for vold og trusler.

Både politiet, kommunalt ansatte og samarbeidsaktører melder om at 2024 virker som et «roligere år» enn 2023 hva gjelder større hendelser og konflikter blant ungdom. I 2024 har det vært nedlagt en betydelig innsats for å forebygge barne- og ungdomskriminalitet i Bærum. Som denne årsrapporten viser, er kriminalitetsforebygging kompleks, og det tar tid å snu en negativ utvikling- dette er kontinuerlig arbeid!

Vi opplever at vi i Bærum har et tverrpolitisk og tverrfaglig lag på tvers av kommune, politi, sivilsamfunnsaktører og næringsliv som vil- og kan gjøre en endring. I det sammensatte kriminalitetsforebyggende arbeidet er vi heldige som har en stor kommune med mange dyktige og engasjerte aktører og innbyggere.

Tusen takk til felles lagspillere for innsatsen, og god lesing.

Vi ser frem til videre SLT samarbeid i 2025

På vegne av SLT styret v/ leder og nestleder;

Ordfører Lisbeth Hammer Krog og leder enhet vest, Oslo politidistrikt, Gry Lene Sem

Innholdsfortegnelse

Innhold

Sammendrag	1
Forord	3
Innholdsfortegnelse.....	4
1. Innledning.....	6
Formål med SLT-modellen.....	6
Strategisk målilde av SLT-arbeidet.....	6
SLT-modellen i Bærum.....	6
SLT-styret (styringsnivå).....	7
SLT koordineringsgruppen (koordineringsnivå).....	8
SLT Ungdomsteam (utøvernivå)	8
SLT koordinator-rollen	9
SLT innsatsområder for 2024.....	9
SLT målgruppe	10
Politiets struktur i Bærum	10
Nasjonale og lokale styringsdokumenter	11
2. Kunnskapsgrunnlag, teori og metode.....	11
Erfaringskompetanse	12
Brukermedvirkning.....	12
Forskning, teori og metode	13
Byggende, forebyggende og kriminalitetsforebyggende nivåer og tiltak	13
Risiko- og beskyttelsesfaktorer.....	14
En psykologisk forståelsesramme til skjevutvikling.....	16
Kunnskap om målgruppen som begår gjentatt kriminalitet	16
3. Utfordringsbildet ungdomskriminalitet og rus i 2024	18
Utfordringsbildet nasjonalt	18
Utfordringsbildet i Bærum beskrevet av politiet.....	20
Anmeldelser med mistenkt/siktet 10-17 år	21
Utfordringsbildet beskrevet av kommunen	27
Kvalitativ beskrivelse av utfordringsbildet i kommunen	32
Utfordringsbildet hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme.....	35
Utfordringsbildet rusbruk.....	38

4. Gjennomført aktivitet i 2024	47
Studietur til København	47
Tiltak forebygging ungdomskriminalitet	48
Redegjørelse for kommunens innsats mot ungdomskriminalitet	48
Andre forebyggende innsatser i 2024	56
Tiltak forebygging av hatefulle ytringer, radikalisering og voldelig ekstremisme	59
Tiltak forebygging av rusbruk blant ungdom	64
Tiltak rettet mot forebygging av vold og seksuelle overgrep	69
SLT 2025	70
Vurdert viktige prioriteringer/ delmål for 2025	70
Avslutning.....	70
Referanser og aktuelle rapporter	71

1. Innledning

Denne rapporten gir en oversikt over det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i Bærum i 2024, som er direkte knyttet til, eller forankret i, samarbeidsmodellen SLT (Samordning av Lokale rus- og Kriminalitetsforebyggende Tiltak).

Utover innsatser og tiltak som omtales i denne rapporten har det foregått mye annet forebyggende arbeid i vår kommune som ikke nevnes spesifikt. Forebygging foregår hver dag og hele tiden; i trygge og gode hjem, i idretten, i frivillige organisasjoner, i nabolaget og nærmiljøer, i gode tjenester, gjennom dialog og trygge relasjoner. Denne rapporten omhandler rus- og kriminalitet, og har et problematiserende fokus. Det er viktig å ta med seg at Bærum har en ungdomsgenerasjon som stort sett har det bra, som det går bra med og som ikke begår kriminalitet.

Formål med SLT-modellen

[SLT-modellen - Konfliktrådet](#) er en samordningsmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet. Modellen har sitt utspring fra den danske SSP-modellen (Skole, Social, Politi), og ble introdusert i Norge tidlig på 1990-tallet. Siden den gang er den tatt i bruk i omtrent 200 kommuner. Sekretariatet for konfliktrådene (Sfk) har det nasjonale ansvaret for faglig oppfølging og støtte til SLT-samarbeidet i kommunene. I Bærum ble modellen besluttet innført i 2013.

SLT har til hensikt å være et verktøy for samarbeidspartnere for:

- å holde seg orientert om hva som skjer
- å vite hva utfordringsbildet i kommunen til enhver tid er
- å gjøre noe med det

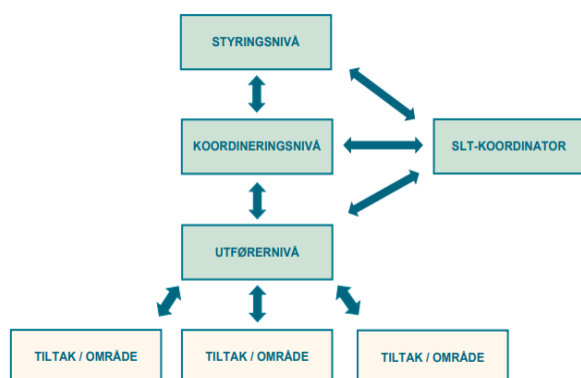
Strategisk målilde av SLT-arbeidet

- Arbeidet skal være kunnskapsbasert. Det skal benyttes ulike kunnskapstilfang for å få et nyansert bilde av utfordringsbildet, og i vurderingen av mest hensiktsmessige tiltak.
- Arbeidet skal være tverrfaglig forankret. Alle prosesser foregår tverrfaglig.
- Arbeidet skal være tiltaksorientert.
- Arbeidet skal være systematisert og jevnlig evalueres.

SLT-modellen i Bærum

SLT-modellen har en struktur med tre nivåer; et styrende-, koordinerende- og utførende nivå, som forplikter både kommune og politi til å ha et tett og nært samarbeid rundt bestemte innsatsområder i sitt felles rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid.

SLT-modellens struktur kan illustreres slik:

SLT-styret (styringsnivå)

SLT modellen ledes av styret for SLT Bærum som består av ledelse i Oslo politidistrikt, enhet Vest, og politisk og administrativ ledelse i kommunen. Styret for SLT Bærum har ansvar for å fastsette de overordnede rammer for SLT samarbeidet, sikre fremdrift i arbeidet, prioritere innsatsområder for strategiperioder og det enkelte kalenderår, samt bringe inn saker og bestille analyser og annet kunnskapsgrunnlag. Styret har minimum fire møter per år. Det kan opprettes arbeidsgrupper og/eller prosjekter som får ansvar for å koordinere, igangsette og utføre arbeidet innen de prioriterte innsatsområdene.

I 2024 besto SLT-styret av følgende:

- Leder: Lisbeth Hammer Krog, ordfører
- Nestleder: Gry Lene Sem, leder for enhet Vest og stasjonssjef Bærum politistasjon.
- Ole-Magnus Jensen, seksjonsleder forebyggende enhet Vest
- Dag Egil Strømme, leder Hovedutvalg for Oppvekst og Utdanning
- Haakon Kvenna Veum, varaordfører og leder Hovedutvalg for frivillighet, idrett og kultur
- Brynhild Serine Farbrot, oppvekstdirektør
- SLT koordinatore Mari Oppedal og Maria Eriksen er styrets sekretærer

Mandat SLT styret
<i>Etablere et forpliktende rus- og kriminalitetsforebyggende samarbeid mellom Bærum kommune og Oslo politidistrikt i enhet Vest. Målsetting er å samordne og koordinere tiltak som bidrar til å redusere kriminalitet og forebygge rus- og atferdsproblematikk blant barn og unge</i> <i>Arbeidet skal være kunnskapsbasert, proaktivt og tilstrebe å komme tidlig inn i konkrete saker og i risikogrupper/miljøer for å bryte/stanse en uheldig utvikling.</i> <i>Mandatet er statisk med løpende innsatsområder. Innsatsområdene vil bli relatert til samfunnsutvikling, behov og basert på kunnskapsinnhenting og analyser.</i>

SLT koordineringsgruppen (koordineringsnivå)

SLT koordineringsgruppen er satt sammen av kommunale tjenester relevante for målgruppen, samt representanter fra politiet og fylkeskommunen, hovedsakelig på tjenesteledernivå.

Koordineringsgruppen skal ut ifra sin kunnskap og erfaring i felleskap avdekke problemer og utfordringer kommunen står overfor. Medlemmene skal sørge for at hver sektor bidrar med kunnskap og innspill, og ut fra dette gi råd og om hva hver enkelt sektor bør sette i gang av kortsiktige og langsiktige tiltak. Møtefrekvensen er hver 6. uke.

SLT koordineringsgruppen besto i 2023 av representanter fra følgende tjenester:

- Flyktningkontoret
- Ungdom og fritid
- Psykisk helse, barn unge og familie
- Skolehelsetjenesten
- Barneverntjenesten
- Ungdomsskoler
- Veiledningssenter Asker og Bærum
- Videregående skoler
- Nav ungdomsavdelingen
- Kriminalitetsforebyggende avsnitt i politiet
- Rådgivning rus og psykisk helse
- SLT koordinatorene

SLT Ungdomsteam (utøvernivå)

Det *utøvende* nivået i SLT modellen består av tre ungdomsteam som dekker alle ungdomsskoler og videregående skoler i Bærum. Teamene er inndelt etter geografisk beliggenhet og alder. Teamene kalles Ungdomsteam vestre Bærum 13-16, Ungdomsteam østre Bærum 13-16 og Ungdomsteam 16-23. Teamene skal drøfte trender og utviklingstrekk i ungdomsmiljøet, ikke enkeltsaker. Det er SLT koordinatorene som leder teamene og som løfter saker inn til SLT koordineringsgruppen.

Ungdomsteamene består av representanter fra:

- Alle skoler, både offentlige og private i kommunen, og offentlige i fylkeskommunen.
- Ungdom og fritid ved fritidsklubber
- Utekontakten
- Helseyskepleiere fra skolehelsetjenesten og Psykiske helsetjenester barn, unge med familie (PHBUF).
- PPT
- NAV
- Oppfølgingstjenesten (fylkeskommunen)
- Politiets ungdomspatrulje
- Barnevernstjenesten
- Røde kors v/Fellesverket aktivitetshus for ungdom
- 13-20; samtaletilbud til ungdom i regi av den norske kirke
- Ung i jobb; arbeidsformidling for ungdom, eid av Arba.

Mandat SLT ungdomsteam
<i>Teamet skal drøfte utfordringer knyttet til barn og unges oppvekst i nærmiljøet eller trender på tvers i kommunen. Teamene skal være tiltaksorienterte og belyse problemforståelse og mulige tiltak fra ulike perspektiver.</i> <i>Teamet skal ikke fatte beslutninger, men komme med forslag til tiltak for håndtering av et en utfordring. Informasjon fra ungdomsteam og forslag til tiltak bringes til SLTs koordineringsgruppe.</i>

I tillegg til møter på de fastsatte nivåene i modellen, er det i 2024 gjennomført sonemøter for områdene Sandvika og Rykkinn-området.

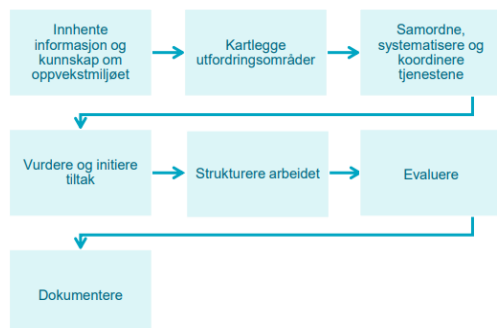
SLT koordinator-rollen

I Bærum er det to SLT-koordinatorer. En nærmere beskrivelse av koordinator-rollen foreligger på Konfliktrådets nettsider [Koordinatorrollen - Konfliktrådet](#), og illustreres i modellen under.

Det er viktig at SLT-koordinator er tillagt myndighet, og følger opp målene fastsatt av styringsgruppa. Når koordineringsgruppen har initiert og besluttet konkrete tiltak, skal koordinatoren legge til rette for at tiltakene blir gjennomført. Det kan variere hvor tett på selve tiltakene SLT-koordinator er ut fra kommunestørrelse eller lokale utfordringer og behov.

SLT- koordinatorers arbeid kan i hovedsak beskrives slik:

SLT innsatsområder for 2024

Innsatsområdene i SLT bestemmes ut ifra gjeldende utfordringsbilde synliggjort gjennom kommunens tjenester/samarbeidspartnere, Ungdataundersøkelsen, politiet, samt forskningsmiljøer.

Overordnede SLT innsatsområder fra 2023 ble videreført til 2024. Disse er også nedfelt i *Politirådsavtalen mellom Bærum kommune og Oslo politidistrikt 2023- 2025*.

Kriminalitetsforebygging

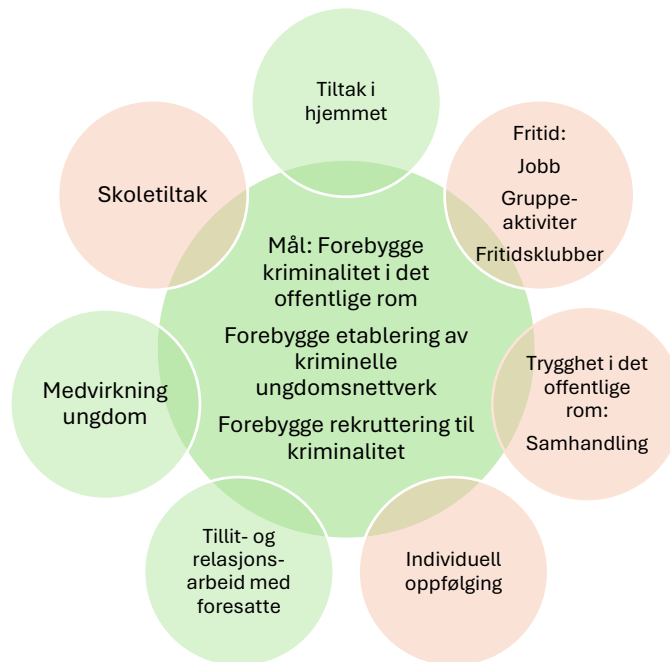
- Forebygge radikaliserings og ekstremisme
- Forebygge vold og seksuelle overgrep mot barn og unge
- Forebygge kriminalitet i det offentlige rom
- Forebygge etablering av kriminelle ungdomsnettverk

- Forebygge rekruttering til kriminalitet

Rusforebygging

- Forebygge rusbruk blant ungdom

Operasjonaliseringen av innsatsområdene «forebygging av kriminalitet i det offentlige rom», «etablering av kriminelle ungdomsnettverk» og «rekruttering til kriminalitet», bygger på forebyggende arbeid igangsatt våren 2023, illustrert ved sirkelen under. Det er særlig tiltak innen sirkler markert i rødt som har vært prioritert gjennom SLT-samarbeidet i 2024.

Operasjonaliseringen av innsatsområdene beskrives nærmere under utført aktivitet 2024.

SLT målgruppe

SLT-modellens målgruppe som helhet er todelt; den er både rettet mot barn og unge, primært i aldersgruppen 12-23 år, og mot systemet som skal ivareta rus- og kriminalitetsforebygging. Dette innbefatter foresatte til aktuell aldersgruppe og alle tjenestene og aktører som jobber mot barn og unge. SLT modellen i Bærum består av kommunale og fylkeskommunale tjenester, frivillige organisasjoner og politi. SLT skal sette inn tiltak som skal forebygge kriminalitet på ulike nivåer og ovenfor ulike målgrupper. Innenfor radikaliserings- og ekstremismefeltet er det ingen øvre aldersgrense for SLTs målgruppe.

Politiets struktur i Bærum

Bærum ble innlemmet i Oslo politidistrikt i 2017. Flere funksjoner, som operasjonssentralen og arresten, båt- og hundetjenesten, ble fysisk flyttet til Oslo. Politistasjonene i Asker og Bærum ble opprettholdt og inngår i en felles geografisk driftsenhet sammen med Majorstua; enhet Vest. Lederen for enhet Vest (Majorstua, Bærum og Asker) er også leder for Bærum politistasjon, og er nestleder i SLT styret.

I 2020 ble kriminalitetsforebyggende seksjon enhet Vest delt i tre avsnitt fordelt på de tre politistasjonene. Seksjonen består av til sammen ca. 40 tjenestemenn- og kvinner. Avsnittene består av operative forebyggere, fagpolitioverbetjent, radikaliseringskontakter og en mangfoldskontakt. Sistnevnte har som ansvarsområde å ivareta/videreutvikle samarbeid mellom politiet og minoritetsmiljøer i enhet vest.

Nasjonale og lokale styringsdokumenter

Innsatsområdene til SLT skal henge sammen med nasjonale og lokale planverk og styringsdokumenter. Bærum kommune vedtok en [ny planstrategi i 2024](#). Et av formålene er å sørge for en bedre sammenheng fra kommuneplanens samfunnsdel til tjenestenes virksomhetsplaner. Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument og setter retning for utviklingen av Bærum. [Kommuneplanens samfunnsdel](#) inneholder fire hovedmål for utviklingen av Bærum som samfunn og kommuneorganisasjon:

1. I Bærumsamfunnet jobber vi sammen for å skape gode liv og like muligheter
2. Bærumsamfunnet er attraktivt og inkluderende
3. Bærumsamfunnet er klima- og miljøkløkt
4. Bærum kommune er handlekraftig og innovativ

Kommuneplanens samfunnsdel har også en rekke delmål og strategier. De mest relevante for SLT arbeidet er blant annet:

- Bærum er et trygt og godt oppvekstmiljø, som bidrar til like muligheter for alle barn og unge
- Bærum er et trygt, mangfoldig og inkluderende samfunn
- Bærum kommune har gode og målrettede tjenester med riktig kvalitet og omfang

["På samme lag for og med barn og unge i Bærum"](#) ble ferdigstilt i 2024, og denne beskriver blant annet utfordringsbildet relatert til vold, overgrep og rus i barndommen. Innholdet i planen sees i sammenheng med SLTs innsatser.

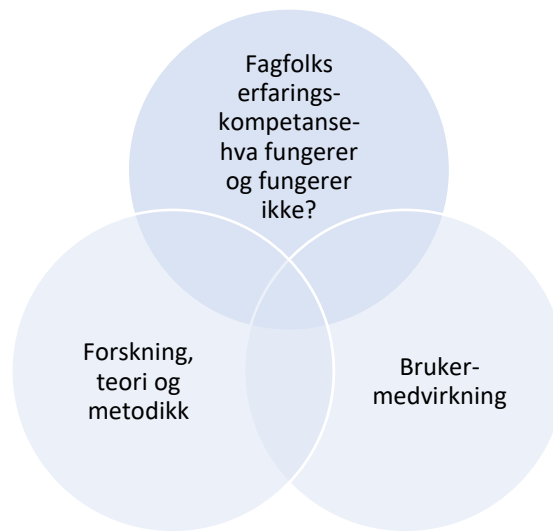
Andre kommunale handlingsplaner som angår det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet:

- Innen arbeid knyttet til forebygging av ekstremisme og radikalisering har Bærum kommune [lokal-handlingsplan-for-forebygging-av-hatefulle-ytringer-2023-26.pdf](#).
- [rusmiddelpolitisk-handlingsplan-2020-2024-revidert-etter-vedtak.pdf](#) er Bærum kommunes styringsdokument innen forebygging av rusbruk. Planen har et livsløpsperspektiv, der forebygging av skadelig rusbruk og god folkehelse er viktige mål. Gjeldende plan utgikk i 2024, men videreføres inntil videre.

2. Kunnskapsgrunnlag, teori og metode

Mandatet til SLT sier at arbeidet skal være kunnskapsbasert, proaktivt og tilstrebe å komme tidlig inn i risikogrupper/miljøer/konkrete saker for å bryte/stanse en uheldig utvikling.

En kunnskapsbasert praksis vektet ulike kunnskapstilfang; den forholder seg til oppdatert forskning, anvender kunnskapsbasert metodikk, tar hensyn til fagfolkenes erfaring fra praksisfeltet og deres profesjonelle vurderinger, samt søker dialog og innspill fra brukere.

Erfaringskompetanse

Kunnskapsbasert praksis innebærer å bruke fagpersoners vurderinger og erfaringer med hvilke tiltak som fungerer og ikke fungerer. SLT-modellen er tverrfaglig representert i alle nivåer. Ulike fagområder og profesjoner bidrar med ulike kompetanse og ulike perspektiver i drøftinger rundt sentrale problemstillinger, vurdering av tiltak og evaluering av tiltak.

Kriminalitetsforebyggende arbeid har ikke alltid to streker under svaret. Det innebærer også prøving og feiling. SLT modellen sikrer faste tverrfaglige møtepunkter der utviklingstrekk og tiltak drøftes på ulike nivåer; det etterstrebes å fortløpende identifisere læringspunkter fra igangsatte tiltak, avdekke behov som ikke er ivaretatt, være oppmerksom på tiltak som fungerer og bør opprettholdes/videreutvikles, innhente erfaringer fra andre kommuner/land samt være åpen for å gjøre justeringer i takt med samfunnsutviklingen.

Brukermedvirkning

Medvirkning og innspill fra brukere som problemstillinger angår og tiltak rettes mot, bidrar med perspektiver og erfaringer som gir en ytterligere dimensjon i den kunnskapsbaserte praksisen. Ved individuell oppfølging fra kommunale tjenester foregår det medvirkning gjennom drøfting av behov og tiltak, beslutningsprosesser og utarbeidelse av oppfølgingsplaner. På gruppenivå kan medvirkende prosesser gjennomføres på ulike måter, for eksempel gjennom workshops, spørreundersøkelser eller dialogmøter. Ungdata ungdomsundersøkelsen og elevundersøkelse er en viktig kilde til «ungdommens stemme» i offentlig virksomhet og tjenesteutvikling.

Den reelle betydningen av hva som kommer ut av en medvirkningsprosess kan variere og avhenge av flere faktorer. I medvirkende prosesser vil det være viktig å avklare formål med medvirkningsprosessen, og forventinger til hvilken betydning dette vil ha for brukere av tiltak.

Forskning, teori og metode

Årsaker og opprettholdende faktorer til kriminalitet og ungdomskriminalitet kan forstås utfra en rekke perspektiver og større fagområder. Videre gis noen eksempler på dette.

En kriminologisk forståelsesramme

Innenfor kriminalitetsforebygging er det vanlig å skille mellom ulike modeller og tilnærminger som bygger på ulike teoretiske forståelsesrammer for hvorfor kriminalitet oppstår, og hva som virker for å bekjempe den. I hovedsak kan de ulike modellene/tilnærmingsmåtene deles i fire hovedkategorier (Bjørge, 2015):

- **Den strafferettslige forebyggingsmodellen** tar utgangspunkt i bruk av straff som både allmennpreventiv/normgivende i forebyggende øyemed, og som avskrekkende og inkapasiterende for å hindre at den som har begått lovbrudd begår nye lovbrudd.
- **Den situasjonelle forebyggingsmodellen** tar sikte på å redusere mulighetene, inkludert de fysiske, for å begå kriminalitet. Tiltak innenfor denne forståelsesrammen vil være å låse dører, vakthold og sikre belysning, men også å redusere gevinster ved å begå kriminalitet.
- **Den sosiale forebyggingsmodellen** bygger på at kriminalitet er forårsaket av sosial og økonomisk marginalisering, vanskelige oppvekstvilkår, levekår og påvirkning fra negative miljøer. Innsikt i ulike sårbarhets- og beskyttelsesfaktorer for det enkelte individ eller gruppe, samt hvordan disse kan påvirkes blir sentralt i forebyggingsarbeidet. Tiltak kan settes inn på samfunnsnivå, gruppenivå eller individnivå på de ulike forebyggingsnivåene (universelt, selektert og indikert nivå).
- **Den risikobaserte forebyggingsmodellen** tar utgangspunkt i å redusere risikoen for at en kriminell handling inntreffer, til et lavest mulig nivå. Risikoen beregnes ut ifra en kombinasjon av sannsynligheten for at en hendelse oppstår og konsekvensen av at hendelsen inntreffer. Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) brukes i økende grad for å beregne og utarbeide tiltak for å påvirke sårbarhet og risiko.

Det meste av dagens kriminalitetsforebyggende arbeid i Norge *integrerer* elementer fra flere av modellene/tilnærmingene nevnt over. Integrative modeller tar sikte på å kartlegge og påvirke ulike faktorer som kan forårsake, opprettholde eller redusere kriminalitet. Fra kommunenes side er det en hovedvekt av tjenester med tiltak som faller inn under den sosiale forebyggingsmodellen, men kommunen har også funksjoner som benytter risikobaserte og situasjonelle tiltak.

Byggende, forebyggende og kriminalitetsforebyggende nivåer og tiltak

Forebygging av rus og kriminalitet avhenger av innsats på flere nivåer. Omfanget av kriminalitet og rus henger tett sammen med hvordan samfunnet er bygd opp. Alle mennesker har behov for å føle seg sett, inkludert og verdsatt. En helt sentral forebyggende oppgave er derfor å hindre at individer og grupper opplever seg ekskludert og marginalisert. Å sikre gode og stimulerende oppvekstvilkår for barn og unge og vil kunne bidra til mindre problematferd, rusmisbruk og kriminalitet. Vi snakker her om *byggende* virksomhet. Når det byggende ikke er tilstrekkelig, er det behov for *forebyggende* tiltak. I den forebyggende arena er det et mål å hindre at problemer oppstår ved å styrke de byggende strukturene. Forebyggende tiltak retter seg mot en identifisert risiko, men handler om å forebygge langt mer enn rus og kriminalitet. Målet med *kriminalitetsforebyggende* innsats er å hindre at

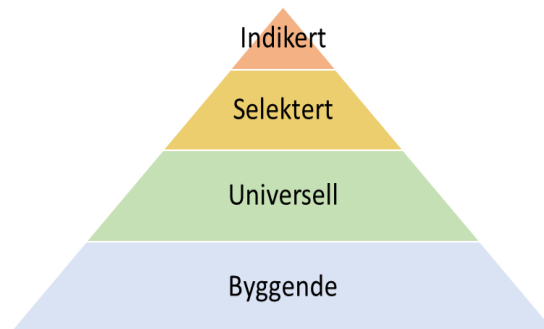
kriminelle handlinger finner sted eller gjentar seg. Denne innsatsen rettes gjerne inn mot miljøer eller situasjoner der det er høy risiko for kriminalitet.

Inndeling etter målgruppe eller risiko

Det er viktig å være bevisst hvem som skal være målgruppe for den forebyggende innsatsen og hvor langt på vei problemene har kommet. På mange områder, og særlig på det vi kaller *byggende*, er det både enklest, rimeligst og mest effektivt med tiltak og ordninger som rettes seg mot alle.

I mange tilfeller vil det imidlertid være særlig viktig å treffe personene, gruppene eller områdene der risikoen er størst. Når man vurderer forebyggingen av rus og kriminalitet i kommunen eller politidistriktet, er det viktig å kartlegge innsatsområder etter målgruppe og risiko for å kunne spisse innsatsen (Kilde: Konfliktrådet; [Rus- og kriminalitetsforebygging - Konfliktrådet \(konfliktraadet.no\)](https://www.konfliktraadet.no)).

Byggende og forebyggende nivåer og målgrupper kan illustreres gjennom *Forebyggingstrekanten*:

Indikert/tertiær forebygging: Rettes mot de som allerede har problemer, for å bidra til positiv utvikling og hindre forverring og tilbakefall.

Selektert/sekundær forebygging: Tiltak som retter seg mot utvalgte grupper som av ulike grunner er i faresonen for å utvikle problemer med rus og kriminalitet.

Universell/primær forebygging: Tiltak som retter seg mot hele befolkningen, som i denne sammenheng vil si alle barn og unge i kommunen, deres foresatte og ansatte som jobber med barn/unge, uavhengig av identifisert risiko. Mål å hindre at problemer oppstår. Tiltak retter seg mot en identifisert risiko, men handler om å forebygge langt mer enn rus og kriminalitet.

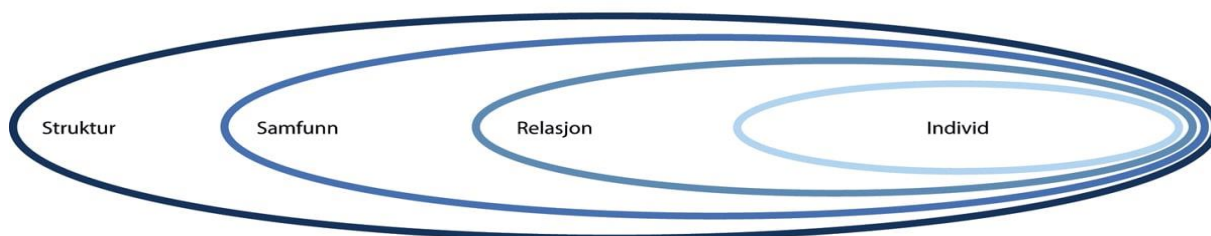
Byggende virksomhet: Å sikre gode, inkluderende og stimulerende oppveksttiltak for barn og unge. Mål å sikre at individer og grupper ikke blir ekskludert og marginalisert.

(Kilde: Konfliktrådet; [Rus- og kriminalitetsforebygging - Konfliktrådet \(konfliktraadet.no\)](https://www.konfliktraadet.no))

Risiko- og beskyttelsesfaktorer

En forutsetning for godt forebyggende arbeid er å forstå og kjenne risiko- og beskyttelsesfaktorene for utvikling av atferdsproblemer og kriminalitet. Risiko- og beskyttelsesfaktorer kan være på individ-, familie-, venne-, skole- og nærmiljønivå. I tidlig alder er individuelle og familiære faktorer særlig

viktig. Risiko for en uheldig utvikling øker med antall risikofaktorer, og ved fravær av beskyttelsesfaktorer (FHI). Samspillet mellom risiko og beskyttelsesfaktorer representerer et komplekst spill mellom arvelige og miljømessige faktorer. Beskyttelsesfaktorer i barnets miljø kan nøytralisere eller dempe effekten av en risikofaktor, og flere beskyttelsesfaktorer kan også virke sammen og forsterke hverandre².

(Kilde: Verdens helseorganisasjon, WHO)

Eksempler på dokumenterte risikofaktorer knyttet til alvorlige atferdsvansker og kriminalitet³ er:

- **På individnivå (barnet):** tidlig aggressiv atferd, inkludert å utøve mobbing, svak tilknytning til skolen, svake skoleprestasjoner (særlig dårlige leseferdigheter) og svake sosiale ferdigheter (særlig dårlig selvkontroll, dvs. dårlig evne til å regulere sine følelsesuttrykk).
- **På familienivå:** konfliktfylte barn-foreldrerelasjoner, foreldrestress (f.eks. psykiske helseproblemer, dårlig økonomi), hard og ikke-støttende oppdragelse, kriminalitet/rusmisbruk i hjemmet og sosialt isolerte/marginaliserte foreldre.
- **På skole- og vennenivå:** skole-/klassemiljø preget av lite positive og støttende læringsbetingelser, konfliktfylte elev-elev og/eller elev-lærer relasjoner, lite konsekvent håndheving av regler, problembelastede venner og sosial avvisning av venner.
- **På nærmiljønivå:** høy forekomst av kriminalitet, disorganiserte (f.eks. lite sosialt samhold, få felles møtepunkter og aktiviteter) og ustabile (mye flytting) nabolag og høyere grad av fattigdom.

Eksempler på beskyttelsesfaktorer:

- **På individnivå (barnet):** normal språkutvikling og skolefaglige prestasjoner i forhold til alder, gode intellektuelle ferdigheter og prososial innstilling/gode sosiale ferdigheter (særlig god selvkontroll).
- **På familienivå:** intakte familiestrukturer, nære relasjoner til minst én av foreldrene, middels til høy sosioøkonomisk status, intensiv og positiv veiledning og oppfølging av barnet og mors høyere utdanningsnivå.
- **På skolenivå:** et positivt skole- og klassemiljø, sterk tilknytning (bonding) til skolen, positive elev-lærerrelasjoner, positive relasjoner til klassekamerater som ikke viser atferdsproblemer og positiv innstilling til et flerkulturelt skolemiljø.

² <https://www.baerum.kommune.no/globalassets/politikk-og-samfunn/politikk/kunngjoringer-og-horinger/kunnskapsgrunnlag-til-temaplan-barn-og-unge.pdf>

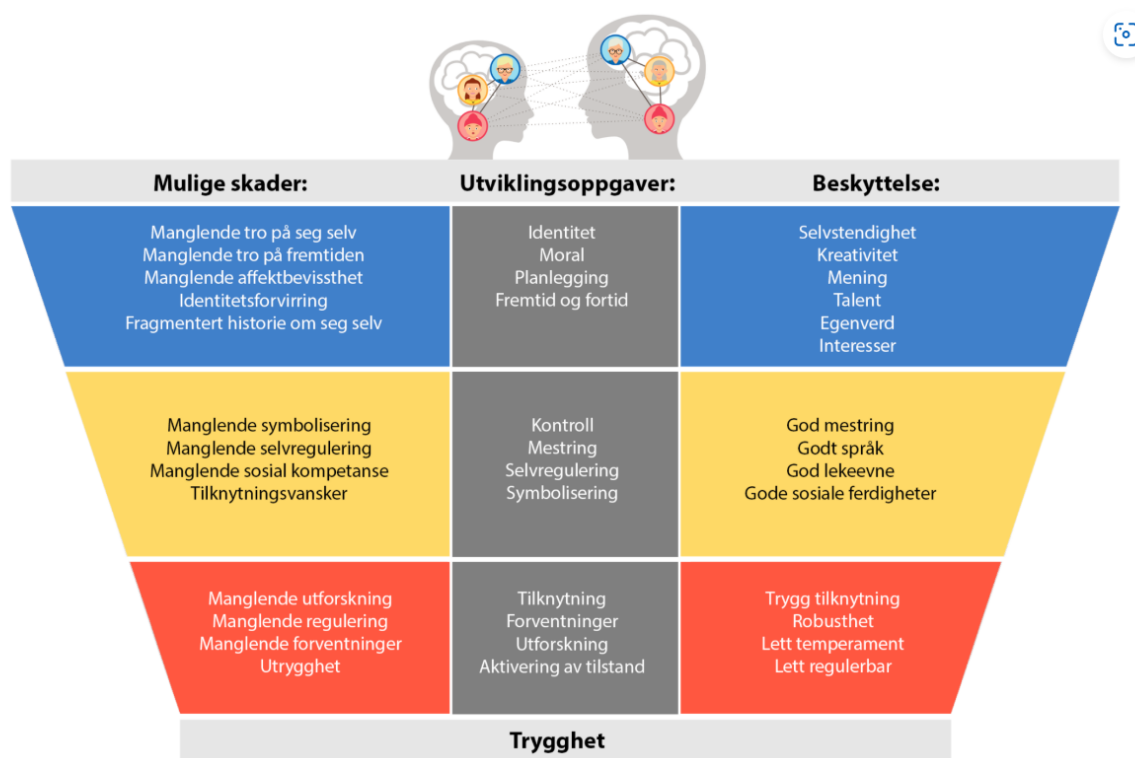
³ [Barn, unge og kriminalitet - 2020 \(fhi.no\)](https://www.fhi.no/barn-og-unge/kriminalitet-2020)

- **På nærmiljønivå:** et stabilt og sosialt og økonomisk velfungerende nabolag uten (eller lite) kriminalitet.

En psykologisk forståelsesramme til skjevutvikling

Relatert til den *sosiale* forebyggingsmodellen, er også psykologisk kunnskap som beskriver, forklarer og forutsier menneskers atferd og mentale prosesser. Det er blant annet relevant å se til fagområdene tilknytningspsykologi, sosialpsykologi, traumepsykologi og utviklingspsykologi. På ulike måter sier disse fagområdene noe om hvordan både positiv og bekymringsfull utvikling hos mennesker foregår *over tid* og i *gjensidig interaksjon* med omgivelsene.

Fra et utviklingspsykologisk perspektiv kan man eksempelvis forstå barn og unges utvikling gjennom ulike faser med forskjellige mål, illustrert i modellen under.

Inspirert av Punamki, 2002; Pynoos, 1997; Perry, 2007; Christie, 2014

Modellen viser utviklingsfasene småbarns-, barne- og ungdomsårene, og hvordan beskyttelsesfaktorer eller belastninger i de første barneårene kan påvirke utviklingen på flere måter. Den viser mulige konsekvenser av at utviklingsoppgavene i de ulike fasene ikke oppnås. Videre illustrerer den kompleksiteten av ferdigheter som gradvis erverves gjennom en trygg oppvekst og gode vekstbetingelser for beskyttelsesfaktorer.

Kunnskap om målgruppen som begår gjentatt kriminalitet

Det er de siste årene gjennomført flere kartlegginger og forskning på målgruppen unge som begår gjentatt kriminalitet (se linker i slutten av rapporten). En av de siste rapportene som er offentliggjort, [unge-registrert-med-gjentatt-kriminalitet-i-oslo-politidistrikt \(1\).pdf](#), ble laget på bestilling fra politimesteren i Oslo med bakgrunn i kriminalitetsutviklingen de siste par årene. Oppdraget gikk ut på

å foreta en nærmere analyse av målgruppen unge som begår gjentatt kriminalitet (barn og unge som er registrert med 10 eller flere anmeldelser i 2023). Analysearbeidet ble ledet av Felles forebyggende (FF) og Felles enhet for Påtale (FP), med en bredt sammensatt arbeidsgruppe fra Oslo politidistrikt. Under er de viktigste funnene, hentet fra sammendraget i rapporten:

- Det tydeligste funnet er at gruppen i stor grad består av sårbare, unge gutter. Sårbarhetene gjør seg ofte gjeldende fra ung alder. Vold i nære relasjoner, omsorgssvikt og andre betydelige utfordringer knyttet til oppvekstvilkår fremstår som det mest fremtredende funnet i gjennomgangen.
- Dette stemmer godt med det man vet fra tidligere analyser og forskning som viser en tydelig sammenheng mellom barns utsatthet for vold og senere kriminalitetsutøvelse som ungdom.
- Kriminaliteten ungdommene begår bærer preg av vold i større grad enn det som er gjeldende for den registrerte kriminaliteten i aldersgruppen ellers.
- Gjennomsnitt for første gang de er registrert som mistenkt i en straffesak er 12,9 år.
- Hele 41 av de 55 mest aktive ungdommene er selv registrert som fornærmet i straffesaker, og 39 av dem i voldssaker.
- Et stort flertall av ungdommene i gjennomgangen har innvandringsbakgrunn, enten ved at de selv eller foreldre har innvandret. Flere har knytninger fra land hvor det er eller har vært krig og konflikt, eller fra en situasjon hvor de og foreldrene kan ha med seg betydelige traumer.
- Noen av ungdommene inngår i et kriminelt nettverk med tilknytning til ungdommens eget nærområde. Det er også eksempler på at eldre søsken har knytninger til samme nettverket. Dette illustrerer hvordan familiære bånd, nærmiljøet og tilstedeværelse av kriminelle nettverk kan være en driver for kriminalitet blant barn og unge i Oslo politidistrikt.

Blant anbefalingene fremheves følgende:

- Prioritering av etterforskning og tiltak knyttet til vold i nære relasjoner.
- Bedre oppfølging av barn under kriminell lavalder, selv når straffereaksjoner ikke er aktuelle.
- Utvikling av tiltak som kan fylle gapet mellom dagens barnevernstilbud og fengselsstraff.
- Styrket tverretattlig samarbeid for tidlig intervensjon og helhetlig oppfølging. Rapporten understreker behovet for et tettere tverrfaglig samarbeid mellom politi, barnevern, skole og andre aktører, ettersom politiet alene ikke kan løse de komplekse utfordringene denne gruppen står overfor.

Det fremheves videre at forebygging av barne- og ungdomskriminalitet ikke bare handler om samfunnsvern, men også om å beskytte barn fra kriminalitetens skadevirkninger og sikre deres rettigheter til hjelp, omsorg og beskyttelse. Med andre ord; en trygg oppvekst. Dette krever tilstrekkelige ressurser, målrettede tiltak og en helhetlig tilnærming fra både politi og andre samfunnsaktører.

3. Utfordringsbildet ungdomskriminalitet og rus i 2024

Det gjeldende utfordringsbildet i Bærum skal til enhver tid være førende for SLT arbeidets innsatsområder. For å definere utfordringsbildet, brukes politiets kriminalitetsstatistikk, Ungdomsundersøkelsen Ungdata, innspill fra tjenestene i SLT-modellen og andre samarbeidspartnere i SLT-arbeidet. For å sette utfordringsbildet i Bærum inn i en nasjonal kontekst, gis det først en kort beskrivelse av utfordringsbildet nasjonalt.

Utfordringsbildet nasjonalt

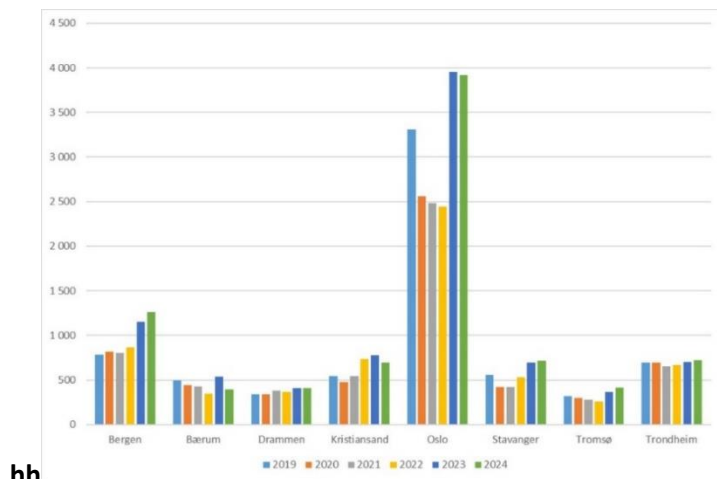
Det har vært en reduksjon i den registrerte kriminaliteten blant barn og unge fra begynnelsen av 2000-tallet og fram til 2016. Etter dette har det vært en økning både i antallet barn og unge under 18 år som begår ett lovbrudd – og antall barn som begår svært mange lovbrudd. I de fleste kommuner/byer i Norge, inkludert Bærum, gikk kriminaliteten blant barn og unge ned under pandemiårene, for så å øke i 2023.

I 2023 ble det i Norge påtaleavgjort 21 800 forhold der mistenkt, siktede eller domfelte var under 18 år. Det er 28 prosent flere enn året før. De påtaleavgjorte forholdene i 2023 knytter seg til 11 700 unike gjerningspersoner. Av de unike gjerningspersonene var 71 prosent kun registrert med ett forhold i løpet av året, og denne gruppen sto bak 38 prosent av forholdene. De mest aktive (10 eller flere forhold) utgjorde bare 1,8 prosent av de unike gjerningspersonene, men var likevel knyttet til nesten 18 prosent av forholdene. Det er altså en liten gruppe som begår mye kriminalitet og som kan forklare mye av økningen for aldersgruppen. I 2023 var 36 prosent av forholdene knyttet til personer under 15 år. I 2019 var denne andelen på 27 prosent⁴ For 2024 er tallene i storbyene tilnærmet lik 2023, med noe variasjon i oppgang eller nedgang i anmeldt kriminalitet.

Se tabell under for anmeldt kriminalitet i storbyene/ kommunene i Norge de siste seks årene⁵

⁴ Utdrag fra [Ekspertergruppen som har sett på tiltak overfor barn og unge som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet - regjeringen.no](https://eksperter.no/ekspertergruppen-som-har-sett-pa-tiltak-overfor-barn-og-unge-som-begaar-gjentatt-eller-alvorlig-kriminalitet-regjeringen.no)

⁵ Tallene kan variere noe fra tall trukket ut lokalt i politidistriktet (grunnet metoder brukt til uttrekk). Tabellen viser likevel trender og utvikling på tvers av storbyene i Norge.

Økningen i ungdomskriminalitet har bidratt til flere nasjonale satsinger på feltet i 2024:

- Ekspertgruppe:** Regjeringen nedsatte i 2024 en hurtigarbeidende ekspertgruppe for å utrede tiltak som kan settes i verk ovenfor gruppen unge som begår gjentatt og alvorlig kriminalitet. [Skal utrede tiltak for barn og unge som begår kriminalitet - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/tema/barn-og-unge/utredning-tiltak-for-barn-og-unge-som-begar-kriminalitet/id2922924/). Målet med gruppens arbeid var å vurdere tiltak rettet mot barn og unge under 18 år med store oppfølgingsbehov som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet og hvordan hensynet til barnets beste og samfunnsvernet best kan ivaretas. Målgruppen for utredningen er barn både over og under 15 år.
- KS storbynettverk:** I forbindelse med at det er registrert en bekymringsfull rask og pågående økning av til dels alvorlig kriminalitet blant barn og unge, ble det opprettet et storbynettverk for forebygging av barne- og ungdomskriminaliteten initiert av Kommunesektorens interesseorganisasjon KS. Deltakende byer er Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Drammen, Bærum og Oslo. De store kommunene sitter samlet på mye erfaring og kunnskap om situasjonen som det er viktig å samle og dele.

I mandatet for KS Storbynettverk for tiltak rettet mot kriminalitet blant barn og unge, ble det gitt følgende oppdrag for 2024:

- nettverket skal utarbeide en oppsummering av kunnskap om utfordringsbildet for kriminalitet blant barn og unge i storbyene og tabellarisk fremstilling av tiltak som er nylig iverksatt for å håndtere situasjonen
- en vurdering av utfordringer og muligheter i SLT- samarbeidet mellom kommunene og politiet (overføres til 2025)
- forslag til tiltak som raskt kan settes inn, både lokalt og nasjonalt, som kan styrke arbeidet med å håndtere, forebygge og bekjempe voldsbruk og annen ungdomskriminalitet
- forslag til mer langsiktige tiltak for å håndtere situasjonen og snu utviklingen, både på lokalt og nasjonalt nivå. Dette inkluderer eventuelt behov for FOU tiltak mv.

Oppdragene i punkt 1- 3. er levert i rapporten: [Ungdomskriminalitet-i-storbyene-Oppdrag-2024.pdf](#)
Til sammen beskriver storbyene 12 forslag til tiltak på kort sikt og langsikt.

- Nasjonale tiltak og tilskudd for forebygging av barne- og ungdomskriminalitet:** I forbindelse med statsbudsjettet for 2025 lanserer regjeringen «Gjengpakke 2». Regjeringen foreslår med

dette å sette av 2,8 milliarder kroner til bekjempelsen av kriminalitet neste år. 2,4 milliarder kroner går til å styrke arbeidet mot kriminelle nettverk, kriminelle gjenger og organisert kriminalitet og grunnfinansieringen av politiet, blant annet for å få flere politifolk i gatene. Regjeringen foreslår også 405 millioner kroner til målrettede tiltak til forebygging av barne- og ungdomskriminalitet ([2,8 milliarder til «Gjengpakke 2» mot ungdoms- og gjengkriminalitet - regjeringen.no](#))

Utfordringsbildet i Bærum beskrevet av politiet

Innledning

Formålet med denne rapporten er å beskrive kriminalitetsutviklingen blant barn og unge i Bærum for 2024. Rapporten har til hensikt å belyse situasjonsbildet og bistå det kriminalitetsforebyggende arbeidet både for politiet og samarbeidene aktører.

Kriminalstatistikken for 2024 viser en nedgang i registrert kriminalitet blant barn og unge i Bærum. Også Seksjon for forebygging ved Bærum politistasjon beskriver et roligere år sammenlignet med 2023. Samtidig beskriver ansatte en ungdomsbefolkning som preges av stadig økende sosioøkonomiske forskjeller. Unge har selv i møte med politiet uttrykt en opplevelse av urettferdighet knyttet til egen sosioøkonomisk situasjon.

Datagrunnlag og metode

Rapporten baserer seg på registrert kriminalitet i tillegg til erfaringer fra ansatte ved Seksjon for forebygging ved Bærum politistasjon. Gjennomgang av statistikken gir et overordnet bilde av kriminalitetsutviklingen blant barn og ungdom i 2024. Erfaringer fra politiet supplerer statistikken og belyser utviklinger og fenomener som har gjort seg gjeldene i deres arbeid med ungdom i 2024.

Tre sentrale begreper

Statistikken er begrenset til straffbare forhold begått av barn og unge i alderen 10-17 år, med gjerningssted i Bærum kommune. I presentasjonen av straffesaksstatistikk brukes tre hovedbegreper; *forhold*⁶, *anmeldelser* og *personer*. Et straffbart **forhold** kan beskrives som relasjonen mellom en person og et lovbrudd. En **anmeldelse** representerer et saksnummer, og en anmeldelse kan bestå av flere personer, som da representeres med tilsvarende mange forhold. Når det henvises til **personer**, telles antall unike personer i datagrunnlaget, uavhengig av hvor mange ganger de er registrert. Statistikken i denne rapporten presenteres i hovedsak på bakgrunn av antall anmeldelser og antall personer.

Datagrunnlaget omfatter personer med status som «mistenkt», «siktet», eller «domfelt». Det er altså ikke nødvendigvis bevist at en straffbar handling faktisk har funnet sted, eller at det er den registrerte personen som er ansvarlig. For enkelhets skyld benyttes betegnelsen mistenkt eller gjerningsperson for å beskrive alle de tre rollene.

Datoen som legges til grunn i analysen er datoen hvor en person er registrert som anmeldt, dette er ikke nødvendigvis det samme som gjerningstidspunkt. For å unngå at anmeldelser basert på hendelser langt tilbake i tid, for en person som nå er voksen skal ha innvirkning på statistikken, utelates saker hvor det er mer enn 2 år fra gjerningstidspunkt til registreringsdato. Statistikken skiller ikke mellom påtaleavgjorte og ikke påtaleavgjorte forhold.⁷

Tolkning av statistikken

⁶ Et forhold kan også brukes for å betegne registrering av rollen som fornærmet eller vitne i en straffesak. Denne analysen er imidlertid begrenset til forhold hvor personen er registrert som siktet, mistenkt eller domfelt.

⁷ Merk at kriminalstatistikk noen ganger rapporteres som påtaleavgjorte forhold. Dette er ikke det samme som anmeldelser, som fremgår i denne rapporten. Det er fordeler og ulemper med begge fremgangsmåter, men leseren bør være oppmerksom på forskjellen, og at de to ikke er sammenlignbare.

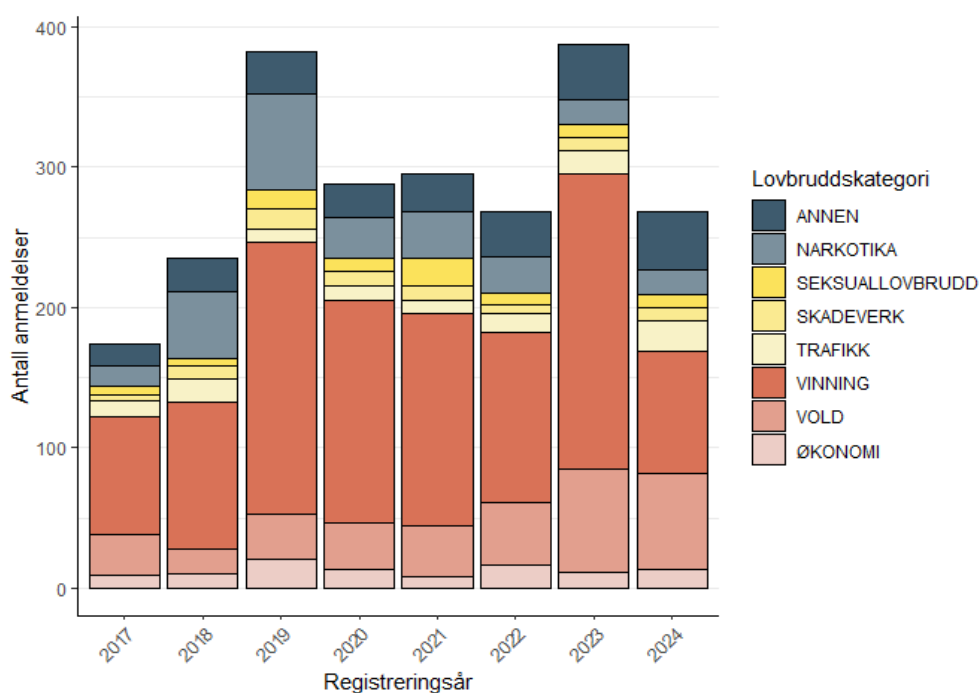
Hva gjelder statistikk på registrert kriminalitet inngår nødvendigvis kun de lovbrudd som anmeldes, og ikke det fulle bilde av kriminaliteten i kommunen. Fremstilling av slik statistikk vil alltid være assosiert med betydelige mørketall. Ettersom analysen også baserer seg på gjerningspersonens alder, er det en forutsetning at gjerningspersonen er identifisert, og registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i politiets register.

Datamaterialet, og erfaring i det forebyggende arbeidet, viser at mye av barne- og ungdomskriminaliteten begås av en liten andel av befolkningen i aldersgruppen. Små tall gjør også at målingene er svært sårbare for tilfeldige variasjoner. Dette gjør det vanskelig å se etter årsak til endring uten å gå inn på individnivå. Ettersom rapporten skal være offentlig tilgjengelig adresseres ikke utviklinger forårsaket av individer.

Flere tabeller i rapporten viser antall anmeldelser for hver overordnet lovbruddstype, i tillegg til et utvalg av underkategorier. Det bemerkes at ikke alle underkategorier fremstilles i tabellene.

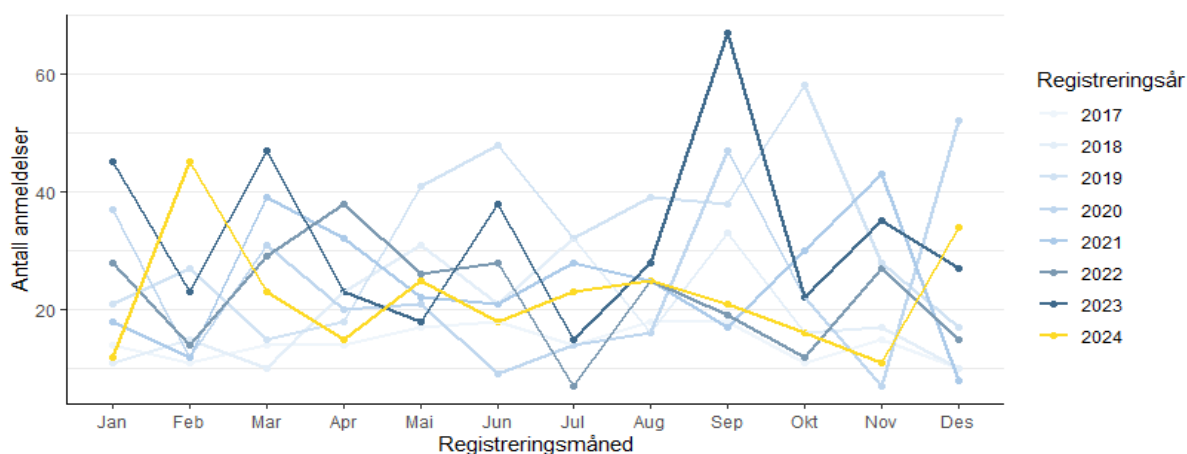
Anmeldelser med mistenkt/siktet 10-17 år

Antall anmeldelser

Figur 1. Antall anmeldelser fordelt etter lovbruddstype. For anmeldelser med en eller flere mistenkte i aldersgruppen 10-17 år. Gjerningssted Bærum kommune.

Figur 1 viser en nedgang i antall anmeldelser blant ungdom i alderen 10-17 år sammenlignet med 2023. Nedgangen er likevel innenfor normalvariasjonen de siste syv årene. Det ble i 2023 observert en økning i antall voldslovbrudd sammenlignet med foregående år. Denne økningen ser ut til å ha vedvart i 2024.

Figur 2. Antall anmeldelser fordelt etter måned og år (registreringsdato). For anmeldelser med en eller flere mistenkte i aldersgruppen 10-17 år. Gjerningssted Bærum kommune.

Antall personer

Totalt ble 250 unike personer mellom 10-17 år mistenkt eller siktet for lovbrudd i Bærum kommune i 2024. Dette er en reduksjon på 75 (-23 %) personer sammenlignet med året før.

Tabell 1. Antall mistenkte personer i aldersgruppen 10-17 år. Fordelt etter aldersgruppe og kjønn. Gjerningssted Bærum kommune.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	23-24
Jenter	37	43	82	111	131	86	117	70	-47
Jenter 10-14år	16	21	36	59	62	33	68	41	-27
Jenter 15-17år	21	22	46	52	70	53	49	29	-20
Gutter	110	140	176	168	181	175	208	180	-28
Gutter 10-14år	40	42	52	56	83	86	100	90	-10
Gutter 15-17år	71	99	125	112	100	90	110	96	-14
10 - 17år	147	183	258	279	312	261	325	250	-75
10 - 14år	56	63	88	115	145	119	168	131	-37
15 - 17år	92	121	171	164	170	143	159	125	-34

I årene mellom 2017 og 2023 har kriminalstatistikken i stor grad vært preget av en økning i antall anmeldte barn og unge. Dette har vært gjeldende for alle aldersgrupper, og på tvers av kjønn. I 2023 var det registrert særlig mange jenter i alderen 10-14.

Den oppadgående kurven når det gjelder antall anmeldte ungdom ser ut til å ha avtatt i 2024. Det er i 2024 registrert en nedgang i antall anmeldte personer i alle aldersgrupper og på tvers av kjønn. Reduksjonen er klart sterkest blant jenter. Begge aldersgrupper er registrert med en nedgang på rundt 22 %. Identifisering av bakenforliggende årsak til nedgangen krever mer omfattende analyse.

Tabell 2. Antall anmeldelser fordelt etter lovbruddstype. For anmeldelser med en eller flere mistenkte i aldersgruppen 10-17 år. Gjerningssted Bærum kommune

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	23-24
Annen	16	24	30	24	27	32	40	41	1
<i>Bæring av kniv/annet våpen</i>	4	3	6	4	9	10	17	6	-11
<i>Hensynsløs adferd/Personforfølgelse</i>	3	2	1	3	2	9	8	12	4
<i>Ordensforstyrrelser</i>	1	1	0	2	0	1	1	4	3
Narkotika	14	47	68	29	33	26	18	18	0
Seksuallovbrudd	6	5	14	9	19	8	9	9	0
Skadeverk	4	10	14	11	11	6	9	9	0
Trafikk	12	16	9	10	9	14	17	22	5
Vinning	84	105	194	158	151	121	210	87	-123
<i>Butikktyveri</i>	75	87	147	138	143	102	189	69	-120
<i>Ran</i>	1	0	6	10	5	8	10	5	-5
Vold	29	18	32	34	37	44	74	69	-5
<i>Fysisk vold</i>	13	13	17	20	25	20	46	39	-7
<i>Mot. off. tj.person</i>	6	2	4	3	3	8	13	9	-4
<i>Trusler</i>	10	3	10	11	8	14	15	21	6
Økonomi	9	10	21	13	8	17	11	13	2
Total	174	235	382	288	295	268	388	268	-120

Vinningskriminalitet

Tabell 2 viser at ovennevnte nedgang i stor grad kan tilskrives en markant reduksjon i vinningssaker. Det er registrert til sammen 123 færre anmeldelser for vinning i 2024 sammenlignet med 2023, hvilket tilsvarer en nedgang på 58 %. Denne nedgangen må ses i sammenheng med praksis for anmeldelser blant ulike salgslokaler. Noen samler anmeldelser for butikktyveri over flere måneder, hvilket kan medføre et betydelig etterslep i registrerte anmeldelser. Enkelte salgslokaler i Bærum hadde innen årets utgang kun levert anmeldelser for butikktyverier frem til juli. Følgelig vil ikke butikktyverier begått etter juli 2024 fremgå i statistikken presentert her. Samtidig forteller vekterbransjen om mindre butikktyverier blant ungdom i Sandvika i 2024. Vekterne erfarer imidlertid en økning i vinningslovbrudd begått av og mot ungdom selv.

Bæring av kniv/annet våpen

Statistikken viser en nedgang i antall anmeldelser for bæring av kniv/annet våpen. Til tross for 65 % nedgang sammenlignet med året før er nedgangen likevel innenfor normalvariasjonen for de siste syv år. Forebyggende seksjon i Bærum poengterer at enkelte ungdommer i større grad unngår å bære våpen på kropp, og i stedet legger fra seg kniver i nærheten av deres oppholdssted. Dette vil kunne medføre at færre tilfeller av bæring av kniv blir avdekket av politiet.

Enkelte salgslokaler har i 2024 rapportert om en økning i tyveri av kniv blant ungdom. Noen salgslokaler har imidlertid unngått å anmelde disse sakene i frykt for at kunder vil unnlate å besøke lokalene.

Narkotikakriminalitet

Antall anmeldelser for narkotikakriminalitet har vært nedadgående siden 2019. Anmeldelsestallene for 2024 ligger på samme nivå som i 2023. Som følge av Riksadvokatens skriv⁸ datert 09.04.2021 har

⁸ Riksadvokaten (2021, 9. april). *Påtalemyndighetens legalitetskontroll med tvangsmiddelbruk – relevant etterforskningsformål og forholdsmessighet – særlig om ransaking i narkotikasaker /21/955-3.*

politiet endret sine rutiner og praksis for håndtering av særlig mindre alvorlige narkotikalovertredelser. Det er naturlig å se dette i sammenheng med synkende anmeldelsestall, og stille spørsmål ved om nedgang i antall anmeldelser faktisk reflekterer endringer i unges omgang med narkotika.

Til tross for synkende anmeldelsestall forteller forebyggende politi at Bærum i 2024 har vært omtalt av ungdom som et område med stor narkotikaetterspørsel. Bærum antas derfor å være et attraktivt sted for ungdom å oppsøke for å bedrive salgsvirksomhet. Videre poengteres det at ungdommene som bedriver narkotikasalg i Bærum virker å ha god oversikt over politiets tilstedeværelse i kommunen, og tilpasser sine bevegelser deretter. Dette kan medføre at færre narkotikaovertrædelser avdekkes av politiet.

Tabell 3. Antall anmeldelser fordelt etter lovbruddstype. For anmeldelser med en eller flere mistenkte i aldersgruppen 10-14 år (til venstre) og 15-17 (til høyre). Gjerningssted Bærum kommune.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	23		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	23-24
Annen	4	6	5	8	9	8	17	17		Annen	12	19	25	16	19	24	26	25	-1
Bæring av kniv/annet våpen	1	0	1	1	4	1	5	2		Bæring av kniv/annet våpen	3	3	5	3	5	9	13	4	-9
Hensynsløs adferd/Personforfølgelse	1	1	0	1	2	3	6	9		Hensynsløs adferd/Personforfølgelse	2	1	1	2	1	6	2	4	2
Ordensforstyrrelser	0	0	0	1	0	1	0	0		Ordensforstyrrelser	1	1	0	1	0	0	1	4	3
Narkotika	1	1	6	4	8	0	2	1		Narkotika	13	46	62	25	25	26	18	17	-1
Seksuallovbrudd	2	0	3	7	8	3	4	0		Seksuallovbrudd	4	5	11	2	11	5	5	9	4
Skadeverk	2	4	9	2	9	4	7	7		Skadeverk	2	6	6	9	3	2	5	3	-2
Trafikk	0	2	3	1	1	4	1	4		Trafikk	12	14	6	9	8	10	16	18	2
Vinning	45	63	79	95	91	67	125	53		Vinning	40	46	118	73	72	59	95	40	-55
Butikkttyveri	38	57	75	89	84	56	117	46		Butikkttyveri	37	31	74	58	69	49	80	27	-53
Ran	0	0	1	5	5	7	6	4		Ran	1	0	6	6	1	3	6	3	-3
Vold	9	5	4	9	14	18	27	42		Vold	21	13	28	26	24	28	48	28	-20
Fysisk vold	3	5	3	6	7	7	21	25		Fysisk vold	11	8	14	15	19	15	26	15	-11
Mot. off. tj.person	4	0	0	0	0	4	1	1		Mot. off. tj.person	2	2	4	3	3	4	12	8	-4
Trusler	2	0	1	3	6	7	5	16		Trusler	8	3	9	8	2	7	10	5	-5
Økonomi	3	4	3	1	0	4	3	1		Økonomi	7	6	18	12	8	14	8	12	4
Total	66	85	112	127	140	108	186	125		Total	111	155	274	172	170	168	221	152	-69

Tabell 3 viser antall anmeldelser fordelt etter lovbruddstype for aldersgruppene 10-14 og 15-17 år. Tabellen viser en positiv utvikling blant de eldste ungdommene, særlig hva gjelder voldslovbrudd.

Til forskjell fra de eldste ungdommene opplever aldersgruppen 10-14 år en økning i trussel- og voldslovbrudd. Forebyggende seksjon ved Bærum politistasjon poengterer at denne økningen i stor grad kan tilskrives enkeltaktører.

Tidspunkt for fysisk vold, trusler og ran

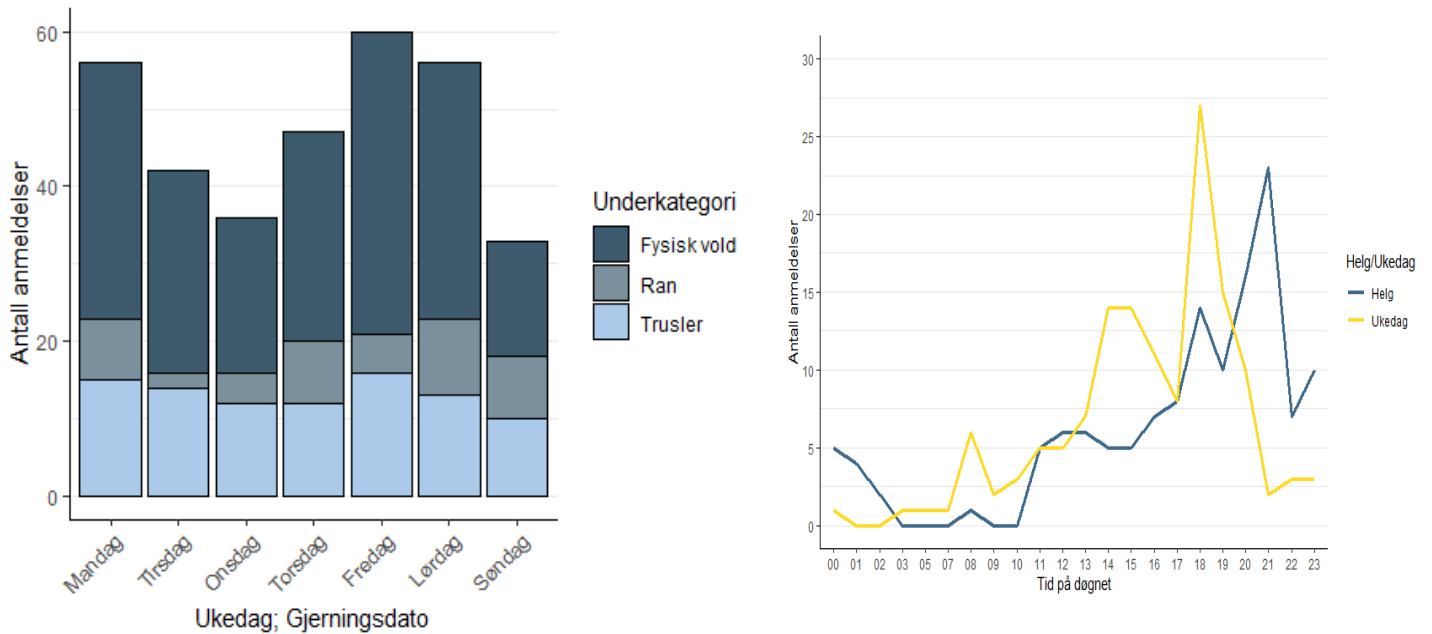
Det er gjort uttrekk av anmeldelser for fysisk vold, trusler og ran med hensikt om å undersøke hvorvidt disse lovbruddskategoriene forekommer i større grad på enkelte ukedager og tidspunkt.

Figur 3 viser fordelingen av fysisk vold, ran og trusler over de ulike ukedagene og tidspunkt på døgnet for hele perioden (2017-2024).⁹ Datagrunnlaget for disse figurene er større og dermed mindre sårbare for tilfeldig variasjon sammenlignet med figurer som kun tar for seg anmeldelser registrert i 2024 (Figur 4).

Fordelingen viser at flest anmeldelser forekommer på mandager og i begynnelsen av helgen (fredag og lørdag). Brorparten av lovbruddene forekommer på ettermiddag og kveldstid. Ukedagene er

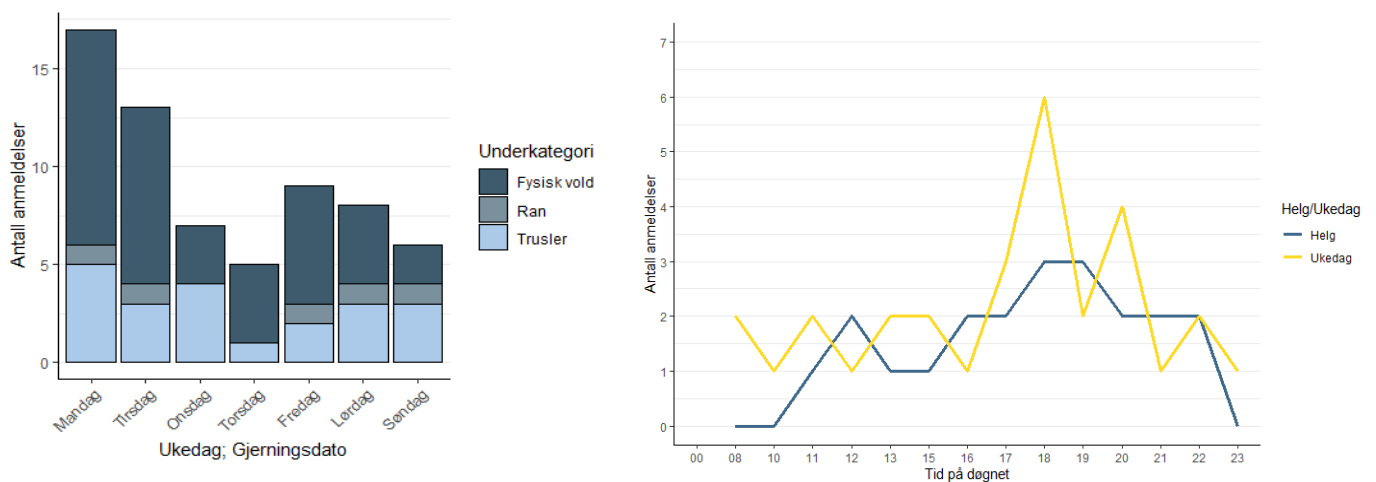
⁹ I tilfeller der gjerningstidspunkt er ukjent fastsettes gjerningstidspunkt typisk til kl. 00:00. Disse sakene er utelatt fra analysen.

preget av et noe høyere antall saker på dagtid, hvilket kan ha sammenheng med skoledeltakelse. Lovbrudd i helgen synes å forekomme senere på kvelden sammenlignet med ukedager, noe som kan ha sammenheng med at flere ungdommer oppholder seg utenfor hjemmet på kveldstid når påfølgende dag ikke er en skoledag. Hverken ukedager eller helg opplever særlig mange lovbrudd etter midnatt. Identifisering av eventuelle årsaker til at kriminalitet konsentrerer seg på disse dager og tidspunkt krever mer omfattende analyse.

Figur 3. Fordeling over ukedager (til venstre) og tidspunkt på døgnet (til høyre).

Fordelingen for 2024 samsvarer i stor grad med fordelingen for hele perioden. For 2024 fremstår imidlertid begynnelsen av uken (mandag og tirsdag) som mer aktuell for vold, trusler og ran enn fredag og lørdag. Flest saker forekommer på ettermiddag og tidlig kveld. Det er ingen saker registrert i perioden mellom 23:00 – 08:00. Det bemerkes at tallgrunnlaget i denne sammenheng er lavt, og det kan ikke utelukkes at observerte mønstre som avviker fra langtidstendensen skyldes naturlig variasjon.

Figur 4. Fordeling over ukedager (til venstre) og tidspunkt på døgnet (til høyre).

Relevante fenomener

Ovennevnte statistikkgjennomgang har gitt et overordnet bilde av kriminalitetsutviklingen blant barn og unge i Bærum for 2024. Som nevnt innledningsvis vil rapporten også gjengi erfaringer fra lokal forebyggende seksjon for å belyse relevante utviklinger og fenomener gjeldende for 2024. I den forbindelse ble det foretatt gruppeintervjuer med politiansatte som arbeider forebyggende med barn og unge. Deltagerne ble bedt om å kommentere på egen oppfattelse av utvikling og trender knyttet til barne- og ungdomskriminalitet i 2024. Det bemerkes at de ansattes uttalelser baserer seg både på generelle møter med barn og unge (fornærmede og utøvere), i tillegg til enkeltungdommer politiet har fast oppfølging av. I likhet med kriminalstatistikken er heller ikke politiets erfaringer nødvendigvis representative for hele ungdomsbefolkningen i Bærum. En gjennomgang av utvalgte fenomener beskrevet av Seksjon for forebyggende fremgår under.

Generell situasjonsbeskrivelse

2024 har vært et roligere år sammenlignet med 2023. Det poengteres at konflikter i stor grad har bestått av enkelthendelser fremfor vedvarende, større konfrontasjoner. Følgelig er det registrert en nedgang i hendelser som krever politiets utrykning og færre alvorlige saker sammenlignet med året før. Enkelte særlig konfliktdrivende ungdom har av ulike grunner vært midlertidig borte fra ungdomsmiljøet. Dette har redusert kriminalitetsomfanget. Saksmengden økte imidlertid ved ungdommenes tilbakekomst til miljøet.

Både kommunen og politiet har i 2024 hatt et økt fokus på miljørettet arbeid fremfor fokus på enkeltindivider. Flere ansatte ser denne innsatsen i sammenheng med den positive utviklingen i ungdomskriminalitet for 2024. Det spesifiseres samtidig at sosioøkonomiske forskjeller øker, hvilket påvirker barn og ungdoms opplevelse av ulikhet.

Barn og unge fra familier med svekket økonomi har ikke lik adgang til å benytte seg av ressurser og tilbud knyttet til eksempelvis utdanning, fritidsaktiviteter og arbeid som andre. Utenforskap og marginalisering kan øke risikoen for at barn og unge blir involvert i kriminalitet. Undersøkelser viser at barn og unge som vokser opp i familier med lav tilknytning til arbeidslivet er mer utsatt for vold sammenlignet med andre unge.^{10,11} Det er derfor bekymringsverdig at flere barn og unge i Bærum opplever sosioøkonomisk ulikhet.

Konflikter i 2023 og deres innvirkning på ungdom i Bærum

Høsten 2023 var preget av alvorlig vold og konflikt blant ungdom i Bærum. Dette har hatt stor innvirkning både på ungdom og lokalmiljøet for øvrig, særlig våren 2024. Politiet gjennomførte mange skolebesøk for å besvare spørsmål fra ungdom som var redde. Flere ungdommer har i etterkant fått en større forståelse av konsekvensene ved å bære kniv i det offentlige rom.

Fryktkapital

Ansatte trekker frem ungdoms bruk av fryktkapital som et aktuelt fenomen i 2024. Fryktkapital i denne sammenheng refererer til hvordan ungdom søker å styrke sin status eller trygghet i et miljø gjennom handlinger som skaper frykt eller viser styrke, ofte gjennom voldshandlinger.

Voldshandlinger blant ungdom involverer ofte nedverdiggende eller krenkende komponenter. Slike voldshendelser filmes og spres via sosiale medier. Videoene spres med formål om å styrke egen fryktkapital og/eller utøve trusler. Politiet kjenner også til at ungdom sprer både KI-genererte videoer og andre voldsvideoer som ikke er ens egne, utelukkende for å styrke egen fryktkapital. Enkelte ungdommer benytter sin relasjon til andre kriminelle ungdommer som et verktøy for å styrke egen fryktkapital.

¹⁰ NOVA (2018). *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering.*

¹¹ Bufdir (2023). *Fattigdom – en veileder om arbeid for barn som lever i fattige familier.*

Ran av og mot ungdom er ofte motivert av gjerningspersonens ønske om å styrke egen fryktpkapital fremfor fortjeneste. Det trekkes frem saker der ungdom har unnlatt å gjøre motstand i frykt for konsekvensene ved å motsette seg handlingen. Dette illustrerer hvordan høy fryktpkapital kan ha betydning for kriminalitetsutøvelse mot andre. Politiet erfarer også en økning i henvendelser fra foreldre som ønsker å informere om kriminalitet deres barn har blitt utsatt for, særlig trusler på sosiale medier, men som ikke ønsker å anmelde hendelsene. Det antas at foreldres motvillighet til å anmelde bunner i en frykt for at barna skal utsettes for represalier.

Alder som frikort

Barn og unge i Bærum har en økende bevissthet rundt den kriminelle lavalder i Norge. Det hersker nå en forståelse i ungdomsmiljøet om at det tilsynelatende er lite konsekvenser knyttet til det å begå alvorlig kriminalitet dersom man er under den kriminelle lavalder. Enkelte ungdommer har uttalt overfor politiet at de må "ta seg sammen" når de fyller 15 år.

Barn helt ned i 10-års alderen blir rekruttert til kriminalitet av eldre kriminelle aktører. Disse tilbys mat, gaver og en opplevelse av trygghet og beskyttelse i bytte mot å delta i kriminalitet. Det er en felles forståelse om at ungdom kan 'kjøpes' inn i kriminelle miljøer. Det fremgår en tydelig hierarkisk inndeling i flere vennekretser. Eksempelvis fungerer ungdom født i 2007 som løpegutter for eldre gutter i tjueårene. Løpeguttene født i 2007 disponerer selv løpegutter i en alder mellom 10-14 år. Fritidsklubber og kjøpesentre trekkes frem som aktuelle arenaer for rekruttering.

Sosiale medier

Stadig flere unge har tilgang til smarttelefoner og en rekke sosiale medier. Barn eksponeres dermed for voldsvideoer og seksualisert innhold fra en tidlig alder. Undersøkelser bemerker at slik eksponering over tid kan bidra til at eksempelvis voldshandlinger normaliseres.¹² Politiet i Bærum observerer en økning i henvendelser fra barneskoler vedrørende trusler og hatprat blant elever. Denne tematikken har tidligere vært mest aktuell blant elever på ungdomsskolenivå.

Holdninger til narkotika

Rusreformen har skapt betydelig forvirring blant barn og unge hva gjelder lovligheten ved narkotikabruk. Dette preger ungdomsmiljøene i Bærum også i 2024. I møte med politiet refererer enkelte ungdommer til rusreformen og hevder feilaktig at det nå er lovlig å besitte små mengder hasj og marihuana til eget bruk. Enkelte ungdommer har heller ikke forståelse for de negative helseeffektene knyttet til narkotikabruk. Mange oppfatter narkotika på samme måte som alkohol, både hva gjelder lovlighet og potensielle helseskader.

Ungdom som knyttes til salg av narkotika unngår ofte å bære både narkotika og penger samtidig, dette for å unngå å pådra seg straffesaker for salgsvirksomhet. Av samme grunn benytter ungdom seg aktivt av depotlokasjoner for å unngå å bære større mengder narkotika på seg.

Utfordringsbildet beskrevet av kommunen

Ungdataundersøkelsen og utfordringsbildet

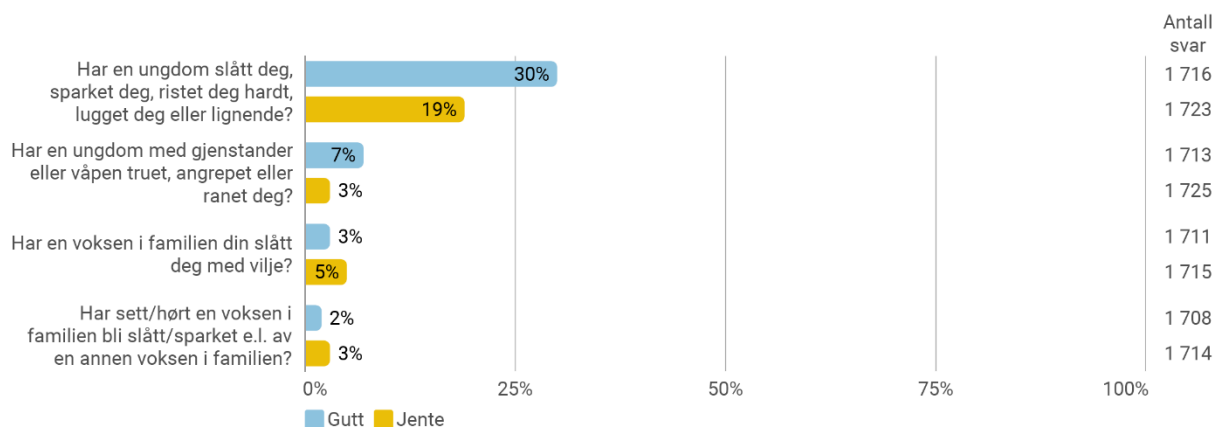
Bærum kommune gjennomførte Ungdata ungdomsundersøkelsen i 2022. Resultatene er beskrevet i egen sak: [politisk sak om Ungdataundersøkelsen](#). Nedenfor følger en oppsummering av resultater relevante for kriminalitet. Bærum gjennomfører ny ungdataundersøkelse i 2025, og resultatene vil foreligge i juni samme år.

Vold

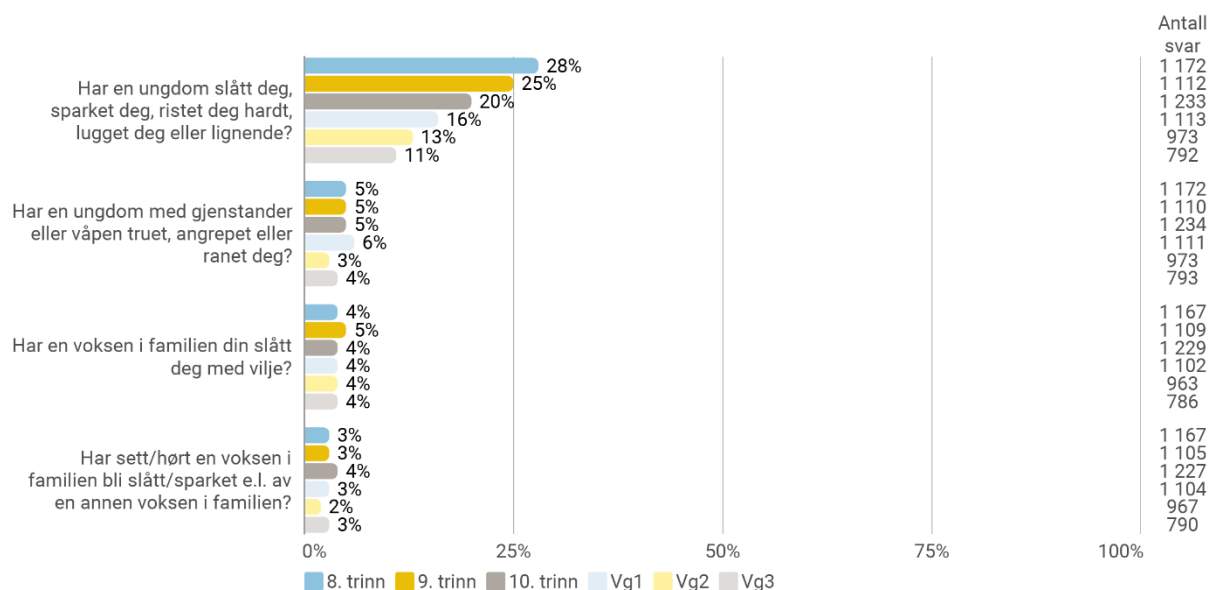
¹² Politiet (2023). *DELE=DELTA: Om deling av voldsvideoer*.

Ungdom er oftere involvert i voldsepisoder enn andre aldersgrupper. Volden kan ta ulike former og kan grovt sett deles inn i fysisk, psykisk og seksuell vold. Mesteparten av volden ungdom blir utsatt for, skjer i møte med andre ungdom. I mange av tilfellene av ungdom de kjenner fra før eller kjenner til. Svarene viser kjønnsforskjeller; gutter blir oftere utsatt for vold fra jevnaldrende enn det jentene gjør. 30 prosent av guttene og 19 prosent av jentene på ungdomsskolen oppgir at de har vært utsatt for å bli slått, ristet, lugget eller lignende. I tillegg oppgir syv prosent av guttene og tre prosent av jentene å ha blitt truet, angrepet eller ranet. Når det gjelder vold i nære relasjoner er tallene lavere og kjønnsforskjellene omvendt; flere jenter opplever å bli selv slått eller være vitne til vold i familien enn gutter. Når det gjelder spørsmål knyttet til å bli slått, sparket, ristet eller lugget avtar denne formen for vold proporsjonalt med klassetrinn; den er høyest på 8. trinn og lavest på vg3. (Se tabell nederst)

Ungdomsskole: Tenk på de siste 12 månedene (Prosentandel som har svart '1 gang' eller fler)

Tenk på de siste 12 månedene (Prosentandel som har svart '1 gang' eller fler)

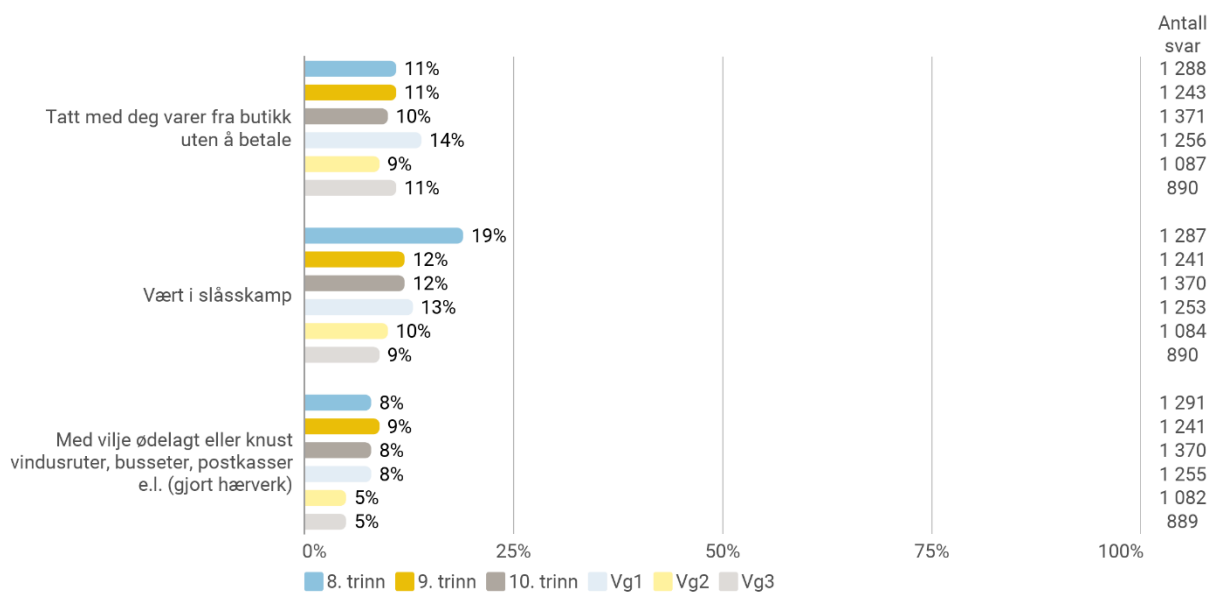

Regelbrudd

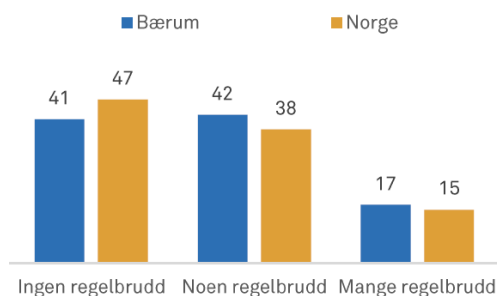
Ungdata viser at dagens ungdom generelt er veltilpasset og ikke spesielt opptatt av å bryte regler. Siden 2015 har det imidlertid vært en økning i andelen som begår regelbrudd, særlig blant guttene.

Sammenlignet med nasjonale tall, viser resultatene fra ungdomsskolene, at Bærum ligger litt over gjennomsnittet på regelbrudd (se tabell nederst).

Hvor mange ganger har du gjort noe av dette det siste året (de siste 12 månedene)? (Prosentandel som har svart '1 gang' eller fler)

Prosentandel i Bærum kommune og nasjonalt som i ulik grad er involvert i regelbrudd

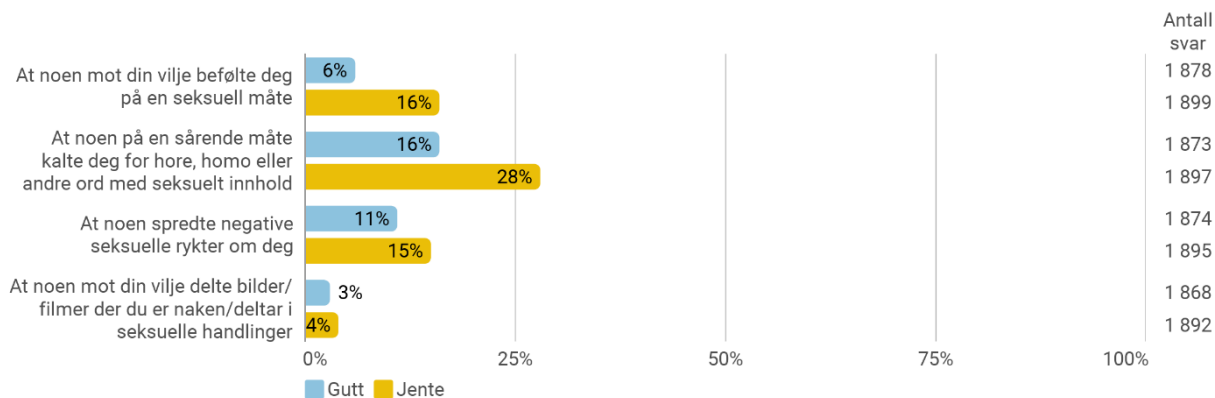

Seksuell trakassering

Seksuell trakassering defineres gjerne som uønsket seksuell oppmerksomhet og handler om oppførsel og handlinger som spiller på kjønn, kropp og seksualitet, og der den ene parten opplever det som ubehagelig eller truende. Kjønnsforskjellene på dette feltet er store; 16 prosent av jentene og seks prosent av guttene på ungdomsskolen oppgir at noen har befølt de på en seksuell måte mot deres vilje det siste året.

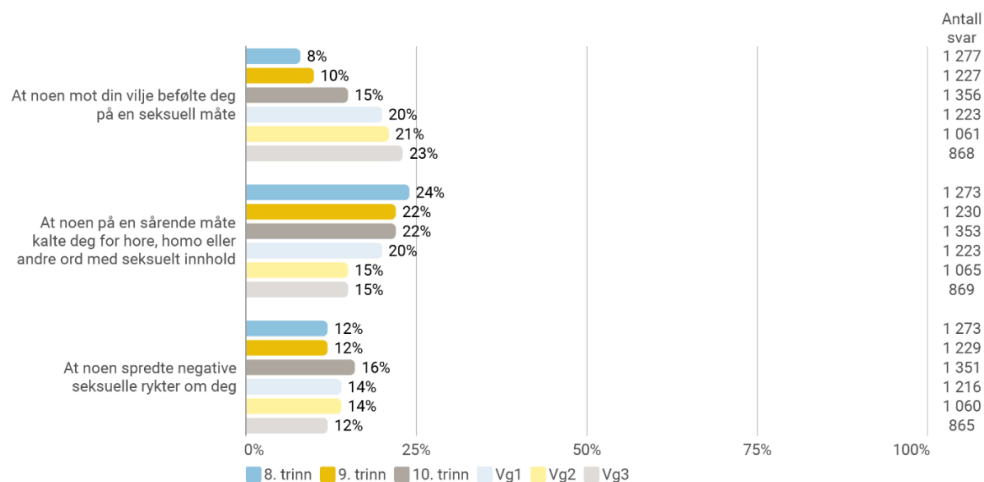
Seksuell trakassering ungdomsskolen, fordelt på kjønn:

Har du i løpet av de siste 12 månedene blitt utsatt for noe av dette på en måte som du ikke likte?
(Prosentandel som har svart '1 gang' eller fler)

Seksuell trakassering stiger jevnt med alder og klasstrinn. På tredje trinn på videregående oppgir 23 prosent at de har blitt befølt på en seksuell måte mot sin vilje. Når det gjelder verbale uttrykk for seksuell trakassering er trenden motgående; flere på 8. trinn er utsatt for dette, med synkende trend oppover i alder/ klasstrinn.

Har du i løpet av de siste 12 månedene blitt utsatt for noe av dette på en måte som du ikke likte?
(Prosentandel som har svart '1 gang' eller fler)

Tall fra overgrepsmottaket i Drammen

Personer bosatt i Bærum sogner til overgrepsmottaket ved legevakten på Drammen sykehus. I 2024 opplevde overgrepsmottaket en økning i pasienter/utsatte totalt. Tabellen under viser aldersfordeling på undersøkte pasienter for seksuelle overgrep og vold ved mottaket. Dette utgjorde i 2024 totalt 143 personer. 69 av disse var 19 år eller yngre.

Alder	14-15	16-17	18-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	>80	Alder ikke oppgitt	Totalt
Totalt	14	34	21	26	12	20	11	4	0	0	0	1	143

Økningen i saker på overgrepsmottaket gjaldt også pasienter/utsatte fra Bærum, sammenlignet med året før, se tabell under. Antall pasienter/utsatte med bostedsadresse i Bærum i 2024 var 30 personer. Overgrep som har funnet sted i Bærum var 22. Mottaket har ikke registrert den samme økningen for pasienter utsatte med bostedsadresse Asker.

	2021	2022	2023	2024
Asker	27	12	15	17
Bærum	24	33	14	30

Skolehelsetjenesten Ungdom i Bærum samarbeider med overgrepsmottaket i Drammen. I dialog med mottaket melder mottaket om at sakene de får inn hos seg er i endring. Flere faktorer viser seg i sakene / påvirker sakene:

- Komplexitet
- Sosiale medier
- Porno: styggere- råere seksuelle handlinger
- Pasienter som kommer igjen
- Kjøp og salg- seksuell utnyttelse av personer
 - Kroppskade
- Datingverden- nye måter å date på

Nasjonale tall fra Ungdata 2024

De lokale Ungdata tallene fra 2022 i Bærum kan være noe utdaterte sett i sammenheng med politiets oppdaterte statistikk for 2023 og 2024. Nedenfor er en kort oppsummering fra den nasjonale Ungdatarapporten fra 2024 som sier noe om den nasjonale utviklingen. Den nasjonale [Ungdata-rapporten for 2024](#) gir en omfattende oversikt over norske ungdommers livssituasjon og atferd. Basert på data fra over 150 000 ungdommer i alderen 13 til 19 år, avdekker rapporten flere viktige trender knyttet til kriminalitet og avvikende atferd nasjonalt¹³. Det er viktig å påpeke at også denne rapporten viser at det stort sett går bra med ungdom i Norge, og at de er fornøyde på de fleste områder i livet.

- **Økning i selvrapporterte regelbrudd:** Ungdata 2024 viser en økning i andelen ungdom som rapporterer deltakelse i aktiviteter som nasking, hærverk og sniking på offentlig transport. For eksempel oppgir 15 % av guttene og 10 % av jentene at de har nasket i butikk, mens omtrent en av seks ungdommer har vært borte en hel natt uten at foresatte visste hvor de var.
- **Økning i mobbing:** Andelen ungdom som opplever plaging, trusler og utfrysing har økt. I 2023 rapporterte 8 % av ungdommene at de ble utsatt for slik atferd minst hver 14. dag, en økning på 33 % fra 2021. Dette er det høyeste nivået siden Ungdata-målingene startet på ungdomstrinnet.
- **Kjønnsforskjeller i regelbrudd:** Gutter rapporterer generelt høyere deltakelse i regelbrudd enn jenter.
- **Økning i vold og trakassering:** En større andel ungdom rapporterer at de har blitt utsatt for vold fra jevnaldrende de siste årene. Det samme gjelder andelen som har vært i slåsskamp.
- **Økning i rusmiddelbruk:** Ungdom selv rapporterer at bruken av alkohol og narkotiske stoffer har økt.

Kvalitativ beskrivelse av utfordringsbildet i kommunen

Politiet og kommunen har fortløpende dialog om utfordringsbildet og utviklingen i ungdomskriminaliteten gjennom SLT-modellen. I likhet med politiet erfarer kommunen at 2024 overordnet sett var et noe roligere år sammenlignet med 2023. I 2024 erfares det for øvrig at det har vært noe flere henvendelser fra barneskoler knyttet til enkelthendelser sammenlignet med 2023.

Ansatte i kommunens tjenester møte barn og unge utfra ulike mandat, på ulike arenaer og i ulike sammenhenger i hverdagen. Under gis en oppsummering av kvalitative beskrivelser av utfordringsbildet 2024, beskrevet av representanter i SLT ungdomsteam/SLT koordineringsgruppe, eller som på annen måte har blitt spilt inn til SLT-koordinatorene. Temaene/fenomenene som er inkludert i punktlisten, har blitt rapportert inn fra flere kilder/funksjoner.

- **Bruk av sosiale medier:** Opplevelse av at det hyppigere er episoder med deling av bilder med seksualisert innhold eller at det brukes trusler på sosiale medier, tidvis i relativt ung alder (mellomtrinnet). Erfaringen er at dette tidvis rammes inn i en humoristisk kontekst, mens det andre ganger fremstår mer målrettet og med mål om å skremme eller plage. Noen ganger fremstår disse grensene diffuse. Erfaringen er at denne type samspill på sosiale medier kan

¹³ Ungdom fra Bærum deltok ikke i undersøkelsene fra 2023 og 2024 som danner grunnlag for 2024 nasjonal rapport.

påvirke opplevd trygghet, skolemiljø eller forårsake/være del av konflikt. Det rapporteres at både barn og unge tidvis viser manglende forståelse for alvor et ved deling. Det erfares tidvis at krenkelser/konflikter som starter på sosiale medier gjerne utvikler seg og dras med på skolearenaen/fritidsklubbene/fritiden.

- *Holdning til seksualitet og grenser:* Det erfares at ungdom oftere forteller om seksuelle overgrep (fra andre ungdom). Disse knyttes gjerne opp mot festkultur, og at overgrepene skjer i kombinasjon med ruspåvirket tilstand. Det rapporteres at det foreligger visse forventninger til hva man må tåle å være med på, som tidvis kan gjøre grensene opp mot anmeldelse uklare.
- *Holdning til kriminalitet:* Tidvis erfares det at trekk ved kultur knyttet til kriminalitet glorifiseres, for eksempel gjennom språkbruk, bruk av trusler, musikk mm. For noen bidrar dette til opplevelse av utrygghet. Fortsatt bekymring for ungdom i enkelte miljøer.
- *Sosial ulikhet:* Forskjellene i kommunen fremstår større. Sårbare unge finner hverandre og skaper fellesskap.
- *Kompleksitet i saker:* Som i 2023, spilles det fra 2024 inn at flere tjenester opplever økning i antall komplekse enkeltsaker.
- *Jobb:* Ansatte rapporterer at ungdom etterspør jobb, også ungdom det kan være vanskelig å motivere for andre hjelpetiltak. Det vurderes som et viktig forebyggende tiltak å videreføre i en mer utfordrende økonomisk situasjon for kommunen.
- *Overgang mellom skoler:* Bekymring for at unge i risiko for kriminalitet faller ut av skolesystemet (vgs), og at veien til en yrkeskriminell karriere kan være kort. Kan være utfordrende å sikre en god skolestart for barn i høy risiko dersom man ikke får samtykke til informasjonsdeling på tvers av skoler. Kan medføre at nødvendig tilrettelegging ikke kommer på plass.
- *Skolearenaen:*
 - Positivt med flere miljøarbeidere i skolen (noen skoler har hatt en styrking av miljøarbeidere). Dette skaper trygghet for ulike elevgrupper og de ansatte, og gjør det mulig å gi en annen type sosial og emosjonell støtte i hverdagen for unge som er i behov av det.
 - En del uønskete/alvorlige hendelser skjer på fritiden. Hendelser som skjer på fritiden kan påvirke skolemiljøet, uten at tiltak på kun skolearenaen er tilstrekkelig i påfølgende oppfølging. Jevnlige blir skolen sittende sentralt i videre håndtering (i samarbeid med støttefunksjoner). Skolen skal ivareta alle sine elever, noe som tidvis kan være utfordrende dersom elevene har sprikende behov.
 - Noen få sårbare individer kan skape frykt og uro blant både medelever og ansatte.
 - Enkelte unge har større behov for hjelp i overgangen skole og fritid. Det erfares at lavterskel fritidstilbud for unge på mellomtrinnet er viktig (fremheves i noen områder).
 - Et tett samarbeid med foreldrerepresentanter/FAU nevnes som viktig forebyggende grep.
 - Erfarer at enkelte ungdom bruker skolen som "fritidsklubb/oppholdssted", mer enn som opplæringsarena. Samtidig erfares det at en del av disse ungdommene fremstår kontaktsøkende ovenfor voksne på skolen. Det spilles inn behov for flere alternativer for elever som strever med å forholde seg til rammene i ordinær skole.
 - Noen områder rapporterer om mye press når det kommer til klær og ting.

- *Relasjonsarbeid med unge i risiko:* Erfarer at tålmodighet, genuin interesse og tilstedeværelse på arenaer der barn og unge er, som skole og fritidsklubbene, sosiale medier, gradvis bidrar til tillit- og relasjonsbygging med unge i risiko.
- *Holdninger og språkbruk:* Opplever at språkbruken blant en større andel unge har blitt tøffere, og at de utfordrer de voksne mer enn det de gjorde tidligere.
- *Unge kunnskap om egne rettigheter:* Flere unge synes å ha kunnskap om egne rettigheter og bruker dette aktivt for å fremme egne interesser.
- *Frivillige aktører:* I 2024 erfares det at flere frivillige aktører/organisasjoner ønsker å etablere tilbud for målgruppen unge i risiko for kriminalitet.
- *Fritidsklubbene:* Ungdom og fritid opplever at det er god utvikling i de ungdomsgruppene og ungdomsmiljøene de jevnlig er i kontakt med. Det er både tilrettelagte aktiviteter og lavterskel aktiviteter i åpningstidene. Det jobbes med grensesetting, rutiner og sosiale ferdigheter. Det har vært noen mindre alvorlige hendelser som har blitt fulgt opp i samarbeid med relevante aktører. Det har vært noen tilfeller med bruk av vape og tyveri.
- *Russetiden:* Det erfares at noen ungdom opplever ekskludering ved grupperinger og tilhørighet til busser. Hos noen får dette en negativ påvirkning på generell trivsel, psykisk helse og hverdagslig fungering. Det rapporteres også at ungdom opplever press til å gå utover egne grenser, blant annet når det kommer til rusbruk eller seksuell eksperimentering for å vise seg "god nok".
- *Kommunens økonomiske situasjon:* Bekymring for kutt som kan ramme sårbare individer og det forebyggende arbeidet.

Barnevernet er en sentral aktør i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. Barnevernet rapporterer at det har vært en økning i antallet bekymringsmeldinger under kategoriene barnets atferd og barnets kriminelle handlinger sammenlagt siden 2021, med noen variasjoner fra år til år (se tabell under). Variasjonene gir ikke grunnlag for å kunne si om det er noen særlige tendenser som utpeker seg i samfunnet.

Hovedårsak melding	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Barnets rusmisbruk	25	18	16	27	36	21	17	14	22	13
Barnets atferd/kriminalitet (delt i 2021)	33	35	28	28	64	54				
Barnets kriminelle handlinger (delt i 2021)							17	36	16	21
Barnets atferd (delt i 2021)							54	59	71	82

Videre har barneverntjenesten hatt en økning i antallet ungdommer med plasseringsvedtak i institusjon, noe som også vil variere naturlig fra år til år. Antallet akutt plasseringer ved alvorlige atferdsvansker i året har siden 2021 vært tre, med unntak av 2023 da det ble fattet fire slike vedtak. I 2020 ble ingen ungdommer plassert etter denne lovhjemmelen. I 2024 var seks ungdommer tvangsplassert etter § 6-2, etter vedtak fra barneverns- og helsenemnda.

Utfordringsbildet hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme

Hatefulle ytringer, hatkriminalitet og bekymringer om radikalisering

Hatefulle ytringer defineres her som krenkende og truende ytringer som retter seg mot personer eller grupper på bakgrunn av etnisitet, religion eller livssyn, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet eller nedsatt funksjonsevne. Hatefulle ytringer rammer individets eller en gruppes verdighet, anseelse og status i samfunnet ved hjelp av språklige og visuelle virkemidler som fremmer negative følelser, holdninger og oppfatninger. Hatefulle ytringer kan være straffbare og defineres da som hatkriminalitet. Hatkriminalitet inkluderer handlinger motivert av hat eller negative fordommer mot ovennevnte grupper.

Voldelig ekstremisme er aktiviteten til personer og grupperinger, som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål. Hatefulle holdninger og ytringer kan skape grobunn for ekstreme handlinger, men det er viktig å påpeke at det ikke er en nødvendig sammenheng mellom ytringer, holdninger og handling. De fleste mennesker med ekstreme holdninger vil aldri selv utøve vold og personer kan uttrykke seg hatefullt mot grupper uten å støtte bruk av vold mot disse.

Radikalisering er prosessen der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå sine politiske mål

Oppsummert er dette tilbakemeldinger når det gjelder utfordringsbildet i Bærum 2024:

- Få bekymringer knyttet til radikalisering. Bekymringer som meldes dreier seg oftest om unge gutter med sammensatt problematikk, der oppfølgingen i stort faller inn under helse.
- Få saker meldt inn til *Konsultasjonsteam ekstremisme* for tverrfaglig drøfting.
- Hatefulle ytringer grenser mot mobbing, hets og diskriminering mot en person på bakgrunn av hvem de er, hvor de er fra eller hva de tror på. Erfaringer fra 2024 tilsier at en generell krassere språkbruk blant ungdom også inkluderer hatefullt / krenkende språk som handler om etnisitet, hudfarge, kjønnsuttrykk/ kjønnsidentitet. Dette gjelder også språkbruk som ikke er direkte rettet mot en person. Ungdom kan, når konfrontert med utsagn, ofte parere med at det «tull» eller «kødd».

Det er vanskelig å tallfeste omfang av hatefulle ytringer i kommunen, men i 2022 ble spørsmål knyttet til hatefulle ytringer valgt som tilleggsmoduler i Ungdata. Det er viktig å merke seg at spørsmålet er stilt til hele populasjonen i utvalget.

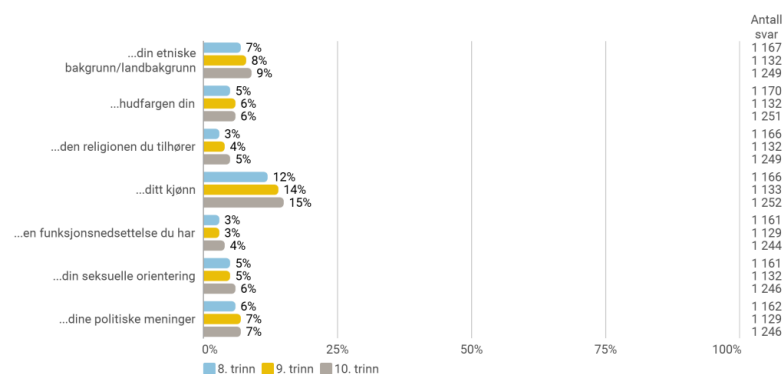
Ungdomsskole

Hatefulle ytringer

ungdata

OSLO MET
STORBYUNIVERSITETET
VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Tenk på det siste året. Har du opplevd å motta hatefulle eller truende kommentarer rettet mot ... (Prosentandel som har opplevd hatefulle eller truende kommentarer 'av og til' eller oftere)

Bærum 2022

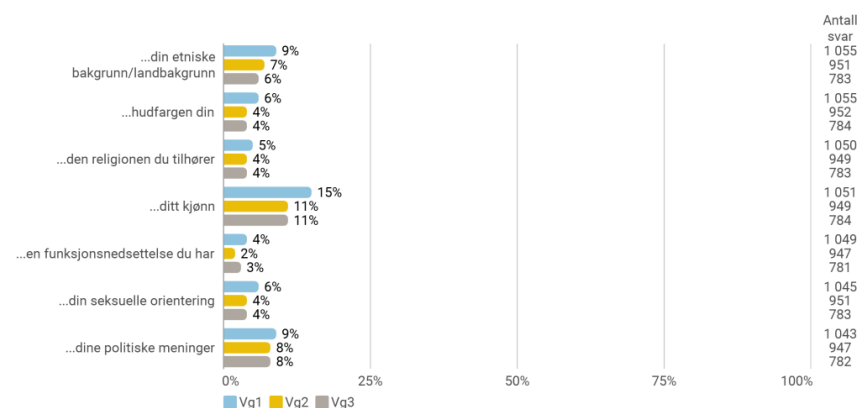
Videregående skole

Hatefulle ytringer

ungdata

OSLO MET
STORBYUNIVERSITETET
VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Tenk på det siste året. Har du opplevd å motta hatefulle eller truende kommentarer rettet mot ... (Prosentandel som har opplevd hatefulle eller truende kommentarer 'av og til' eller oftere)

For å få bedre innsikt i utfordringsbildet, og kunne forebygge hatefulle ytringer mer målrettet, igangsatte Bærum kommune og Oslo politidistrikt et større prosjekt for å forebygge hatefulle ytringer og hatkriminalitet i Bærum i 2020. Prosjektet heter Tryggby, og er en del av en større satsning for å fremme tiltak som kan skape trygge byer og kommuner ved å forebygge ekstremistisk hat og vold. Prosjektet er støttet og utviklet av Gjensidigestiftelsen og Nordic Safe Cities.

Som del av TryggBy-prosjektet ble det i 2020-2022 gjennomført en kartlegging av omfanget av hatefulle ytringer og hatkriminalitet i Bærum, samt en kartlegging av holdninger til de seks minoritetsgruppene definert i straffeloven §185. Gruppene som er omhandlet i §185 er basert på hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk og nedsatt funksjonsevne. [Tryggby-rapporten](#) viser følgende funn:

- Befolkningsundersøkelsen (gjennomført av Ipsos) viser at befolkningen i Bærum stort sett har positive holdninger til minoritetsgruppene.

- Undersøkelsene vi har gjennomført har vist at minoritetsgruppene utsettes for hatefulle ytringer og handlinger, at det skjer på flere områder i samfunnet og at det ikke er entydige kjennetegn på hvem som kan være utøver.
- Funn fra intervjuene viser at hatefulle ytringer og handlinger ofte forklares med manglende kunnskap om mangfold og minoriteter, både hos lærere, offentlige tjenesteytere, politi og befolkningen generelt.
- Funn fra både intervjuene og den kommunale undersøkelsen viser at personer som har vært utsatt for straffbare hatefulle ytringer sjeldent anmelder forholdet. Årsakene de oppgir til dette er blant annet forhold som lav tillit til politiet, manglende kunnskap om at saken kan anmeldes og at en ikke ønsker å bruke politiets ressurser.

Hatkriminalitet – beskrevet av politiet

Å jobbe mot hatkriminalitet er en prioritert oppgave for politiet. Politiet er satt til å håndheve loven, samtidig som de skal verne om ytringsfriheten. Enhver skal kunne delta i det offentlige ordskiftet og bevege seg fritt i det offentlige rom uten å bli utsatt for hatefulle ytringer. Såfremt en ytring ikke strider mot loven, må politiet sørge for at personer får ytret seg, selv om ytringene kan oppleves svært krenkende for noen. Strider ytringene mot loven skal sakene ha høy prioritet hos politiet.

Alle landets politidistrikter har egne ansatte med spisskompetanse på hatkriminalitet. Oslo politidistrikt har også egne mangfoldskontakter som har et særlig ansvar for å jobbe med tillitsbygging opp mot trossamfunn og minoritetsmiljøer. I tillegg har politiet et nasjonalt kompetansesenter for hatkriminalitet.

På tross av økende fokus på hatkriminalitet, vet vi at mørketallene er store og det er fortsatt mange hatkrimsaker som ikke politianmeldes. Oppklaringsprosenten på disse sakene har også sunket og mange av de som utsettes for hatkriminalitet forteller at de har lav tillit til politiet¹⁴

For mange er det også vanskelig å vite hvor grensen går for hva som er straffbart å uttrykke eller hva man skal gjøre hvis man utsettes for hatkriminalitet. Derfor er informasjon viktig. Politiet og Bærum kommune samarbeider om å forebygge hatkriminalitet gjennom prosjektet «Trygg By Bærum». I tillegg jobber politiet med å ivareta personer utsatt for hatkriminalitet gjennom «Trygghetsprogrammet».

Voldelig ekstremisme- beskrevet av politiet

Den sikkerhetspolitiske situasjonen endrer seg i takt med hendelser i verden og påvirker trusselnivået her hjemme. I Norge er det Politiets sikkerhetstjeneste (PST) som vurderer og justerer trusselnivået ut fra det totale trusselbildet. Trusselvurderingen er med på å danne grunnlaget for forebygging og håndtering av bekymringer knyttet til personer og miljøer der ekstreme og hatefulle tanker får vokse frem. Utfordringsbildet i 2024 har, i likhet med tidligere år, vært sterkt preget av en spent verdenssituasjon med kriger og konflikter. I forbindelse med disse hendelsene produseres og spres det nyhetssaker, men også propaganda som i ytterste konsekvens kan motivere til ekstreme handlinger. I PSTs trusselvurdering (2024) og PSTs trusselvurdering om folkesamlinger og arrangementer (2024), beskriver PST at de "vurderer det som mulig at både ekstreme islamister og høyreekstremister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i Norge kommende år" samt at en "stor del av gjennomførte og avvergede terrorangrep i Vesten har de siste årene blitt rettet mot folkerike mål med få eller ingen sikringstiltak".

¹⁴ <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/rapporter/politiets-arsrapport-2023.pdf>

PST fremhever i sin trusselvurdering at digitale plattformer fortsatt anses som en hovedarena for radikaliserings, rekruttering og spredning av ekstremistisk innhold¹⁵. Stadig yngre barn og ungdom får tilgang på sosiale medier og plattformer der ekstremt innhold deles og spres. Ofte fordekkes budskapet som humor, og dermed ufarliggjøres alvorlige og hatefulle ytringer. Ungdommene selv forteller at de ikke aktivt oppsøkte disse sidene/plattformene, men at dette innholdet ble eksponert for dem, nærmest ufrivillig. Det at så mange barn og unge eksponeres for ekstremt innhold og propaganda, bidrar til å påvirke deres virkelighetsoppfatning - og kan i ytterste konsekvens føre til radikaliserings og terror.

Utfordringsbildet lokalt viser at det de siste årene har vært en jevn nedgang i bekymringer knyttet til mulig radikaliserings. Bekymringene gjelder både høyreekstremisme, ekstrem islamisme og antistatelig ekstremisme. Av de bekymringene politiet mottok i 2024 er disse hovedsakelig knyttet til personer med høyreekstremer og antistatlige sympatier. Gjennomsnittsalderen på de det meldes bekymring for er fortsatt lav, og det mottas flest bekymringer knyttet til unge gutter. Radikale og ekstreme fora på nett har en sterk påvirkning på deres radikaliseringsprosess. Samtidig ser politiet at de fleste ungdommene som tiltrekkes disse foraene oppsøker nettstedene av helt andre årsaker enn ideologi. De søker sosiale fellesskap, underholdning, eller tiltrekkes av en voldsfasinasjon og politisk ukorrekthet. Et gjennomgående trekk for disse guttene er at de opplever ulike former for utenforskap eller andre sårbarheter, deriblant psykisk uhelse.

Også i 2024 ser politiet at utfordringsbildet preges av å forholde seg til landskapet mellom psykiatri og ekstremisme. Forskning på årsakssammenhengen mellom psykiske lidelser og radikaliserings og voldelig ekstremisme har fått økt oppmerksomhet de siste årene. Av flere grunner er dette et komplisert forskningsfelt. Utviklingen av både psykiske lidelser og radikaliserings oppstår som følge av komplekse prosesser både på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Forskning har vist at det ikke er en konkret diagnose som er typisk for terrorister. Det er imidlertid noen diagnoser som har fått noe økt oppmerksomhet, som autismespekterforstyrrelser og psykoselidelser. Politiet har de siste årene opplevd en økning i bekymringer om radikaliserings der individene det meldes bekymring om har en utviklingsforstyrrelse.

Ekstreme islamister er fortsatt del av små transnasjonale nettverk som opererer på krypterte plattformer. På disse plattformene bygges relasjoner og tillit som er nødvendig for blant annet spre propaganda, dele manifeste, bombeoppskrifter og terrorplaner. Mange mindreårige deltar også på disse plattformene. Politiet er derfor opptatt av å spre kunnskap om dette til sine samarbeidspartnere for at de skal kunne gjenkjenne bekymringstegn og dermed er bedre rustet til å varsle ved bekymring.

I PSTs nasjonale trusselvurdering for 2024 er både skole og religiøse samlingssteder nevnt som mulige terrormål på bakgrunn av gjennomførte angrep i Europa¹⁶. I samarbeid med politiets mangfoldskontakter har politiets radikaliseringskontakt hatt et særlig fokus på samarbeid med skoler og tros- og livssynssamfunn.

Utfordringsbildet rusbruk

Fra nasjonalt hold kom del 1 av Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet, [Meld. St. 5 \(2024–2025\) - regjeringen.no](#), i 2024. Denne beskriver bakgrunnen for forebyggings- og behandlingsreformen, forekomst av rusmiddelbruk, og hvordan sentrale deler av

¹⁵ https://pst.no/globalassets/2024/nasjonal-trusselvurdering-2024/nasjonal-trusselvurdering-2024_uuweb.pdf

¹⁶ https://pst.no/globalassets/2024/nasjonal-trusselvurdering-2024/nasjonal-trusselvurdering-2024_uuweb.pdf

Rushåndteringsutvalgets rapport skal følges opp. Noen av de viktigste tiltakene som angår unge er som følger:

- Iverksette nasjonalt rusmiddelforebyggende program for barn og unge. Fremme kunnskapsbaserte forebyggende innsatser.
- Mer oppsøkende virksomhet.
- Fremme bruk av virkemidler som er minst mulig inngripende ovenfor brukere (f.eks. polisier bruk av spyttprøver framfor urinprøver).
- Bygge opp grunnleggende behandlingstjenester i helseforetakene.

Del 2 av Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet er ventet rundt april 2025. Denne vil omhandle juridiske aspekter innen rusfeltet. Utvalget har ikke tatt stilling til avkriminalisering, og det forutsettes at bruk og besittelse av mindre mengder narkotika for eget bruk fremdeles skal være straffbart, også for personer som er rusavhengige. Utvalget har foreslått flere lovendringer, hvorav de mest sentrale er endringer i straffeloven og straffeprosessloven. Arbeidet henger sammen med [NOU 2024: 12 - regjeringen.no](#) håndheving av mindre narkotikaovertridelser. Noen av de sentrale lovendringene som er ventet og kan berøre barn og unge er som følger:

- Lovendringer som bidrar til at personer med rusmiddelavhengighet først og fremst møtes med god helsehjelp og oppfølging, framfor straff for bruk og befatning med narkotika til eget bruk.
- Forslag som sikrer politiet, hjemler for håndheving av forbudet mot bruk og befatning med narkotika til eget bruk. Eksempelvis vil regjeringen vurdere om det skal innføres en egen bestemmelse om kroppslige undersøkelser for å avdekke rusmiddelinntak, og om kroppslige undersøkelser som hovedregel skal gjennomføres som spyttprøve for å sikre at det ikke brukes mer inngripende metoder enn nødvendig.
- Utvidet bruk av ruskontroll/ruskontrakter som et forebyggende tiltak i straffesporet, særlig overfor ungdom, i kombinasjon med oppmøte ved de rådgivende enhetene for russaker, vil også vurderes.

Det er usikkert hvordan del 2 av forebyggingsreformen på rusfeltet vil påvirke kommunens rusforebyggende praksis og rutiner, også sett opp mot samarbeidet med politiet og påtalemyndigheten. Det er for eksempel for tidlig å si noe om hvordan eventuelle endringer kan komme til å påvirke bruken av rådgivende enhet for russaker (REN). Kommunen vil gjøre eventuelle justeringer ved behov, og i dialog med kompetansemiljøer, andre kommuner, politiet og påtalemyndigheten.

Når det kommer til unges rusbruk er ungdomsfasen er periode der en del ungdom prøver rus for første gang, noen eksperimenterer regelmessig med rus(midler), og enkelte ungdom etablerer en skadelig rusbruk. Ungdataundersøkelsen gjennomføres i Bærum i 2025, og resultater fra denne vil gi en viktig oppdatering på omfang og trekk ved unges rusbruk i Bærum kommune.

Tall fra [Ungdata 2022 | Ungdomsundersøkelse | Bærum kommune](#) gir noen indikasjoner på omfanget av unges rusbruk. Resultatene viser at alkohol er det vanligste rusmiddelet blant ungdom. Det er stor variasjon i hvor gamle ungdom er når de begynner å drikke alkohol. Flertallet har ikke vært beruset i løpet av ungdomsskolen. Bildet under viser hvordan bruken av alkohol øker betydelig i løpet av

ungdomstiden.

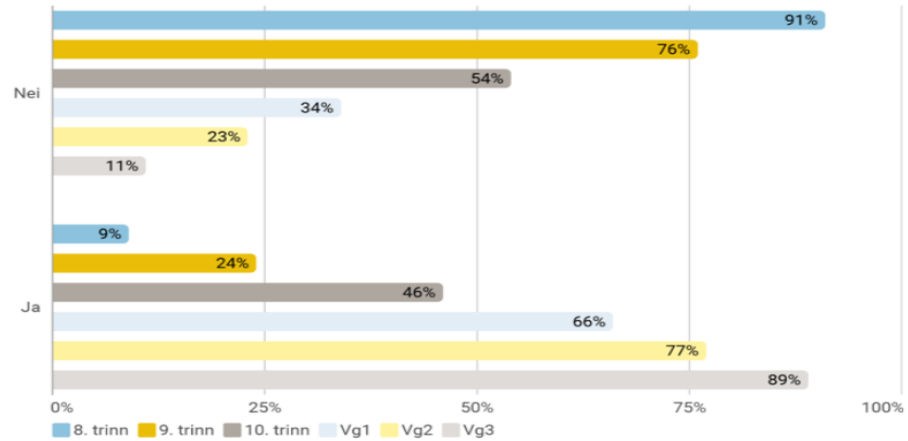
Alkohol

ungdata

OSLOMET
STORBYUNIVERSITETET
VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Har du noen gang drukket en hel øl, cider, rusbrus, et glass med vin eller en liten drink med sprit?

Antall svar 6980

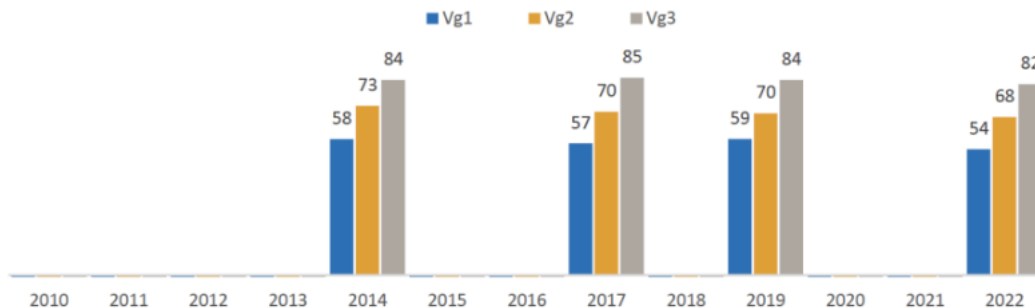

Bærum kommune 2022

For elever ved videregående skole, viser tidstrenden at tallene har ligget relativt stabilt de siste årene, med en liten nedgang i resultatene for 2022. Sammenlignet med landet for øvrig ligger Bærum noe over landsgjennomsnittet på denne variabelen.

Tidstrend i Bærum kommune.

Prosentandel av elevene på videregående som har vært beruset på alkohol i løpet av det siste året

Resultatene fra 2022 viser hvordan ungdoms rapportering av hyppigheten av inntak av alkohol skiller seg fra det nasjonale gjennomsnittet, illustrert under. Særlig gjelder dette ungdom ved vgs.

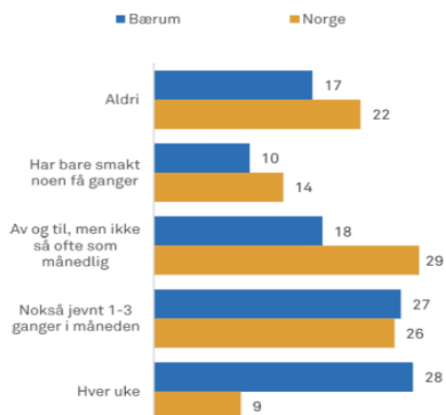
Rusmidler vgs

ungdata

OSLOMET

STORBYUNIVERSITETET
VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Hender det at du drikker noen form for alkohol? Prosent i Bærum kommune og nasjonalt

Bærum kommune 2022

For elever ved ungdomskolen viser resultatene at 8 % av elevene i 10. klasse rapporterer at de inntar noen form for alkohol ukentlig.

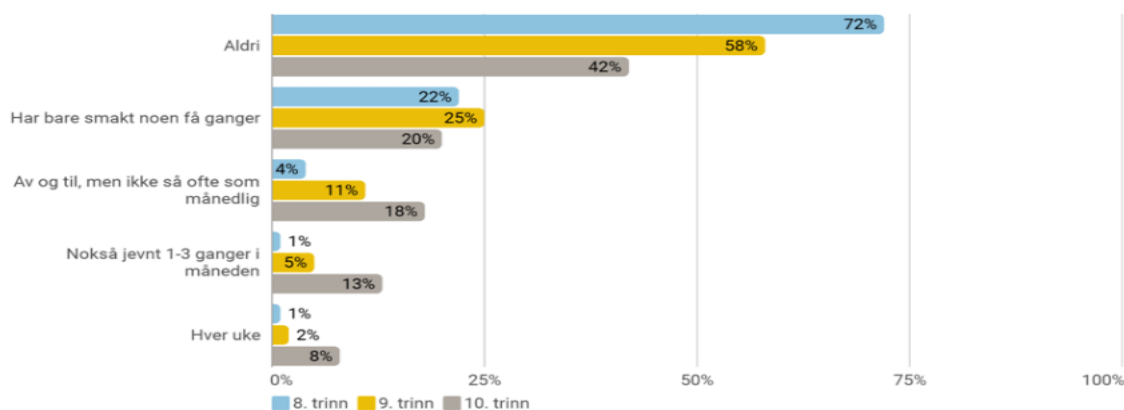
Alkohol

ungdata

OSLOMET

STORBYUNIVERSITETET
VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Hender det at du drikker noen form for alkohol?
Antall svar 3875

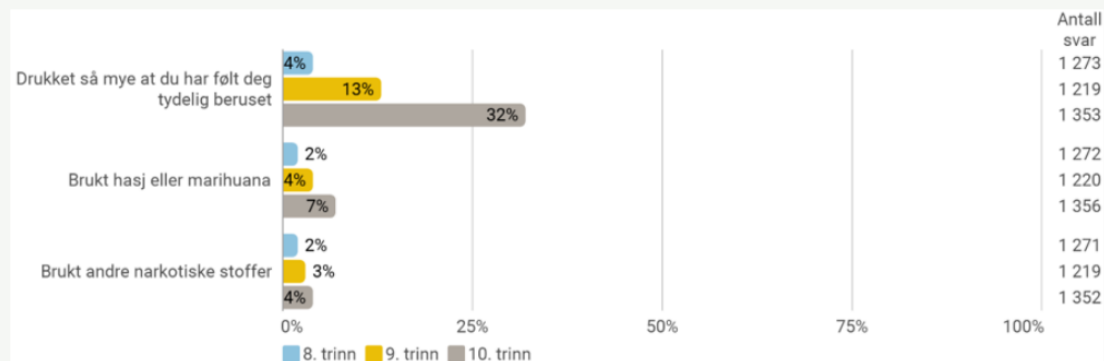
Bærum 2022

Når det kommer til bruken av andre rusmidler enn alkohol, viser resultatene fra 2022 at hasj/marihuana er det mest brukte illegale rusmiddelet blant ungdom. Relativt få ungdom på ungdomsskolen rapporterer at de har erfaringer med hasj og marihuana. 7% av ungdom på 10. trinn rapporterer å ha prøvd hasj/marihuana 1 eller flere ganger siste året.

Rusmidler

Inntak rusmidler ungdomsskolen

Hvor mange ganger har du gjort noe av dette det siste året (prosentandel som har svart "1 gang eller fler")

Tidstrenden for Bærum viser at den totale bruken av hasj har ligget relativt stabil de siste årene, og at langt flere har blitt tilbudt hasj enn andelen som rapporterer å ha prøvd hasj.

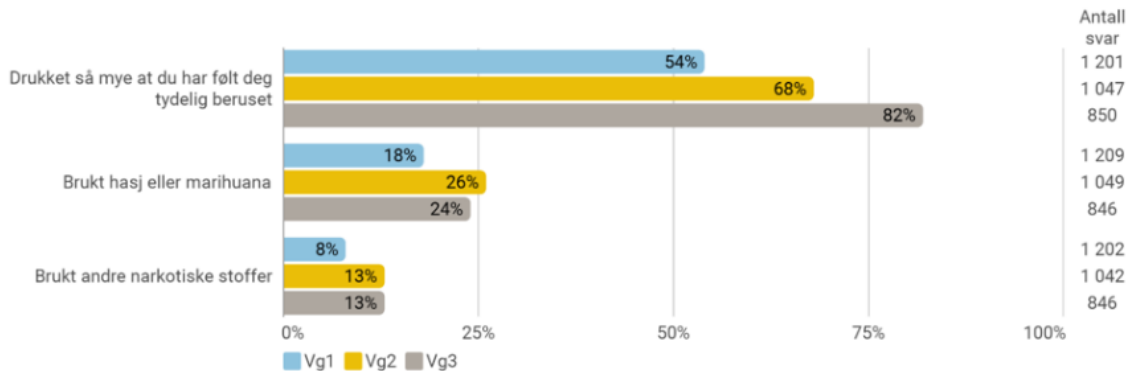
Tidstrend i Bærum kommune.

Prosentandel av elevene på ungdomstrinnet som har brukt hasj eller marihuana / blitt tilbudt hasj eller marihuana i løpet av det siste året

Videre viser resultatene at bruken av hasj og marihuana øker gjennom tenårene, og at det er generelt er flere gutter enn jenter som har prøvd hasj. På *videregående skole* er andelen som har brukt hasj høyere i Bærum enn landet for øvrig. Tallet har ligget relativt stabilt de siste årene. For resultatene i 2022 var det elever ved vg2 som rapporterte mest bruk av hasj, og ikke elever ved vg3 som tidligere har rapportert om den høyeste bruken. Det er ikke mulig å si om dette er en tilfeldig variasjon eller noe som indikerer en mer utbredt bruk blant yngre elever.

Hvor mange ganger har du gjort noe av dette det siste året (de siste 12 månedene)? (Prosentandel som har svart '1 gang' eller fler)

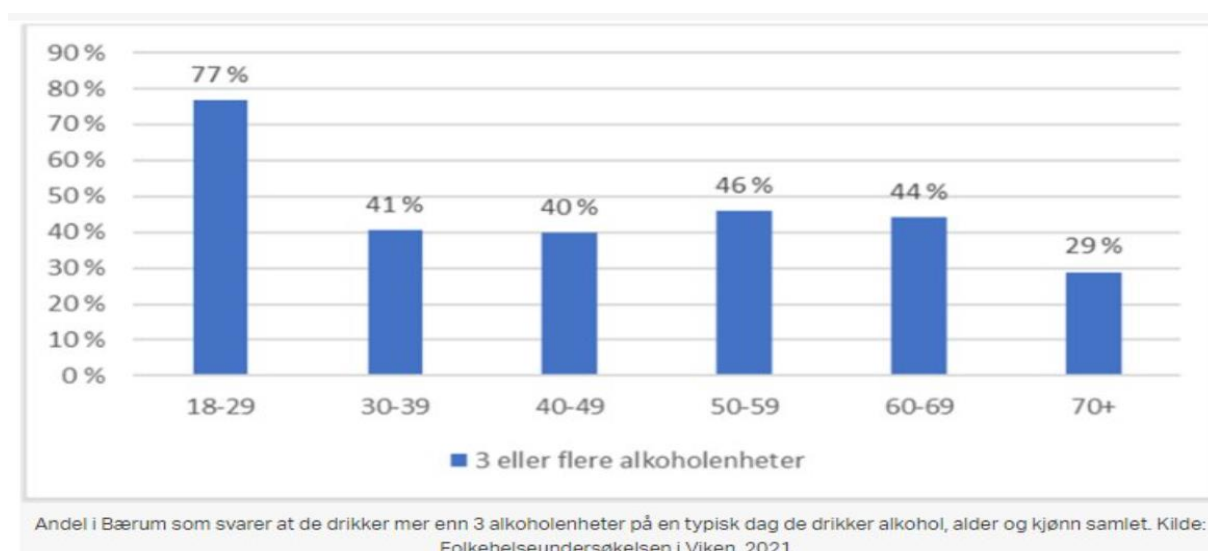
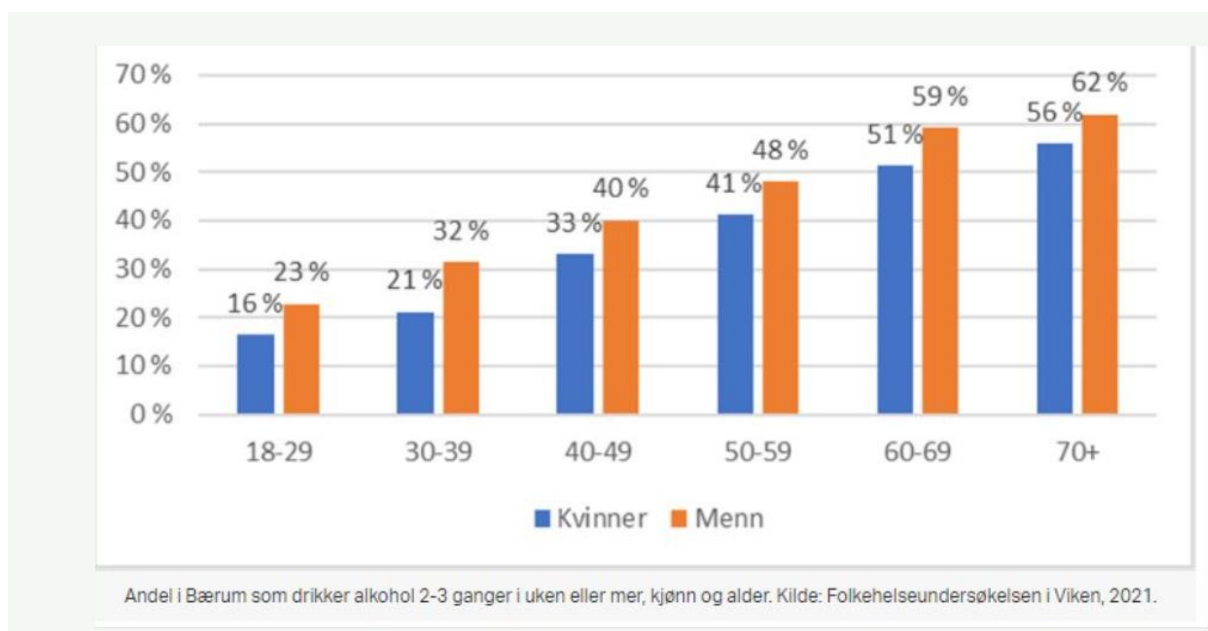
Bærum 2022

Utover Ungdataundersøkelsen fra Bærum i 2022 foreligger det andre undersøkelser som sier noe om utviklingen i unges rusbruk i nærliggende kommuner eller i Norge, noen av disse listet opp under.

- Ung i Oslo 2023: [ODA Open Digital Archive: Ung i Oslo 2023. Ungdomsskole og videregående skole](#)
- Ungdata nasjonale resultater: [ODA Open Digital Archive: Ungdata 2024. Nasjonale resultater](#)
- [Rusundersøkelsen 2024 – SSB](#)
- [Narkotikabruk i Norge - FHI](#)
- [Narkotikabruk blant ungdom - FHI](#)
- [Frihet og vennskap. Om ungdom og rusopplevelser | Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning](#)

Ut fra resultatene fra flere av kartleggingene over, er det forventet å se en økning i bruken av illegale rusmidler hos unge i Bærum i resultatene på Ungdataundersøkelsen 2025, sammenlignet med resultatene fra 2022.

Det kan være interessant å se hvordan rusbruken er blant den voksne befolkningen i Bærum. Folkehelseundersøkelsen (november 2021) ble gjennomført i nær tid med Ungdataundersøkelsen i 2022, og viser at den voksne befolkningen har en relativt høy rusbruk. Rusbruken ligger høyere enn gjennomsnittet i det som da var Viken fylkeskommune.

Det gjennomføres ny folkehelseundersøkelse i Bærum 2025, som vil gi et oppdatert bilde av den voksne befolkningens rusbruk i Bærum.

Beskrivelser fra tjenestene om utfordringsbildet rus

Under gis en oppsummering av kvalitative beskrivelser av utfordringsbildet innen rusfeltet i 2024, beskrevet av representanter i SLT ungdomsteam/SLT koordineringsgruppe, eller som på annen måte har blitt spilt inn til SLT-koordinatorene. Temaene/fenomenene som er inkludert i punktlisten, har gått igjen og er spilt inn fra flere ulike funksjoner.

- Sammenlignet med tidligere uttrykker flere ungdom tro på at det ikke finnes juridiske konsekvenser ved bruk av rusmidler.
- Opplevd bredere aksept og normalisering for bruk av illegale rusmidler.

- I noen miljøer rapporterer ungdom om høy grad av eksponering for illegale rusmidler. Hasj og kokain er rusmidler som omtales oftest blant den bredere ungdomsgruppen.
- Tilgangen til kjøp av illegale rusmidler oppleves å være enkel gjennom sosiale medier. Det erfares at ungdom gjennom sosiale medier blir tilbudt illegale rusmidler uten å selv oppsøke markedet.
- Det er rettet bekymring for en opplevd økning i henvendelser knyttet til kombinasjonen av rus og overgrep (primært i festsammenheng).
- Flere tjenester, særlig skolene, rapporterer en opplevelse av at utbredelsen av vape har blitt mer utbredt på få år. Ruskonsulenter har sett behov for å øke egen kompetanse rundt vape, og innarbeide det som en del av temakvelden for foreldre.
- Bekymring for at skole tidvis er arena for omsetning av rusmidler.
- Det rapporteres at det i noen ungdomsmiljøer bevisst velges sprit som rusmiddel for å ikke legge på seg.
- Det erfares at enkelte sårbare ungdom bruker rus som selvmedisinering.
- Foreldres holdninger til alkoholbruk: Opplever tidvis aksept for å innta alkohol en god stund før fylte 18 år (ungdomsskolealder).

Status fra ruskonsulenter i Psykisk helse barn, unge med familie (PHBUF) 2024	
Individsaker (rus som primær henvendelses-grunn)	46
Annen oppfølging på individnivå	I tillegg til sakene som registreres og følges opp på individnivå, tilbys støttesamtaler og veiledning til ungdommer, foreldre og samarbeidspartnere per telefon.
Rusmidler	De fleste henvendelsene til PHBUF Rus omhandler bekymring knyttet til bruk av cannabis, alkohol, MDMA og kokain. I løpet av 2024 har PHBUF Rus fått flere henvendelser og spørsmål knyttet til bruk av MDMA. Dette gir en indikasjon på økning uten at det foreligger konkrete tall på dette.
Kjønn	Flest gutter, men noe økning i henvendelse på jenter
Alder	Majoriteten er i aldersgruppen 15-17 år. Noen få saker ned i 13- års alder.
Henvisere	I likhet med i 2023 var det hovedsakelig helsesykepleiere og foreldre som tok kontakt med PHBUF Rus. De fleste tok direkte kontakt med en av spesialkonsulentene fremfor PHBUF sin henvendelsestelefon. Noen flere saker kom fra barnevernet.
Henvendelse til rådgivende enhet for russaker (REN)	1 registrert sak i 2024
Systemarbeid	Det ble registrert 53 systemoppdrag i 2024. Dette omfatter bl.a. undervisning for elever, for skoleansatte, deltakelse på foreldremøter, samt samarbeidsmøter og temamøter. I 2024 startet temamøter om ungdom og rus for ansatte. God erfaring med dette. Godt oppmøte og engasjement. Opplevelse av positiv effekt på samarbeidet på tvers av instanser. Et tiltak som videreføres i 2025. Undervisning for skoleansatte har også vært et fokusområde for 2024.

Trekk ved enkeltsaker	Flere saker med sammensatt utfordringsbilde hvor det viser seg utfordrende å komme i posisjon for oppfølging av ungdommen. Dette har typisk vært saker hvor flere instanser er påkoblet og opplever samme utfordring med å komme i posisjon.
------------------------------	--

4. Gjennomført aktivitet i 2024

Kapittelet gir en innsikt i gjennomført aktivitet i 2024. Kapittelet inneholder ikke beskrivelser av tiltak som inngår i ordinær drift i kommunens tjenester.

Under aktivitet/tiltakene beskrives evaluering/vurdering av tiltaket. Generelt kan forebyggende arbeid være krevende å evaluere da det er vanskelig å registrere «ikke inntrufne» hendelser, altså de hendelsene der vi faktisk lykkes med forebygging. I tillegg er forebygging ofte et resultat av flere prosesser eller faktorer som virker inn samtidig, og det kan være utfordrende å identifisere effekt av de ulike faktorene hver for seg.

Et forebyggende tiltak kan evalueres på ulikt vis, avhengig av hvilke spørsmål man ønsker svar på. For å kunne konstatere at et tiltak har effekt, eller er *evidensbasert*, krever det i streng forstand bruk av vitenskapelige metoder og gjerne omfattende ressurser.

Effektevaluering	Prosessevaluering	Følgeevaluering
Har tiltaket hatt tiltenkt effekt?	Deltakelse, om tiltaket er gjennomført som planlagt og hvor mye det har kostet.	Det er spesielt nyttig dersom innholdet i tiltaket er i en utviklingsprosess

(Kilde: [Evaluering og dokumentasjon - Konfliktrådet](#))

Den vanligste formen for evaluering i mindre tiltak igangsatt innenfor det kriminalitetsforebyggende arbeidet, og som i hovedsak er benyttet i tiltakene som beskrives under, er *prosessevaluering*. Bruk av denne evalueringsformen fordrer et godt forarbeid med innhenting av relevant kunnskap og tverrfaglig involvering. En prosessevaluering vurderer blant annet om tiltaket er gjennomført som planlagt, hvordan tiltaket ble mottatt av målgruppen og om uforutsette hendelser kan ha påvirket effekten.

Studietur til København

I mars 2024 reise kommunene Asker, Bærum og Oslo på felles studietur til København. Formålet med turen var å besøke ulike kriminalitetsforebyggende funksjoner, aktører og tiltak/tjenester for å innhente erfaringer, kunnskap og inspirasjon i det forebyggende arbeidet. Fra Bærum dro representant fra administrasjon i skolesektoren, representanter fra Bærum alternative skole (BAS) og SLT-koordinatorene.

Følgende steder ble besøkt:

- Presentasjon av Sikker by på Rådhuset i København [Sikker By | Københavns Kommune](#)
- SSP i København [SSP København - et kriminalitetsforebyggende samarbejde](#)
- Nordic safe cities; Kasper Fiskers Kriminalpræventive Styresystem
- "Kvisten", fritidsklubb i Nørrebro
- Nørrebro Skole
- Familieinvolvering hos Nørrebrobyggerne
- "Den korte snor", behandlingstiltak for unge i risiko for/som begår kriminalitet
- "Aktive drenge" v/Gadepulsen, behandlingstiltak i regi av Socialtjenesten og Nørrebro bydel.

De overordnede inntrykkene fra studieturen er at problemstillinger og tiltak i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i København er gjenkjennbare og til dels kan sammenlignes med arbeidet i Bærum kommune.

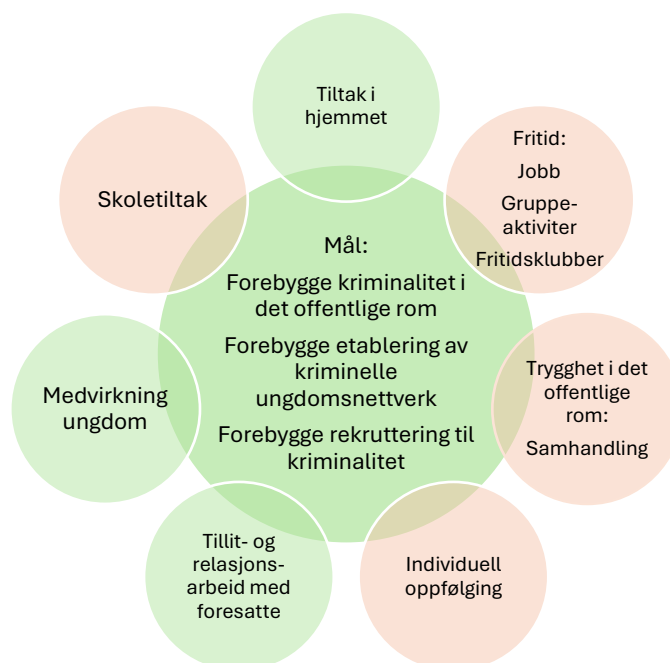
Noen av de viktigste læringspunktene var som følger:

- Det foreligger ingen quick-fix løsninger i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.
- Behandlingstiltakene har både likhetstrekk og forskjeller fra tiltak som er tilgjengelige i kommunene Asker, Oslo og Bærum. Gjennomgående bar tiltakene i København preg av en helhetlig og tverrfaglig oppfølging mellom de sentrale utviklingsarenaene skole, fritid og hjem. Behandlingstiltakene også bisto med operative krefter inn på skolearenaen/med skolearbeid. I tillegg foregikk det oppfølging på både individnivå og gruppenivå.
- Lovverket i Danmark legger til rette for raske konsekvenser, strengere straffer ved gjengtilhørighet og andre rammer for deling av informasjon på tvers av etater når det er bekymring for kriminalitet, med hjemmel i [eLov - Retsplejeloven § 115](#).
- Bruk av verktøy som forenkler tverrfaglig samarbeid, og ivaretar helhetlig vurderinger og gradering av bekymringer.
- Systematikk i forebyggende arbeid; høy bevissthet rundt bruk av metodikk og systematikk. Eksempelvis ved at bortimot all aktivitet som settes i system kan utgjøre et endringsarbeid.

Tiltak forebygging ungdomskriminalitet

Redegjørelse for kommunens innsats mot ungdomskriminalitet

SLT årsrapport for 2023 beskrev hvordan det på bakgrunn av innmeldt bekymring fra politiet om forekomst av lovbrudd og relasjoner mellom ungdom som sammen sto bak kriminalitet, foregikk kartlegginger, vurderinger og tverrfaglig samhandling i arbeidsgrupper i 2023, illustrert i modellen under. Arbeidsgruppene kom med forslag til tiltak innen ulike arenaer.

Arbeidet ble videreført i 2024, og gjennom SLT-samarbeidet har det særlig vært aktivitet innenfor de røde sirklene i 2024. En nærmere konkretisering av gjennomført aktivitet er listet opp under. Merk at

det utover disse aktivitetene foregår en rekke tiltak på flere nivåer i tjenestene, som kan ha en forebyggende effekt.

Skoletiltak:

Miljøbaser på utvalgte skoler

Noen utvalgte skoler har hatt flere miljøarbeidere/miljøterapeuter som sammen med andre ansatte på skolen, som sosiallærere og helsesykepleiere, har utgjort miljøbaser.

Evaluering: [Miljøterapeuter i skolene](#). Tiltaket er i hovedsak vurdert som positivt.

Alternativt skoletilbud for unge i risiko for kriminalitet ved Bærum alternative skole (BAS)

BAS har to heltidsavdelinger samt en avdeling som driver utadrettet virksomhet. På Wøyen Mølle er det tilbud til både barne- og ungdomsskoleelever. I tillegg til direkte arbeid med ungdommer på Wøyen Mølle, får også skolene oppfølging og veiledning i tilrettelegging på nærskolen. For ungdomsskole finnes det opptrappingsgruppe for elever med mye fravær, faggrupper for elever som trenger faglig hjelp og tilrettelegging og aktivitetstilbud for elever som er i risiko for rus- og kriminalitet. Sistnevnte gruppe har alternative tilbud flere dager i uken.

Overgang fra ungdomsskole til videregående skole

I 2024 ble det satt inn ekstra tiltak for å styrke overgangen fra ungdomsskolen til videregående skole for elever som er i høy risiko for kriminalitet. Samhandlende rundt tiltakene var grunnskolen, oppfølgingstjenesten, inntakskontoret i fylkeskommunen, politiet og SLT.

- Ansatte i vgs (ulike funksjoner) rapporterer at det er nyttig med informasjon om utfordringsbildet. Dette gir mulighet til å stille mer forberedt, og gjøre eventuelle tilpasninger og grep på et tidlig tidspunkt.
- Miljøarbeidere i grunnskole og vgs trekker frem nytten av at ungdom ser at de voksne kjenner hverandre, og at man da lettere oppnår tillit og kommer i relasjon med sårbare ungdom. Ungdommene fremstår gjerne kontaktsøkende og i behov av ulik type hjelp.

Evaluering: Se vedlegg "Evaluering av ekstra tiltak overgang fra ungdomsskole til videregående skole"

Konklusjon: Tiltaket gjennomført i 2024 videreføres i 2025

Nytt prosjekt i regi av Bærum alternative skole:

BAS har pilotert et nytt prosjekt i deler av 2024, rettet mot elever på 10. Trinn og som går over til videregående skole. Tiltaket er rettet mot ungdom som står i fare for utenforskap, trenger å redusere rusbruk og kriminalitet og har behov for tiltak for å forebygge psykiske helseproblemer. Skole er en viktig faktor for nettopp dette, og prosjektet har derfor som formål å hjelpe ungdommer over i videregående skole. Kort fortalt går prosjektet ut på å gi ekstra miljøterapeutisk oppfølging siste år på ungdomsskolen og videre inn i vgs. Den tette oppfølgingen gis i form av alternative dager, leksehjelp, veiledning til lærere i ungdomsskolen, oppfølging på skolen i fag, hjelp til å søke videregående skole, oppfølging til eksamen og besøk på vgs.

Prosjektet starter for fullt høsten 2025.

Skolefrokost på utvalgte skoler

I 2024 har det vært arrangert skolefrokost på tre ungdomsskoler og en barneskole.

Beskrivelse og evaluering: Se vedlegg evaluering av skolefrokost i 2024. Tiltaket er i hovedsak evaluert som positivt.

Tiltak på fritiden:

Gruppetiltak

Gruppetiltak for sårbare ungdom i ferier/på fritiden. Aktivitetene har foregått på dag- eller ettermiddagstid, og ledes av voksne med relasjon til ungdommen. Aktivitetene varierer fra lavterskel aktivitet, som gaming, bading eller matlaging, til noen utflukter. Planlegging og gjennomføring ble i 2024 gjennomført i samarbeid med Utekontakten, Bærum alternative skole (BAS), Fellesverket Røde kors og Ungdom & fritid.

Evaluering:

- Gir annen inngang til relasjonsbygging og endringsarbeid. Noen ungdom synes å ha en bevissthet rundt at de voksne henger med dem i “ferietid”, og at de opplever at det er voksne som på ekte bryr seg.
- Erfaring med at det fungerer bra å kombinere individuell kontakt og kontakt med ungdommen gjennom gruppeaktivitet.
- Erfaring med at ungdom som har deltatt på aktivitetsgrupper i ferier, har etterspurt nye aktivitetsgrupper.
- Erfaring med at det er behov for å vekke ungdom for å bli med, og at det er nødvendig med telefonkontakt/kontakt gjennom sosiale medier.
- Erfaring med at det er lettere å motivere ungdom når de er i (tidlig) ungdomsskolealder.
- Positive erfaringer med å samarbeide om gruppetilbud på tvers av kommunale aktører, og med frivillige organisasjoner; bygge relasjoner på tvers og får til kabal med personal på tider med ferieavvikling hos ansatte.
- Vurdert behov for å kvalitetssikre og systematisere samarbeid på tvers enda bedre. Dette har resultert i utviklingen av en Bærumsstandard for gruppetiltak, som ferdigstilles Q1 2025.
- Erfarer at ungdom er kontaktsøkende selv om det er “skoleferie”, og at voksne som er tilgjengelige sannsynligvis bidrar til å forebygge uønskete hendelser.
- Medvirkning fra ungdom sikres i forkant og underveis.

Konklusjon: Tiltaket videreføres i 2025.

Sommer- og deltidsjobb

I 2024 ble det gitt tilbud om både sommer- og deltidsjobb for sårbare ungdom. Det har internt blitt jobbet med å effektivisere og systematisere rammene for tiltaket enda bedre. Ungdom og fritid og Utekontakten er sentrale aktører i tiltaket. I tillegg inngår flyktningkontoret og SLT i samarbeidet. Det erfares at jobb etterspørres av en del ungdom, og at jobberfaring kan være en god mulighet for å lære å ta ansvar, komme i kontakt med ulike typer mennesker, kjenne på mening, mestring og stolthet og ikke minst tjene penger på en legal måte.

Evaluering:

- Se [Evaluering av sommerjobb 2024](#)
- Krever kartlegging av ungdommens fungering og selvstendighet for å vurdere hva slag oppfølgingsbehov ungdommen vil trenge for at arbeidet blir en positiv opplevelse. Her er store individuelle variasjoner.
- Det har vært erfaring med at ungdom ikke ønsker å jobbe i eget nærmiljø.
- Krever ansatte med kompetanse og mulighet til å følge opp arbeidsforholdet.
- Krever kartlegging av ungdommens motivasjon for jobb og opplæring i forventet oppførsel på en jobb.
- Erfaring med at noen ungdom som ikke har mestring på skolearenaen har vist høy motivasjon og stolthet over arbeidserfaringen.
- Eksempler på ungdom som har blitt ansatt i bedrift etter dekket arbeidsforhold.
- Krever relasjonsbygging med arbeidsgivere, som ivaretas av kommunalt ansatte.
- Det har vært erfaring med at noen få ungdom har ønsket å bytte jobb.
- Noen ungdom takker nei til tilbud om jobb.
- Ønske om å systematisere og effektivisere samarbeidet rundt deltidsjobb enda bedre. Er et pågående arbeid rundt dette.

Konklusjon: Tiltaket opprettholdes i 2025.

Aktivitet i regi av Ungdom & fritid

Ungdom og fritid i Bærum kommune (UFB) har jobbet etter vedtatt mandat og med å legge til rette for åpne møteplasser for ungdom i aldersgruppen 13-18 år. UFB jobber tverrfaglig og er med i ulike tverrfaglige innsatser, både lokalt og for hele kommunen. Erfarings- og informasjonsutveksling er viktig for å kunne møte de ulike miljøene på en best mulig måte. UFB har vært arena for forebyggende og byggende aktivitet på dagtid, ettermiddag og kveld:

- *Fritidsklubbtilbudet:* Klubbene er åpne fra kl. 09 hver dag, som gjør at samarbeidspartnere, eksempelvis skolene, kan benytte disse. Klubbene har ellers 2-3 åpne kvelder i uken. Hver fritidsklubb har i gjennomsnitt 36 besøkende hver åpningskveld. Selvorganiserte aktiviteter har hatt aktivitet 7 dager i uken i 2024.
- Tilbudet til UFB er bredt fra lavterskel åpen møteplass, kom som du er, heng med venner og ha det hyggelig eller snakk med en voksen, til konkrete aktivitetstilbud som kreativt verksted, datakultur, motoraktivitet, skate, musikk i band eller i studio på sine arenaer.
- Deler av dagtilbudet til UFB har vært i samarbeid med skole som har brukt fritidsklubbene som alternative opplæringsarenaen.
- *Sommerferietilbud:* UFB har etablert Camp Kadettangen som base for sommerferieaktiviteter. Erfarer god respons fra de som besøker tilbudet og bruker tilbudet på Kadettangen. UFB hadde også ansvar for sommerskolen i 2024.
- UFB har også arrangert større arrangementer som pride.
- I 2024 har UFB også jobbet med tilrettelagte aktiviteter for mindre grupper. Det gjelder spesielt utvikling av tilbudet ved Marie Plahte og Rykkinn fritidshus. Det har i løpet av siste halvår blitt jobbet med å involvere dette miljøet inn i ordinær åpningstid.

Tiltak rettet mot å sikre trygghet i det offentlige rom:

Samhandlingsfora på utvalgte områder

Det er flere aktører som har en rolle i å skape og sikre trygghet i det offentlige rom.

Sonemøte i Sandvika: I Sandvika er det månedlige samarbeidsmøter på tvers av Sandvika storsenter, vektertjenestene, politiet og Fellesverket Røde kors og kommunen. I tillegg inviterer Sandvika By inn til halvårlige møter på tvers av næringsliv, kommune, politi og sivilsamfunnsaktører for oppdatert informasjon- og erfaringsutveksling. Tilstedeværelse og tiltak kan justeres etter behov og utfordringsbildet.

Sonemøte på Rykkinnområdet: På Rykkinnområdet er det både fora for å sikre samhandling mellom kommunale aktører og politiet, samt fora som har fokus på tilstedeværelse og trygghet i det offentlige rom, bestående av FAU ved nærskolene, politiet, frivilligheten, kommunale aktører mm. Tilstedeværelse og tiltak kan justeres etter behov og utfordringsbilde.

Evaluering av sonemøter på Sandvika og Rykkinnområdet

- Møtene oppleves som en effektiv måte å oppdatere hverandre, utveksle informasjon og gjøre raske avklaringer. Sonemøtene gir anledning til å fange opp uønsket utvikling/trender i ungdomsmiljøer, og som kan vurderes fra ulike perspektiver.
- Gir mulighet til å gjøre raske omprioriteringer/justeringer i tiltak, utfra behov.
- Aktørene forteller at det oppleves lettere å ta kontakt med hverandre ved behov/mellom møter siden man har bedre kjennskap til hverandres roller og virkemidler.
- Aktørene rapporterer at det oppleves som trygt å kjenne at man er et større lag som samarbeider rundt noen felles mål.
- For Innsats Prioriterte Områder (IPO)-arbeidet i Sandvika; et effektivt fora for å sikre jevnlig kontakt med politiet.

Konklusjon: Tiltaket opprettholdes i Sandvika og på Rykkinnområdet i 2025, etter ønske fra deltagerne i foraene.

Andre samhandlingsfora som tematiserer trygghet i det offentlige rom:

- Ukentlig statusmøter med nødetater og diverse aktører i kommunen. Tiltaket ble opprettet for å sikre effektiv samhandling gjennom sommerferien, men ble i 2023 utvidet til ukentlige møter gjennom hele året grunnet vurdert effektiv samhandling og nytteverdi.
- Samhandling med natteravn kontaktpersoner, politiet, utekontakten, Røde kors og SLT
- For øvrig behovsstyrt møtevirksomhet knyttet til nærmiljøer.

Trygghetsvandring i Sandvika

Økningen av ungdomskriminalitet begått i Sandvika, og presseoppslag knyttet til denne, bidro også i 2024 til en debatt om hvorvidt Sandvika er et trygt sted. Flere lokale aktører, blant annet Sandvika Vel og Vårt Sandvika, ønsket å sette trygghet i Sandvika på dagsorden. På bakgrunn av denne initierte kommunen en trygghetsvandring i mars 2024. Trygghetsvandringen resulterte i [Rapport Trygghetsvandring Sandvika mars 2024](#) .

Med trygghetsvandringen ønsket kommunen:

- å styrke dialogen mellom de ulike aktørene i Sandvika.
- å kartlegge faktorer som bidrar til trygghet / utrygghet.

- å styrke en felles forståelse og et felles ansvar for å skape trygghet, for eksempel gjennom en mer koordinert tilstedeværelse og samarbeid.
- å finne de gode løsningene ved å samles på tvers av kommunen og lokale aktører i Sandvika.

Generelt opplevde deltakerne i trygghetsvandringen Sandvika som et trygt sted. Underganger, snarveier, trappeoppganger og enkelte p-hus kan oppleves som utrygge og utrivelige, men samtidig er det ofte mulig å unngå disse når man ferdes i Sandvika til daglig. Deltakerne la vekt på at de områdene som bør prioriteres med hensyn til trivsels- og trygghetsskapende tiltak, er stasjonen og storsenteret, da dette er områder hvor folk oppholder seg mest.

Tiltakene som ble foreslått fremhever viktigheten av å gjøre områder trivelige, så folk har lyst til å oppholde seg der, f.eks. gjennom gatekunst, økt belysning, vedlikehold og lyse farger. Bedre vedlikehold, økt tilstedeværelse av andre mennesker og aktivitet kan være med på å bidra til å redusere risikoen for kriminalitet, da dette bidrar til en økt uformell sosial kontroll. På enkelte områder, blant annet på stasjonen, var det i tillegg et ønske om en økt tilstedeværelse av vektere, politi, utekontakt, trivselsvakter (Røde Kors) og/eller natteravn. Særlig på kveldstid opplevde deltakerne et behov for mer formell sosial kontroll her.

Samarbeid rundt ungdomsarrangementer

I 2024 ble ikke Kadetten eller tilsvarende store ungdomsarrangementer gjennomført. Det var for øvrig behov for dialog rundt arrangementer som samler en større mengde ungdom, og som kan bety skadelig rusbruk, uro eller andre uønskete hendelser. Eksempler på dette er 10. klasse avslutning og bli-kjent-fester på høsten. Relevante aktører i arbeidet er bla folkehelsekontoret og skjenkekontrollører, politiet, Røde Kors, Utekontakten, natteravnene m.fl.)

Evaluering:

Det erfares at korte avklaringsmøter mellom relevante aktører sikrer god flyt av informasjon, mulighet til å drøfte håndtering og rutiner samt avklare forventninger knyttet til rolle og virkemiddel i forkant av arrangementer. Dette gjør håndteringen og samarbeid under selve arrangementene mer smidig.

Konklusjon: Tiltaket opprettholdes og er behovsstyrt.

Sosialfaglig feltarbeid:

Utekontakten har i 2024 jobbet sosialfaglig oppsøkende to hverdager i uken, samt på fredager og lørdager. Det har blant annet vært felting på områder som har blitt spilt inn fra samarbeidspartnere, som sentere, knutepunkter, større arrangementer og merkedager. I tillegg har det i perioder blitt prioritert å være til stede på Fellesverket Røde Kors og fritidshuset på Rykkinn/Marie P.

Evaluering:

- Utekontaktens feltarbeid er planlagt evaluert for sommeren 2025.
- Man kan anta at innbyggere opplever Sandvika tryggere ved mer synlige voksne i sentrum.
- Erfaring med at tilstedeværelsen kan forhindre uønskete hendelser, men dette er det vanskelig å måle.

- På feltobservasjoner fra Rykkinnområdet i 2024 er det påtreff av en del yngre barn ute og på senteret. Det observeres også kontakt mellom eldre ungdom og de yngre.

Konklusjon: Feltarbeidet videreføres i 2025. Planlagt evaluert forsommeren 2025

Tiltak rettet mot individuell oppfølging

Oppfølging på individnivå av unge i risiko på kriminalitet foregår daglig gjennom tjenestene.

I 2024 ble følgende vedtatt i kommunestyret 30.10.24: «*SLT-styret får fullmakt til å se nærmere på koordineringsansvaret på individnivå i det ungdomsforebyggende kriminalitetsarbeidet*».

I 2024 har det blitt innhentet erfaringer fra ulike aktører som har utviklet forskjellige systemer for å sikre tidlig, systematisert og koordinert oppfølging rundt unge i høy risiko for å begå kriminalitet; studietur til København, og erfaringsmøter med U16 i Tromsø, Salto-oppfølging i Grorud-modellen, «Utvidet oppfølging» i Nordstrand og andre lignende oppfølgingsrigger. Arbeidet med å finne en organisering og rigg i Bærum kommune forventes ferdigstilles i 2025.

Merk at det fortløpende foregår koordinerende arbeid på ulike måter; gjennom oppfølging av spesialiserte hjelpetiltak/barnevernet, gjennom oppfølging av ungdomsordinator i konfliktrådet, og gjennom implementering av BTI, for å nevne noe.

Tillit- og relasjonsarbeid med foresatte

I 2024 har det blitt gjennomført foreldrenettverk for foresatte til unge i høy risiko for kriminalitet i regi av politiet, MST (multisystemisk terapi) og SLT. Våren 2024 har det vært en pilotering av foreldrenettverk for unge i risiko for kriminalitet. Foreldre er svært viktige forebyggere i egne barns liv. Foreldre har ulike behov for oppfølging av hjelpetjenester, og kan ha varierende grad av tillit til kommunen/politiet, håp for fremtiden, tro på egen påvirkningskraft og at endring er mulig. Størrelse på eget sosiale nettverk varierer også. Noen er kjent med det profesjonelle hjelpeapparatet gjennom individuell oppfølging rundt eget barn, men har ellers begrenset med nettverk å samarbeide med.

Samarbeid mellom foreldre kan være vanskelig i praksis, særlig når ungdommene blir mer selvstendige, begynner på ungdomsskolen og får venner fra større områder/flere skoler. Det har kommet tilbakemelding om at foreldre til unge med bekymringsfull atferd /risiko for kriminalitet ønsker å samarbeide og komme i kontakt med andre foreldre. Kommunen har ønsket å imøtekomme dette behovet ved å tilrettelegge for at foreldre kan treffes gjennom såkalte nettverksmøter. Tilbudet er et samarbeid mellom forebyggende politi, behandlingstiltaket MST og SLT. Andre aktører inviteres inn avhengig av temaer foreldrene selv spiller inn.

Evaluering:

Piloteringen ble våren 2024 evaluert sammen med foresatte. Foresatte besvarte spørsmål individuelt, i par og i felles gruppesamtale. Av hensyn til personvern vil ikke evalueringen offentliggjøres. Det kan nevnes at flere foresatte ga innspill om at de skulle ønske de hadde fått tilbudet på et tidligere tidspunkt. Samtlige foresatte ønsket å bli invitert til nye nettverksmøter.

Tiltaksoversikt på ulike nivåer

Aktivitetene som er nevnt over, som kan være på individ- gruppe eller samfunnsnivå. Det er utfordrende å gi en totaloversikt over hvordan alle tiltakene og aktivitet som spisser seg inn mot det

kriminalitetsforebyggende arbeidet foregår i samtid. Det er også viktig å understreke at det ikke er en oppskrift som passer for alle, eller for alle områder.

Tabellen under gir en oversikt over noen sentrale tiltak/tilgjengelige tilbud i 2024. Merk at flere av tiltakene som listes opp under har vært tilbud i kommunens tjenester i flere år.

TILTAKSOVERSIKT INNEN DET RUS- OG KRIMINALITETSFOREBYGGENDE ARBEIDET PÅ ULIKE NIVÅER I 2024	
Individ- og familienivå	
Tiltak	Spesialiserte behandlingstiltak rettet mot målgruppen unge i risiko for kriminalitet (tilhørende lokalt/statlig barnevern eller spesialisthelsetjenesten/kommunen) • Fact ung • Multisystemisk terapi (MST) • Relasjonell familierapi (RFT) • MST-can
Tiltak	Tilrettelagt oppfølging/spesialundervisning på skolen
Tiltak	Foreldreveiledning (tilbys eksempelvis i barnevernet, i Psykisk helsetjeneste barn, unge med familie, i PP-tjenesten, hos Utekontakten, i Familieteamet på flyktningkontoret m.fl.)
Tiltak	Sommer- og deltidsjobb til unge i risiko for kriminalitet
Tiltak	Gjennomføring av alternative straffereaksjoner som ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, der tiltakene ligger hos kommunen og Fylkeskommunen. Eksempelvis kan det innebære avtaler knyttet til skolegang, hjelp av ruskonsulent/psykisk helse, jobb mm.
Tiltak	Miljøterapeutisk oppfølging i skole- og på fritiden, inkl. ferier (v/Bærum alternative skole, Utekontakten).
Tiltak	Økonomiske støtteordninger; eksempelvis fritidsstipend
Tiltak	Ruskonsulenter og andre ansatte i Psykisk helse barn, unge med familie (PHBUF) kan tilby individuell oppfølging, veiledning og psykoedukasjon om rus/psykisk helse.
Tiltak	NAV ungdom; jobb og oppfølging
Skole- og vennenivå (gruppenivå)	
Tiltak	Arbeid med trygt og godt skolemiljø v/læringsmiljøteamet og Bærum alternative skole, i samarbeid med PP-tjenesten, Utekontakten, skolehelsetjenesten, FAU
Tiltak	Aktivitetsgrupper for utsatte ungdom i ferier
Tiltak	Alternative opplæringsgrupper i skolehverdagen (Bærum alternative skole)
Tiltak	Gruppeaktivitet i regi av Frivillige aktører (FLYT, Fellesverket Røde kors, forandringshuset, Frivillighetssentralen Rykkinn mm). I 2024 ble arbeid med å lage en Bærumsstandard for gruppetiltak påbegynt.

Tiltak	Foreldrenettverk for foresatte til unge i risiko for kriminalitet. I 2024 er det gjort justeringer i rammene for nettverket.
Tiltak	Sosialt inkluderende arrangementer på utsatte skoler, herunder skolefrokost
Nærmiljønivå	
Tiltak	Sonemøte i Sandvika; Samarbeidsfora på tvers av Sandvika storsenter, vektertjeneste, politiet, Fellesverket Røde Kors og kommunale aktører.
Tiltak	Sonemøter på Rykkinnområdet; • Samarbeidsfora på tvers av politiet og kommunale aktører • Samarbeidsfora med frivillighetssentralen, FAU-representanter, politiet og kommunale aktører med fokus på trygghet i det offentlige rom
Tiltak	Samarbeid med aktører som har en rolle i å bidra til trygghet i det offentlige rom; politiet, natteravnene, trivselsvakter v/Røde kors mfl. Særlig nyttig knyttet opp mot sesongvariasjoner og større merkedager/arrangementer.
Tiltak	Fritidsklubber med lokaltilpasset og lavterskel aktivitet
Tiltak	Feltobservasjon og sosialfaglig oppsøkende arbeid v/Utekontakten
Tiltak	Skolefrokost på utvalgte skoler
Tiltak	Forsterket innsats Emma Hjort (etter skoletilbud mellomtrinn og foreldrecafe i regi av Røde kors)
Tiltak	Frivillighetssentralen, Skattekammeret og Ungdom og fritid startet høsten 2024 et «etter skole tilbud» til de under 13 år. Det anses som et viktig tilbud til de yngre barna på Rykkinnområdet.
Tiltak	Overgang fra ungdomsskole til videregående skole; ekstra tiltak utover ordinære overgangsrutiner

Andre forebyggende innsatser i 2024

Avgangsmarkering og russetid: Avgangsmarkeringen og russetid er et tema som opptar ungdommen, foresatte, kommunen, politiet, fylkeskommunen og Statens vegvesen. Bærum kommune er stor og mangfoldig, og det er ulike tradisjoner, grader av og former for markering av 13 års skolegang. Vi må ta på alvor at grupperinger gjennom bussene kan påvirke flere sårbare år av ungdommenes liv. Negative konsekvenser kan være ekskludering og utenforskap og ritualiserte former og kulturer knyttet til rusbruk. Se politisk sak ang. arbeid knyttet til en inkluderende avgangsmarkering. [Svar på spørsmål fra Christine Meling \(V\) om arbeid for en mer inkluderende russefeiring](#)

Følgende har vært gjort i 2024:

Ombudet for barn og unge i Fylkeskommunen har holdt innlegg på foreldremøter på ungdomskoler i Bærum. Målet med økten er:

- å få økt kunnskap og forståelse for hvordan feiringen har utviklet seg, og det sosiale presset barna står i
- foresattes rolle i arbeidet for et inkluderende miljø for alle
- hvordan bidra til en ny og bedre feiring for og med alle
- hjelpe barna deres å ta kloke valg for seg selv og andre

Dialog med avgangselever

- Årlig dialogmøte med politisk og adm. ledelse, kommunale aktører og russepresidenter
- For avgangskullet 2024 har det vært arrangert flere dialogmøter med russepresidenter, kommunale aktører og politikere
- SLT koordinatorene er kontaktpunkt i kommunen for russeren under russetiden

Tyveriprosjektet til 13-20: «Tyverisamarbeidet» til 13-20 er et samarbeid mellom Sandvika storsenter og 13-20. 13-20 er et gratis samtaletilbud for alle i alderen 13 til 20 år, og er en del av Den norske kirkes diakonale tjeneste. Samarbeidet går ut på at når en ungdom blir tatt for tyveri i en butikk, vil ungdommen få mulighet til å skrive en kontrakt med Sandvika storsenter om å gjennomføre samtaler med 13-20, samt å ha en gjenopprettende samtale /beklagelse ovenfor aktuell butikk. For ungdom under 18 år må foresatte også signere kontrakten.

Kontrakten må ikke forveksles med en påtaleunntatelse. En evt. anmeldelse, påtale og straff skjer uavhengig av kontrakten med 13-20.

Tidligere ble ungdom som ble tatt for tyveri på senteret utestengt fra senteret i ett år. Ved gjennomføring av kontrakt med 13-20 og Sandvika storsenter fikk ungdommen komme tilbake til senteret. Denne muligheten til utestengelse fra senteret er bortfalt, og har trolig hatt en påvirkning på antall ungdom som ønsker tilbudet.

Spillkontakt for unge som er tilbaketrukne/isolerte: Pilotering av et lavterskeltilbud for ungdom som er isolerte/tilbaketrukne og bruker mye tid på gaming. Ble i gang i 2023. Tilbudet opprettholdes i første omgang ut 2025.

Aktivitetstilbud rettet mot ungdom i regi av Stabæk fotballklubb, i samarbeid med Bærum kommune: Stabæk fotballklubb har gitt ukentlig aktivitetstilbud til en gruppe ungdom i Bærum. Tilbudet har fokus på fysisk aktivitet og mestring, kosthold, sosial kompetanse og lagspill, ernæring mm.

Konfliktrådets alternative straffereaksjon: SLT koordinator sitter i Konfliktrådets ressursgruppe og koordineringsgruppe (KOG) for Ungdomsoppfølging og Ungdomsstraff. Ungdomsstraff retter seg mot ungdom som har begått gjentatt eller alvorlig kriminalitet og er et alternativ til fengselsstraff eller de strengeste samfunnsstraffene. Ungdomsstraff kan vare i inntil tre år. Ungdomsoppfølging retter seg mot ungdom som har begått ett eller flere lovbrudd. Ungdomsoppfølging kan var opptil ett år og kan ilegges av både påtalemyndigheten og domstolen.

Erfaringen fra 2024 er at det i likhet med i 2023 var påfallende få nye saker i konfliktrådet sett opp mot utviklingen i kriminalitetsstatistikken.

Ungdata for unge som har falt ut av skolen

I 2022 startet arbeidet med å utvikle en undersøkelse for unge som har falt ut av skolesystemet og ikke får anledning til å delta på Ungdataundersøkelsen. Arbeidet foregår som et samarbeid mellom Asker og Bærum kommune, Oppfølgingstjenesten i Viken og NOVA. Undersøkelsen har fått navnet «Ung i Asker og Bærum». Gjennomføring av undersøkelsen ble påbegynt i 2023, og har fortsatt i 2024. Det har vært noe utfordrende å rekruttere nok ungdom til å besvare undersøkelsen, blant annet grunnet tidkrevende form for gjennomføring (gjennomføres individuelt og sammen med oppfølgingstjenesten). Det er foreløpig ikke kommet inn tilstrekkelige svar for å kunne bruke dataene.

Områderettet innsats på Emma Hjorth

I 2019 ble det utarbeidet en rapport, og igangsatt en forsterket innsats på Emma Hjorth (på bakgrunn av en opphopning av ulike levekårsutfordringer i dette området). Det ble igangsatt enkelte tiltak, men arbeidet stoppet av ulike årsaker opp (pandemi, avslutning prosjekt, oppussing av skolen; elever flyttet til midlertidige lokaler, etc.).

De siste årene; i 2023 og 2024 har det igjen vært fokus på å få mer aktivitet til Emma Hjorth området. Det er per nå igangsatt flere enkelttiltak. Våren 2024 ble innsatsen på Emma Hjorth «systemsatt» og samlet ved oppstart av tverrsektorielle møter, koordinert av kommunalsjef for Barn, unge og familietjenester. Det er nå dannet to arbeidsgrupper som skal jobbe videre med konkrete tiltak på Emma Hjorth; *Arbeidsgruppe fritid* og arbeidsgruppe *tidlig innsats*. Flere tjenester i SLT modellen og SLT koordinator deltar i arbeidet. I 2024 ble det igangsatt flere etter skoletilbud for barn og unge ved Emma Hjorth skole; både i regi av Kulturskolen og Røde kors. I tillegg etablerte Røde kors en familiekafe for foreldre og barn i lokalene til Emma kafe, på ettermiddagen en dag i uken. Igangsatte tiltak er gratis for deltakere og enkelte av dem; familiekafe og matlagingskurs på skolen, inkluderer et kostnadsfritt måltid.

Kompetanseheving

SLT-arbeidet innebærer å sikre at samarbeidsaktører er oppdatert på fenomener, utviklingstrekk og hvem man kan kontakte med ved behov for å drøfte håndtering eller egen situasjon. Utover oppdateringer som foregår i de faste SLT-nivåene viser tabellen under annen kompetansehevende virksomhet initiert gjennom SLT-samarbeidet.

Kompetanseheving/temamøter for ansatte/innbyggere i 2024:

- Fagseminar om Trygghetsprogrammet og ivaretagelse av barn/unge utsatt for kriminalitet (for ansatte)
- Kriminalitetsforebyggende seminar i juni 2024 (for ansatte og folkevalgte);
 - Forebyggende tiltak og ungdomskriminalitet v/ forsker Stian Lid ved OsloMET
 - Unge i risiko for kriminalitet, rekruttering og veien ut av kriminalitet v/Hege Hansen, SALTO-sekretariatet
 - Familieterapeutisk og multisystemtisk tilnærming i behandlingstiltak v/Ingvild Sørum Rasch-Olsen, avdelingsleder psykologteam Bufetat Region Sør
 - Miljøterapeutisk arbeid på skolearenaen v/Eskil Wing Kjølner og Gurubaran Thanabalan, Bærum alternative skole
- SLT Asker & Bærum fagdag i desember 2024 (for ansatte og folkevalgte). Temaer på fagdagen:
 - Status utfordringsbildet ungdomskriminalitet og ekstremisme og radikaliserings v/politiet
 - Konfliktsituasjonen i verden sin påvirkning på radikaliserings i Norge v/Cecilie Hellestveit
 - Taushetsplikt og handlingsrom v/kommuneadvokaten i Asker
 - “Da vi var yngre”, samtale mellom Oliver Levrinsky og Bente Granberg
 - Hva sier ungdommen om rus? v/ruskonsulenter i Bærum
 - Mitt møte med Norge; vi har så mye felles...v/ Safia Abdi Haase
- Frokostseminarer:
 - Frokostseminar om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (Innlegg v/ politiet og Voksenopplæringscenteret v/ minoritetsrådgiver

- Frokost seminar om hatkriminalitet (Politiet v/ Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet)

Tiltak forebygging av hatefulle ytringer, radikalisering og voldelig ekstremisme

Arbeidet med å forebygge radikalisering og voldelig ekstremisme ble etablert og forankret i SLT modellen i 2013. Lokale handlingsplaner, utarbeidet av kommunen og politiet er førende for arbeidet og inneholder konkrete tiltak som skal iverksettes innen planperioden. Den opprinnelige handlingsplanen, vedtatt i 2015 har vært revidert to ganger. Lokal [Handlingsplan for forebygging av hatefulle ytringer, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme](#) er utarbeidet i samarbeid mellom Bærum kommune og Oslo politidistrikt og inneholder konkrete tiltak på tvers av kommunen og politiet, men fordrer også samarbeid med sivilsamfunnsaktører. De lokale handlingsplanene er bygget på regjeringens handlingsplan fra 2014, revidert i 2020.

Dette er gjort i 2024:

Ekstremismekommisjonen sendte ut NOU 2024: 3 *Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet* på høring i mars 2024. Bærum kommune sendte inn høringssvar som omhandler flere sentrale forslag som berører kommunen [Høringssvar fra Bærum kommune til Ekstremismekommisjonens utredning](#). I løpet av 2024 vil denne danne grunnlag for en stortingsmelding på feltet, berammet til mars 2025. De nye forslagene i rapporten omhandler flere tiltak som treffer kommunens innsats. Blant annet vil kommunen, beskrevet i forslag, få en større formell rolle i oppfølgingen av bekymringer, noe som i dag ligger tettere opp mot politiet.

Handlingsplan for forebygging av hatefulle ytringer, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme har overordnede innsatsområder (markert i blått) med tilhørende tiltak (markert i fargene i forebyggingstrekanten for å tydeligere forebyggingsnivå. Noen av tiltakene er utdypet nedenfor. Ellers kommentert på i tabellen under.

SAMORDNING OG KOORDINERING			
OPD = Oslo politidistrikt, BK= Bærum kommune			
BK & OPD	Tiltak 1	Konsultasjonsteam ekstremisme Bærum	Se egen tekst
BK	Tiltak 2	Dialogforum	Se Tryggby prosjektet (overført til tiltak her)
OPD	Tiltak 3	Tryggby	Se egen tekst
KUNNSKAP OG KOMPETANSE			
BK & OPD	Tiltak 4	Erfaringsutveksling og kunnskap	Se egen tekst om Konsultasjonsteam og interkommunale, nasjonale, nordiske nettverk
BK & OPD	Tiltak 5	Kompetanseheving	Gjennomføres jevnlig på tjenestesteder v/ bestilling. Årlig fagdag for alle i førstelinjetjenestene Frokostseminarer
TIDLIG INNSATS OG FOREBYGGING			
BK	Tiltak 6	Undervisningsopplegg	Ungdomsskoler planlegger og gjennomfører undervisning og læringsaktiviteter som understøtter

			demokratiforståelse og inkludering, og som bidrar til kunnskap om, og holdninger til ekstremisme, hatytringer og gruppefiendtlighet. Skoler benytter eksterne aktører ved behov. Se egen tekst om Stiftelsen 10. august og minne- og kunnskapscenteret Skolene
HATEFULLE YTRINGER PÅ ARBEIDSPLASSEN			
BK & OPD	Tiltak 7	Forebygging og håndtering av hatefulle ytringer på arbeidsplassen	Se beskrivelse under
OPPFØLGING AV KONKRETE BEKYMNINGER OG SAKER			
BK & OPD	Tiltak 8	Håndtering av hatefulle ytringer og hatkriminalitet	Se beskrivelse under ang. brosjyre
BK	Tiltak 9	Tett og individuell oppfølging	Personer det knytter seg en bekymring til, andre utsatte personer, og eventuelle pårørende, får tett og koordinert oppfølging. Enkelte tjenester, som Nav og Utekontakten har ressurspersoner i tjenestene som har erfaring og kompetanse på å arbeide med målgruppen. Målgruppen for oppfølging inkluderer også personer som skal reintegreres etter endt soning.
OPD	Tiltak 10	Veileder ved bekymring og kontaktinformasjon	Det er utarbeidet en lokal veileder til bruk ved bekymring for ekstremisme, på tvers av Bærum og Asker kommuner og politiet. Veilederen skal gjøres kjent for ansatte i kommunen, politiet, fylkeskommunen, frivillige organisasjoner, trossamfunn, befolkningen generelt m.m veileder-ved-bekymring.pdf
OPD	Tiltak 11	Trygghetsprogrammet	Systematisk oppfølging av unge som er utsatt for vold eller hatkriminalitet. Programmet fokuserer på å gjenopprette offerets trygghet i det offentlige rom. En utsatt vil få tilbud om samtale og oppfølging ved bruk av en trygghetsguide fra politiet eller kommunen trygghetsprogrammet-veileder-2020.pdf
OPD	Tiltak 12	Bekymringssamtale og avklaringssamtale	Bekymringssamtalen er et strukturert verktøy for politiets samtaler med unge og deres foresatte om risikoatferd og kriminalitet. Samtaleverktøyet brukes for å kartlegge og identifisere risiko- og

			beskyttelsesfaktorer i den unges liv med tanke på kriminalitet. Ved bekymring for radikaliserings og voldelig ekstremisme kaller politiet inn til en avklaringssamtale. Dette er en videreutvikling av bekymringssamtalen. Dersom personen det er knyttet bekymring til er under 18 år, inviteres foreldrene også inn i samtalen. Avklaringssamtalen er frivillig og utføres etter egen mal. Politiet gjennomfører samtaler jevnlig.
BK	Tiltak 13	Veileder for vurdering av taushetsplikt og informasjonsdeling	Behovet for en veileder er meldt inn som behov i høringsvaret til Ekstremismekommisjonen.
OPPFØLGING VED UTREISE, HJEMKOMST OG BRUDD MED EKSTREME MILJØER			
BK	Tiltak 14	Rutine for oppfølging av hjemvendte	Det er utarbeidet felles rutiner for oppfølging av hjemvendte. Rutinen inneholder definert ansvar, roller og samarbeid. Rutinen revideres jevnlig.
OPD	Tiltak 15	Oppfølging av personer som har deltatt i kamphandlinger i utlandet(fremmedkrigere)	PST har hovedansvaret for oppfølging og koordinering av arbeidet med mulige fremmedkrigere. PST holder radikaliseringskontakten orientert i forbindelse med dette arbeidet. Radikaliseringskontakten varsler kommunen når kommunen kan bidra til å svekke rekruttering til det ekstremistiske miljøet, eller bidra med tiltak i forhold til tilbakeføring og hjemkomst
FORELDRE OG FORESATTE			
BK	Tiltak 16	Foreldreveileder	foreldreveileder.pdf som er laget i samarbeid mellom Bærum kommune og foreldre for å avdekke bekymring for egne barn, oppdateres og tilgjengeliggjøres på nettsider og ved kommunale tjenester. Foreldreveilederen er ikke oppdatert i 2024.
INTERNETTS BETYDNING FOR HATYTRINGER, HATKRIMALITET OG RADIKALISERING			
BK	Tiltak 17	Forebygge radikaliserings på nett	Skolene arbeider kontinuerlig med digital dannelse og nettvett
BK	Tiltak 18	Håndtering kriminalitet på nett	Kommunens ansatte varsler lokalt politi, Kripos eller PST dersom de avdekker hatkriminalitet eller ekstremisme på nett.
FOREBYGGING OG BEREDSKAP			

BK & OPD	Tiltak 19	Forebygging og beredskap	Representanter fra kommune og politi som arbeider i det forebyggende sporet, har jevnlig møter med beredskapsansvarlig i kommunen og beredskapsansvarlig i politiet for å sikre at begge parter er oppdatert på utfordringsbildet
----------	-----------	--------------------------	---

Tryggby-prosjektet

For å kunne følge opp Tryggby-prosjektet og tiltakene i handlingsplanen, ble det i 2023 søkt og tildelt midler til en egen Tryggby-koordinator gjennom tilskudd fra Gjensidigestiftelsen. Koordinatoren skal sikre at rapporten blir fulgt opp, i samarbeid med frivillige organisasjoner. Kommunen fikk tildelt nye midler i 2024 for å forlenge koordinatorstillingen til slutten av 2025.

I 2024 har Tryggby-prosjektet igangsatt en rekke tiltak basert på funnene og behovene kom frem i den lokale kartleggingen. Tiltakene skal legge til rette for dialog og møteplasser på tvers av befolkningen, samt bidra til økt kunnskap og handlingskompetanse både blant innbyggere og ansatte i kommunen i møte med diskriminering, hets og hatefulle ytringer:

- Ungdomsgruppe mot hat: I samarbeid med bevegelsen [Stopp hatprat](#), Bærum Ungdomsråd og Fellesverket Røde Kors har Tryggby-prosjektet etablert en lokal ungdomsekspertgruppe mot hatprat. Ungdomsekspertene får opplæring av Stopp hatprat én gang i halvåret i å holde workshops for andre unge i Bærum, f.eks. på skoler og fritidsklubber. Hensikten er å øke unges kunnskap og handlingsevne i møte med hatprat både på nett og i hverdagen sin. Workshopene på skolene gjennomføres i samarbeid med elevrådene, skoleadministrasjonen og Trygg-kontakten i Bærum kommune. Prosjektet bidrar dermed til å styrke skolenes arbeid med å skape trygge og inkluderende skolemiljø, og motarbeide krenkende språkbruk, fordommer og negative holdninger mot minoriteter, utsatte grupper og andre.
- Bærum Dialogforum. Behovet for flere møteplasser og dialog på tvers av Bærums befolkning kom tydelig frem i den lokale kartleggingen. Tryggby-prosjektet har derfor etablert Bærum Dialogforum. Målet er å skape en plattform hvor mennesker som representerer ulike grupper og organisasjoner i Bærum kan møtes og samarbeide om å skape positive møteplasser på tvers av befolkningen. Dette kan for eksempel gjøres gjennom folkedialoger, felles middager, workshops, foredrag m.m. Hensikten er å sammen skape trygge rom hvor folk kan bli kjent, lære om hverandre og snakke sammen om temaer som berører dem. Dette vil ikke bare forebygge polarisering, men også gjøre det lettere å ta kontakt hvis det skulle skje noe – både på tvers av grupper, men også med kommune og politi. Dialogforumet skal dermed bidra til å gjøre Bærum litt mindre, og senke terskelen for å samarbeide på tvers og invitere hverandre inn. I 2024 er det invitert inn en rekke organisasjoner til forumet og mange av disse ønsker å delta. Første møtet i Dialogforumet er berammet til januar 2025.
- Brosjyre og informasjonskampanje om krenkende og hatefulle adferd. Som del av prosjektet utarbeides det nå en veiledningsbrosjyre for håndtering av krenkende og hatefulle adferd. Denne vil skissere mulige handlingsalternativer når man opplever eller er vitne til hatefulle ytringer, diskriminering og hatkriminalitet. Brosjyren skal også være en ressurs for mennesker som kan ha en støttefunksjon for utsatte, f.eks. lærere, sosialarbeidere, ledere, helsetjenester, flyktningkontor, m.m. Tiltaket er forankret i den lokale handlingsplanen for forebygging av hatefulle ytringer, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme 2023–2026. Brosjyren utarbeides i samarbeid med flere av kommunens tjenester, frivillige organisasjoner, Stiftelsen 10. august og politiets nasjonale kompetansesenter for hatkriminalitet. Elever fra medielinjen på Sandvika videregående skole designer brosjyren, og

utarbeider en tilhørende informasjonskampanje som formidler brosjyrens budskap og innhold ut til befolkningen.

Konsultasjonsteam ekstremisme

Kommunen og politiet har etablert et tverrfaglig team; *Konsultasjonsteam ekstremisme* som består av relevante tjenester innenfor kommunen, fylkeskommunen, politiet og spesialisthelsetjenesten. Dette gjelder blant annet Nav, skole, skolehelsetjenesten, kommuneoverlege, psykisk helse og rus, utekontakten, Distrikt Psykiatrisk senter (DPS) og BUP.

Hensikten med konsultasjonsteam ekstremisme er at tjenestene/instansene skal fungere som et nettverk av representanter med kompetanse på ulike fagfelt, der en kan drøfte saker knyttet til hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme. I hovedsak skal bekymringer knyttet til hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme løses av den enkelte tjeneste, på lik linje med håndtering av ordinære bekymringssaker. Men i en del tilfeller trenger en å rådføre seg med andre instanser, eller å melde bekymring til andre om utfordringer, nye fenomener og trender ol. Konsultasjonsteamet skal være en arena for dette. Konsultasjonsteamet skal være en arena for kunnskapsdeling, tverretattlig drøfting og erfaringsutveksling, slik at vi kan øke vår kompetanse og bli bedre til å samhandle i komplekse saker.

Forebygging og håndtering av hatefulle ytringer på arbeidsplassen

Som et av tiltakene under strategiene til den nye arbeidsgiverpolitikken har HR-enheten etablert et ARP-team (Aktivitet og redegjørelsesplikt) som arbeider med å sette retning og utvikle tiltak for kommunen, som skal styrke kommunes arbeid med likestilling, mangfold, inkludering og forebygge diskriminering. Det ble blant annet gjennomført en workshop samarbeid med LDO (fagdirektør fra Likestillings- og diskrimineringsombudet) i november 2024, med fokus på å identifisere risikoer for diskriminering i Bærum kommune som arbeidsplass.

ARP-teamet har også gjennomført en overordnet risikovurdering for alle diskrimineringsgrunnlag innen de ulike personalpolitiske områdene og ifølge den lovpålagte metodikken fra ARP. Basert på risikovurderingen foreslås det at arbeidet i 2025 skal rette spesielt oppmerksomhet mot diskrimineringsgrunnlagene - etnisitet, religion og livssyn - funksjonsnedsettelse - og seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og det prioriteres tiltak innen følgende personalpolitiske områder:

- Trygt og inkluderende arbeidsmiljø og trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold på arbeidsplassen.
- Inkluderende rekrutteringspraksis

I tillegg har PROBA-samfunnsanalyse, på oppdrag av IMDi, gjennomført en kartlegging av opplevd diskriminering i fem norske kommuner, blant annet Bærum. Kartleggingen (<https://proba.no/wp-content/uploads/2025/01/Proba-rapport-2024-17-Opplevd-diskriminering-i-Baerum-kommune.pdf>) utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag i kommunens systematiske arbeid med å avdekke og forebygge diskriminering.»

Samarbeid med andre aktører:

Stiftelsen 10. august

Stiftelsen 10. august drifter et minne- og læringssenter og en utstilling som tar utgangspunkt i drapet på Johanne Zhangjia Ihle-Hansen og terrorangrepet mot Al-Noor-moskeen den 10. august 2019. Stiftelsen jobber for å forebygge radikalisering og ekstremisme, og fremme demokrati og menneskerettigheter gjennom undervisning og dialogvirksomhet. Stiftelsens hovedmålgruppe er

ungdom og unge voksne. Stiftelsen er en viktig arena for forebygging av hat og ekstremisme i Bærum.

Arbeidet med minne- og læringssenteret ble påbegynt i 2020, parallelt med etableringen av Stiftelsen 10. august. Kunnskapsdepartementet har bidratt med driftstilskudd. Gjensidigestiftelsen (Tryggby) og Sparebankstiftelsen har bidratt med tilskuddsmidler til oppbygging av minne- og læringssenteret, samt til utvikling av det pedagogiske opplegget. Det fysiske minne- og læringssenteret sto ferdig i desember 2022. I september 2023 lanserte Stiftelsen sitt første undervisningstilbud, «10. august 2019». Siden lanseringen har over 4 000 besøkende vært innom Al-Noor-moskeen og minne- og læringssenteret (2485 i 2024).

Stiftelsen 10. august er religiøst og politisk uavhengig, men samarbeider tett med styret i Al-Noor-moskeen og Bærum kommune. Stiftelsen 10. august er også en del av Nordic Safe Cities/Trygg by Norge. Fra 2025 har Stiftelsen 10. august fått status som ett av åtte freds- og menneskerettighetssentre i Norge. Stiftelsen og minne- og læringssenteret er også et tiltak i handlingsplanen mot muslimfiendtlighet. I 2025 skal Stiftelsen utvikle et nytt undervisningstilbud for skoleelever med fokus på radikaliseringsnett. Målet er å lansere tilbudet ut til skoler våren 2026. Prosjektet er støttet av Gjensidigestiftelse/Trygg by.

Undervisningsopplegg i regi av Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn Bærum (STL Bærum, tidligere BTL).

STL Bærum har gjennom 2024 arbeidet med et undervisningsopplegg for ungdomsskoler, med pilotering på tre utvalgte skoler i Bærum. Målet er å bidra til inkludering, og motarbeide utenforskap, polarisering og hat. En gruppe frivillige representanter fra STLs ulike tros- og livssynssamfunn vil besøke skolene og holde en presentasjon av organisasjonen og sine medlemssamfunn. STL snakker om det livssynsåpne samfunnet og dialogen som metode til å utvikle respekt og forståelse. Elevene arbeider praktisk med å utvikle dialogen gjennom øvelser og samtale. Undervisningsopplegget er knyttet til kompetansemål i flere fag, og er et tilbud skolene kan velge å ta i bruk fra våren 2025.

I 2024 deltok kommunen i følgende nettverk/ samarbeid:

- Nordic Safe Cities nettverket, opprinnelig initiert av Nordisk ministerråd. Hensikten er å dele kunnskap og erfaringer på tvers av de over 40 nordiske byene som deltar. I 2021 ble det avholdt digitale samlinger i nettverket.
- Tryggby Norge: et «undernettverk» til Nordic Safe Cities som er etablert kun for de norske byene i nettverket og som gir muligheter for finansiell og økonomisk støtte til lokale prosjekter i de deltagende byer.
- Deltar i praksisnettverk med andre kommuner på Østlandet for erfaringsutveksling og læring.
- Deltar i veiledning sammen med mentornettverket til Oslo kommune

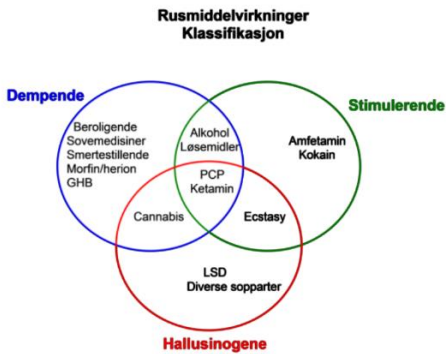
SLT koordinatorene veileder tjenestene i saker ved behov.

Tiltak forebygging av rusbruk blant ungdom

Bærum kommune har flere tiltak og tjenester som bidrar i det rusforebyggende arbeidet. Oversikten under viser rusforebyggende innsatser og hvordan tiltak i rusmiddelpolitisk handlingsplan er operasjonalisert i 2024.

Operasjonalisering av tiltak i rusmiddelpolitiske handlingsplan 2024

Delmål	Sikre kunnskapsbasert og samordnet praksis i det rusforebyggende arbeidet på tvers av kommune, politi og påtalemyndigheten
Tiltak	Jevnlige treffpunkt med politiet, påtalemyndigheten og kommunen rundt temaer knyttet til ungdom og rus; rolleforståelse, ansvarsområder, trender, fenomener, rådgivende enhet for russaker (REN)
Tiltak	Samarbeid rundt rådgivende enhet for russaker (REN): Fra 1.juli 2022 var kommunene pålagt å ha Rådgivende enhet for russaker. Bærum kommune har valgt å tillegge enheten til eksisterende tjenester som har god kompetanse på rus og psykisk helse. PHT-rus har gjennomført REN-saker i samarbeid med «Rådgivning rus og psykisk helse». REN mottok 1 sak i 2024.
Tiltak 16 i handlingsplan	Oppdatering av lokalt kunnskapsgrunnlag om unges rusbruk gjennom ny ungdataundersøkelse (forberedelser i 2024, gjennomføres våren 2025)
Tiltak 11	Samhandling rundt russetiden gjennom felles årshjul, handlingspunkter og behovsstyrt dialog.
Tiltak	Innhenting av kvalitative data gjennom feltobservasjoner på større ungdomsarrangementer (f.eks. "Bli kjent fester")
Tiltak	Samordnet tilstedeværelse i det offentlige rom på 10. klasse avslutning
Delmål	Sikre kunnskapsbasert rusforebyggende innsats på tvers av kommune og fylkeskommune
Tiltak	Rusrelaterte problemstillinger som tema i SLT-modellen
Tiltak	Tjenesteledere på de VGS i Viken fylkeskommune er orientert om kommunens rusforebyggende arbeid og hjelpetiltak
Tiltak 8	Foredrag til avgangselever i VSG med rusforebyggende (kunnskapsbaserte) budskap
Tiltak 8	Skolehelsetjenesten oppfordrer til bruk av kunnskapsbasert undervisningsmateriell i VGS, f.eks. det KORUS baserte undervisningsopplegget "RUS"
Tiltak 7, 9	Ruskonsulenter jobber oppsøkende mot VGS ved behov
Delmål	Rusforebyggende oppdatering/samhandling på tvers av kommunen og spesialisthelsetjenesten/andre
Tiltak	Treffpunkt mellom kommunen, politiet og spesialisthelsetjenesten knyttet til rusrelaterte problemstillinger
Tiltak	Rusforebygging i kommunen på konferanse for skjenkekontrollører
Delmål	Distribuere kunnskapsbasert rusforebyggende informasjon og informasjon til foresatte

Tiltak 9	Foreldreforedraget Utsett! (for 8. - 10. trinn foresatte). Utsett! er et rusforebyggende forelderrettet tiltak som ble implementert høsten 2016 på alle trinn på ungdomsskolene. Forskning gir støtte til at foreldre har en særdeles viktig rolle i forebygging av rusbruk hos sine barn i ungdomstiden. Videre at ungdom i høy grad lar seg påvirke av hva foreldre formidler gjennom ord, handlinger og holdninger. Formålet med programmet er å utsette ungdoms alkoholdebut og å bidra til å styrke foreldrene i grensesetting. Programmet har også til hensikt å redusere bruk av cannabis ved å bevisstgjøre foreldre om bruk og skadevirkninger. En viktig del av programmet er å tilrettelegge for at foreldre kan sette felles regler og grenser for sine barn. Utsett! ble oppdatert etter ungdataundersøkelsen i 2022. I 2023 ble det laget flere rusrelaterte dilemmaer som kunne brukes i gruppediskusjonene mellom foresatte. KORUS vil i 2025 revidere «Utsett! For foreldre» når det kommer nye tall fra ungdataundersøkelsen, og mer bruk av oppdatert innhold fra «Utsett for elever».
Tiltak 5, 7, 10	Videreutvikling av Utsett. Erfaringsmøter for skolenes Utsett kontaktpersoner sammen med KORUS I 2024 var tema innføring i det elevrettete undervisningsprogrammet «Utsett for elever». I 2025 blir det opplæring i revidert versjon av Utsett for foresatte.
Tiltak 9	Temakvelder rus for ungdomsforeldre i Bærum. Temakvelden gir informasjon om ulike rusmidler (illustrert under), trender, tips til hvordan snakke med ungdom om rus og hvor en kan søke veiledning og hjelp.
Tiltak 9	Av-og til kampanje jul+sommerferie
Tiltak 9	Rus som tema på foreldremøte for 7. klasse foreldre ved overgang til ungdomsskolen.
Tiltak 9	Parenthood rus for foresatte til unge med skadelig rusbruk (planlagt 2024, oppstart januar 2025)
Tiltak 9	Foreldrenettverk for foresatte til unge i høy risiko for kriminalitet. Rus som tema i nettverket.

Delmål	Distribuere kunnskapsbasert rusforebyggende informasjon og informasjon om hjelpetiltak til ungdom
Tiltak 8, 10	Undervisningsopplegg "Utsett for elever" for elever på 9. trinn Pilotert på utvalgte ungdomsskoler i Bærum i 2024. Implementeres på ungdomsskolene i 2025.
Tiltak 15	Ruskonsulenter deltar på aktivitet/besøker på utvalgte skoler for å gi oppsøkende informasjon ved særlige behov. Samarbeid med for eksempel elevråd v/behov.
Tiltak 8, 11	Foredrag på skolene for avgangselevne (russ) med budskap innen helse, inkludering, rusbruk mm.
Tiltak 8, 10	Undervisningsopplegget RUS for elever VGS – skolehelsetjenesten oppfordrer til bruk av dette
Delmål	Ansatte som jobber med barn og unge skal ha oppdatert kunnskap om rusmidler, utviklingstrekk og hjelpetilbud
Tiltak 5, 7, 14	Kompetanseheving om rus til ansatte som jobber direkte med barn og unge. I 2024 bla vært avholdt til helse, barnevern, skoleansatte og skolehelsetjenesten.
Tiltak 5, 14	Alle ungdomsskolene og de videregående skolene har nå hver sin kontaktperson å henvende seg til angående rusrelaterte spørsmål.
Tiltak 7	Distribusjon av informasjonsskriv om lovverk som omhandler narkotika (produsert av SALTO) til ansatte som jobber med barn og unge
Tiltak 5, 7	Tiltakskort rus oppdatert i 2024
Delmål	Oppfølging av pårørende
Tiltak 12	Gruppetilbudet "Du er ikke den eneste" for barn og søsken av psykisk lidelse og/eller rus.
Tiltak 12	Veiledning til foresatte til unge som har en bekymringsfull rusbruk
Delmål	Oppfølging av unge med bekymringsfull rusbruk
Tiltak 12	Oppfølging til ungdom med utfordringer med rus: Bærum kommune har lavterskel tjenester som jobber med ungdom som har utfordringer med rus og psykisk helse. Det er enkle henvisningsrutiner, rom for å jobbe med motivasjon for å ta imot hjelp, sammen med ungdom utforske rusens funksjon og skadevirkningene av rusmidler, og eventuell motivasjon for å inngå i en mer tverrfaglig. Oppfølgingen er frivillig. Kommunen har også mer spesialiserte behandlingstiltak der rusproblematikk kan inngå som en del av utfordringsbildet. Eksempelvis er det tiltak i/gjennom barnevernet og Fact ung (kommunen og spesialisthelsetjenesten).

I 2025 vil rusforebyggende tiltak beskrevet over videreføres. I tillegg vil oppdrag i temaplanen "[På samme lag for og med barn og unge i Bærum](#)", som knytter seg til unge i risiko for eller har utviklet rusproblemer, sees nærmere på. Oppdragene utfordrer kommunen til å innrette den rusforebyggende praksisen på enda mer fleksible måter. Samtidig er det fortsatt slik at kommunens hjelpetilbud primært baserer seg på frivillighet. Dette stiller det rusforebyggende arbeidet ovenfor flere praktiske, faglige og etiske dilemmaer.

Tiltak rettet mot unge utsatt for kriminalitet; Trygghetsprogrammet

Både ungdata tall og politiets kriminalitetsstatistikk viser at en relativt stor andel av barn og unge opplever å bli utsatt for vold eller trusler fra jevnaldrende. Noen av forholdene er svært alvorlige og kan innebære dypt krenkende og truende adferd. For noen kan det å bli utsatt for kriminalitet resultere i dårligere psykisk helse eller nedsatt hverdagsfungering. Barn og unge som utsettes for vold i barndommen, har dessuten større sannsynlighet for å oppleve vold som voksen (NKVTS). Det er derfor viktig å sikre at barn og unge som utsettes for vold, ran, rusler og annen form for kriminalitet får oppfølging og hjelp tidlig.

For å sikre en systematisk oppfølging av unge utsatt for kriminalitet, har politiet og kommunen etablert Trygghetsprogrammet [trygghetsprogrammet-veileder-2020.pdf](#). Hovedmålet med programmet er at utsatte skal få tilbake sin trygghetsfølelse i det offentlige rom. Et annet mål er å forhindre reviktimisering (økt sårbarhet for å bli utsatt for gjentatt kriminalitet), at ungdommen søker beskyttelse i ungdomsgrupperinger hvor det begås lovbrudd eller at utsatt ungdom selv blir utøver. Utsatte kan få oppfølging gjennom Trygghetsprogrammet også i saker som ikke er anmeldt.

Trygghetsprogrammet er et tilbud til:

- alle barn og ungdom under 18 år som har vært utsatt for vold, ran, trusler eller seksuallovbrudd. Programmet kan tilbys i andre typer saker, ved behov.
- alle som har blitt utsatt for hatkriminalitet, uavhengig av alder.
- vitner i saker, ved behov.

Oslo politidistrikt og Bærum kommune arbeider kontinuerlig for at Trygghetsprogrammet skal bli kjent og benyttet. Trygghetsprogrammet er utformet slik at politiet skal ta kontakt med fornærmede så raskt som mulig etter at en hendelse har funnet sted. I samtalen kartlegger politiet, sammen med verge, om det er behov for videre samtale og oppfølging. En oppfølging kan eksempelvis bestå av samtaler med politi eller andre aktører i det kommunale hjelpeapparatet, eller andre trygghetsskapende tiltak.

Tidligere år har politiet i Bærum registrert og rapportert på antall saker i Trygghetsprogrammet. Dette gjøres ikke lenger, og det finnes dermed ikke statistikk for antall saker og oppfølginger for 2024. Tidligere statistikk viser at godt over halvparten av de som blir spurt om en trygghetsoppfølging takker nei. Flere oppgir at den innledende telefonsamtalen fra politiet er tilstrekkelig. Gjennomgående i sakene blir det gitt uttrykk for at utsatte og deres verge er takknemlig for at politiet tar kontakt.

Et alternativ til Trygghetsprogrammet er å benytte seg av Støttesenteret for kriminalitetsutsatte. Støttesentrene er etablert over hele landet og gir hjelp og rådgivning til personer utsatt for kriminalitet, som er over 16 år. Støttesenteret som favner Bærums innbyggere, ligger på politihuset på Grønland i Oslo. Deres mandat er å:

- Gi informasjon og veiledning om det å anmelde
- støtte hele veien fra politianmeldelse til saken er avgjort
- vitnestøtte før, under og etter en eventuell rettsak
- hjelp til å søke voldserstatning (voldsoffererstatning) Det finnes ikke tall på hvor mange barn og unge fra Bærum som evt. har benyttet seg av støttesenteret.

Tiltak forebygging av vold og seksuelle overgrep

Arbeid rettet mot å forebygge vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep er forankret i ["På samme lag for og med barn og unge i Bærum"](#). Nedenfor nevnes noen konkrete tiltak som har vært gjennomført det siste året.

Tiltak for å forebygge vold og seksuelle overgrep

Kompetanseheving bekymring for et barn: «*Snakke med barn*» er et digitalt opplæringspakke om det å samtale med barn, utarbeidet av RVTS. I Bærum tilbys dette som en felles kompetansesatsing for alle ansatte i barnehager og skoler og SFO. Målet er å ruste ansatte til å fange opp og snakke med barn og unge som har opplevd traumer eller belastninger. Opplæringen er barnehage-/skoledrevet med utvidet opplæring av egne ressurspersoner. Implementeringen startet i 2022, og pågår fortsatt.

Seksualundervisning «*Spør først*»: Skolehelsetjenesten ungdom gjennomfører undervisningsopplegg på alle ungdomsskoler skoleåret 23/24 og 24/25. Opplegget ble pilotert på 8 ungdomsskoler i skoleåret 22/23. Spør Først! er et helhetlig undervisningsopplegg for barn og ungdom som har som hovedmål å bidra til at barn og ungdom får et positivt forhold til egen kropp, og bevisstgjøre dem på egne og andres grenser. I dette ligger også tema som kjønnsidentitet, seksuell orientering og normkritisk tenkning. Undervisningsopplegget er utarbeidet av Helsestasjon for kjønn og seksualitet i samarbeid med Norske Kvinners Sanitetsforening. I tillegg er det et pedagogisk rammeverk som er knyttet opp mot læreplanmålene i grunnskolen og innholdet i «Spør først» er utformet i sammenheng med kompetansemålene i ulike fag gjennom hele utdanningsløpet. Undervisningsopplegget består av to deler og et foreldremøte.

- Undervisninger er laget for å passe inn på 6. trinn og 9.trinn og inneholder også et foreldremøte.
- Undervisningens innhold: fokus på positiv seksualitet, sammenheng mellom rus og overgrep, Hva sier loven om voldtekt og seksuelle handlinger uten samtykke?, Caser til refleksjon og diskusjon, Porno - hva gjør det med oss?, Kjærlighetstrappen, Ja betyr ja kampanjen til NKS med refleksjon etterpå, Hva er samtykke? Deling av bilder, negativ ordbruk, snakke om følelser og holdninger.
- I forbindelse med at helsesykepleiere fra avdeling ungdom ble oppmerksomme på at flere ungdom meldte om seksuelle overgrep høsten 2024, ble det sendt ut et skriv til elever ved enkelte skoler med deling av bekymring, fenomenkunnskap og kontaktinformasjon til hjelpeapparatet.

SLT 2025

SLT innsatsområder for 2025 vil være de samme som i 2024

Kriminalitetsforebygging

- Forebygge radikaliserings og ekstremisme
- Forebygge vold og seksuelle overgrep mot barn og unge
- Forebygge kriminalitet i det offentlige rom
- Forebygge etablering av kriminelle ungdomsnettverk
- Forebygge rekruttering til kriminalitet

Rusforebygging

- Forebygge rusbruk blant ungdom

Vurdert viktige prioriteringer/ delmål for 2025

- Rekruttering til kriminalitet: tettere samarbeid politi og kommune
- Skolegang: overgang fra US til VGS, tilrettelegging og aktivitet
- Fritidsaktiviteter: gruppetilbud, jobb
- Skadelig rusbruk: oppsøkende virksomhet
- Vold i nære relasjoner/vold: avdekking og hjelp
- Individuell oppfølging/koordinering: politisk bestilling
- Vurdere målgruppen til SLT aldersmessig

Avslutning

Bærum kommune har en generelt ressurssterk og lovyldig ungdomsgenerasjon det stort sett går bra med. Samtidig har kommunen noen utfordringer tilhørende det rus- og kriminalitetsforebyggende feltet, blant annet knyttet til ungdomsmiljøer, økningen i bruken av vold og rusbruk blant unge. Dette tas på største alvor.

SLT modellen er kommunens modell i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet og er inne i sitt 13. år. Samarbeidet på tvers av kommune og politi er godt forankret, og kommunen er godt rustet med kompetente og faglig sterke tjenester. Samtidig er det viktig å hele tiden huske på grunnelementene i SLT-arbeidet, og gjøre nødvendige justeringer for å etterleve disse; innhente informasjon og kunnskap om oppvekstmiljøet – kartlegge utfordringsområder – samordne, systematisere og koordinere tjenestene – vurdere og initiere tiltak – strukturere arbeidet – evaluere – dokumentere.

Gjennom SLT modellen kan den videre innsatsen samordnes slik at tiltak opprettholdes, videreutvikles og opprettes. De overordnede innsatsområdene for 2025 forblir i hovedsak de samme som tidligere år, med en forsterkning av tiltak innen forebygging av etablering av kriminelle ungdomsnettverk og rekruttering til kriminelle miljøer.

SLT har følgende etablerte eksterne samarbeid

- Kompetansesenter for rus region øst (Korus Øst)
- Oslo met ved Velferdsforskningsinstituttet NOVA

- Konfliktrådet i Oslo og Akershus
- Nordisk ministerråd/ Nordic safe cities
- Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging (KfK)
- Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging Øst (RVTS Øst)
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
- Nasjonalt SLT nettverk og SaLTo nettverk
- Regionalt SLT nettverk
- Politiets kriminalitetsforebyggende forum
- Praksisnettverk ekstremisme
- KS
- Røde Kors
- 13-20
- Ung i jobb
- Bærum tro- og livssynsforum
- Frivillige organisasjoner og trossamfunn
- Kommuner og bydeler
- Departementer

Referanser og aktuelle rapporter

Av nyere forskningsrapporter innenfor kriminalitetsforebygging kan følgende forskningsrapporter nevnes:

[unge-registrert-med-gjentatt-kriminalitet-i-oslo-politidistrikt.pdf](#)

[risiko-og-livssammenheng-for-unge-kriminelle-i-oslo.pdf \(politiet.no\)](#)

[Barn, unge og kriminalitet - 2020 \(fhi.no\)](#)

[Forebyggende tiltak mot ungdomskriminalitet i Oslo, NOVA Rapport 8/22 \(oslomet.no\)](#)

[Kjennetegn ved barn og unge som begår kriminalitet og virkningen av straff, Oslo Economics 2022](#)

[Barn och unga i kriminella nätverk Rapport 2023 13 \(bra.se\)](#)

[Ungdata | Resultater for Bærum | Bærum kommune](#)